

CSENDŐRSÉGI LAPOK

MEGJELNIK
HAVONTA KÉTSZER

SZERKESZTI
PINCZÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre	--- ---	12 pengő
Félévre	--- ---	6 pengő
Negyedévre	--- ---	3 pengő

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, I., ORSZÁGHAZ-UTCA 3

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A falu.

Azok között a feladatok között, amelyeknek megoldása őrsparancsnok bajtársaink egyéni képességeit ugyancsak próbára teszik, nem utolsó helyen áll a falu társadalmában való elhelyezkedés problémája. Mert sokszor probléma ez bizony, a szó legszorosabb értelmében, amelyet sohasem lehet úgy megoldani, hogy azzal mindenki meg legyen elégedve.

Az egyhangú falusi élet szűk kereteinek kétségbevonhatatlan hátránya, hogy az emberek többit törődnek egymással, mint kellene. Jobb téma hiányában legtöbbször a mások személyének és ügyes-bajos dolgának alapos megtárgyalása képviseli a változatosságot és az unalom elleni orvosságot, az egyébként üdvös és egészséges konzervatívizmus pedig gondoskodik róla, hogy megkeresse és megtalálja a hibát ott is, ahol nincsen. Ez elől nincs menekvése emberfiának.

Még kevésbé természetesen az őrsparancsnoknak, akinek még az a lehetősége sincsen meg, hogy a nyilvánosság elől félrevonulva, csendben és észrevétlenül éljen a hivatásának, mert hiszen a legtöbb esemény és szenzáció olyan természetű, hogy abba az őrsparancsnoknak hivatalból bele kell keverednie. Természetes, hogy így az események homlokterében álló őrsparancsnok személyét és működését élénk kritikával veszik körül az emberek, jó- és rosszakaratúval egyaránt, aszerint, hogy ki a bíráló. Beleszólni mindenki szeret az őrsparancsnok dolgába, az egyszer bizonyos. Van, aki a csendőrséget a saját személyes szolgálatára rendelt testőrségnek tartja s elvárja, hogy az őrsparancsnok is ossza ezt a nézetét; más viszont az őrszolgálatának irányítására érez magában hivatottságot, a harmadik a mindennapi pletykaadagot szeretné az őrs tevékenységéből összeállítani, a negyedik nem tartja az őrsöt elég figyelmesnek vele és elég erélyesnek másokkal szemben, az ötödik meg valósággal lázas tevékenységet fejt ki olyan „adatok“ kinyomozásában, amelyekkel aztán az őrsöt fel lehet jelenteni, lehetőleg persze névtelenül, mert így kevésbé veszélyes.

Hát bizony őrsparancsnok legyen a talpán, aki ezt a tojástanót mindvégig eljárja úgy, hogy tánc közben meg ne üsse a bokáját. Mindezt különben őrsparancsnok bajtársaink nagyon jól tudják a maguk tapasztalataiból, védekeznek is kiki ellene a

maga módja szerint. Van, aki mereven elzárkózik mindenkitől és mindentől, ami nem tartozik a szolgálat keretébe, a másik igyekszik lehetőleg mindenkinek a kedvébe járni, a harmadik nyíltan színt vall az egyik vagy másik fél mellett; legtöbbször azonban eltalálják az egyedül helyes utat: a tapintatos önérzet útját.

A község társadalma elől való merev elzárkózással az őrsparancsnok elszigeteli magát is és az őrsöt is; nem lesz talán ellensége, de barátja sem s ez nagyobb veszteség, mint amilyen nyereség az előbbi, mert a szolgálat látja kárát s a lakosság bizalmatlan lesz iránta. És aztán: egyesek magatartása dacára a magyar társadalom nagy összessége őszinte barátja a csendőrségnek, ezt a barátságot pedig csakis a társadalomban élő, azzal érző és dolgozó őrsparancsnok tarthatja meg számunkra.

A túlzott társadalmi szereplés azonban viszont anyagilag is, meg erkölcsileg is kényes helyzetbe sodorhatja az őrsparancsnokot. A társadalmi osztályok között az őrsparancsnok helye nincsen határozottan kijelölve; egyedül az ő egyéniségén múlik, hogy a létrának magasabb fokára kerül-e, vagy megelégszik-e az alacsonyabbal is. A felfelé törés minden önérzetes embernek sajátsága kell, hogy legyen, nagyon vigyázni kell azonban, nehogy az ember a formával elrontsa azt, amit a lényegben elérni akar.

Amint mondtuk, a tapintat és az önérzet együttes útja az, amelyen haladva az őrsparancsnok megtarthatja barátait és elhessegetheti az okvetetlenkedőket. A módszer egyszerű: a jóhiszeműket minden körülmények között meg kell becsülni, még ha tájékozatlanságukban itt-ott esetleg terhünkre vannak is; az okvetetlenkedőkkel szemben pedig ne sajnáljuk az önérzetet, de öltöztessük azt az udvariasságnak mindig higgadt és komoly köntösébe.

Nincs ember, akinek csak barátja lenne, vagy akinek mindenki barátja lenne. Ez nem is baj, mert — sajnos — nagyon sok olyan ember van, akinek a barátságáról szívesen kell le mondanunk. Akinek rendben van a szénája, az nem fél a rosszakaróktól és az árulkodástól, mert előljáróiban biztos védelemre talál velük szemben; az nem kényszerül hajlongani senki előtt és nem kénytelen a mások kegyeiben keresni támasztékot magának. Aki mindig a becsület útján halad, felemelt fővel, bátran, biztosan, aki a kötelességét lelkiismerete szerint teljesíti s akinek nincsen rejtegetni, titkolni valója, arról lepattan a pletyka, az irigykedés, rágalom és rosszakarat minden nyíla, az meg fogja találni a maga méltó helyét a falu társadalmában is, még pedig az elsők között!

Gondolatok a legénységi oktatás és kiképzés reformjához.

Irta: PINCZÉS ZOLTÁN százados.

A cím egy kissé merésznek látszik; talán maga a tény is, hogy testületünk legfontosabb problémájával, nem is egészen hivatottan és ilyen formában egyáltalában foglalkozom. Mégis megteszem, mert úgy gondolom, hogy sikerülni fog a kérdés felvetését igazolnom.

Mielőtt azonban cikkem tulajdonképpeni tárgyának nekifognék, szükségesnek tartom, hogy különösen legénységi bajtársaim figyelmét valamire előzetesen felhívjam.

Akkor, amikor valaki — bárki — a maga gondolatait, eszméit terjeszteni akarja, különösen azonban, amikor azokat konkrét formákba önti, el nem kerülheti, hogy a maga nézetét a meglevő helyzettel szembeállítsa, hogy összehasonlítást tegyen meglevő és jobbnak vélt dolgok között, hogy reámutasson kiküszöbölendő vagy kijavítandó hibákra és a javítás módjára; egyszóval, hogy bizonyos mértékben kritikának is látszható eljárást kövessen. Ez alól az elmondandókban természetesen én sem vonhatom ki mindig magamat, éppen ezért különösképen hangsúlyozni kívánom, hogy az illetéktelen bírálat szándéka senkitől sem állhat távolabb, mint tőlem, ezt tehát senki se olvassa ki írásomból. Sokkal jobban tiszteltem felsőbbségünknek minden intézkedését, semhogy azokat bírálni merném. Csak gondolatokat, egyéni véleményt közlök,

amelyek lehetnek helyesek, de éppen úgy helytelenek is: hogy mennyiben állják meg a helyüket, az nem az én megítélésem alá tartozik.

A csendőr legénység oktatásának és kiképzésének problémája a testülettel egyidős. Hivatásunk nagy fizikai és még nagyobb szellemi felkészültséget követel meg; ezért csak az a csendőr legénység tud a maga hivatásának nemcsak tökéletesen, hanem egyáltalában megfelelni, amely az ahhoz szükséges fizikai és szellemi felkészültséggel teljes mértékben rendelkezik. Tudom, hogy ezzel nem mondok újat; nekem mégis mindig az volt az érzésem, hogy az oktatásra és kiképzésre minden fontossága dacára sem fektettünk mindig olyan súlyt, amelyet megérdemelt volna, vagy legalábbis törekvéseink súlypontja nem mindig feküdt ott, ahol kellett volna.

A háború előtti időben legénységünk rendszeres, vagy jobban mondva programmszerű kiképzéséről nem igen lehetett szó. A katonai kiképzést elvégezte a hadsereg; az ott tanultakat a csendőrségnél már csak ismételtetni kellett, az elméleti kiképzést pedig mindössze egynéhány — valóban nem sok — paragrafusnak a szószerinti betanulása képviselte. A kiképzés fokozatait egyedül a betanulandó paragrafusok száma jelezte: a próba-esendőrnek kevesebb, a járőrvezetőnek több, az altisztnek pedig a legtöbb paragrafust kellett többnyire szószerint betanulnia, az oktatási program pedig ennek megfelelően csupán a megtanulandó és felolvasandó paragrafusok kijelöléséből állott s időnkint legfeljebb az a probléma tért vissza újra,

Egy felvidéki iskolában.

Irta: Feleki Sándor.

Egy reggel így szólt a professzor:
Ma rendelé el a zsupán.
Ezentúl itt az iskolában
Csehül tanulunk már csupán.
S meghagyta azt is szigorúan
A felolvasott rendelet:
Magyar iskoláskönyvet otthon
Tartani többet nem lehet.
És holnapig behozza minden
Magyar könyvét minden diák.
A magyar történelmi könyvet,
A magyar nyelvtant s bibliát...
Jó másodnap, jó harmadik nap
S csak nem hozzák a könyveket.
Haragra gyűl a cseh professzor
És kicsapással fenyeget.
Míg nagynehezen végre-végre
Mind kézhez kapta a tanár.
De addig otthon lopva, éjjel
Lemásolták mind sorba már.
S megkezdődött a cseh tanítás.
De az bizony nem megy sehogy.
Toporzékolt a cseh professzor
És a szekunda el se fogy.
De otthon aztán nagy titokban
A másolt könyv előkerül.
Négy falnak mondják csak a leckét.
De magyarul és emberül.
És nem bánják a sok szekundát.
Mit a cseh tanár emleget.
Valami súgja kis szívüknek:
Így nem marad, így nem lehet!
Mindegyik érzi: Jó a nap még,
Hogy majd az iskolapadon
Ott fekszik újból a magyar könyv
S magyar szó hangzik szabadon...

E história merre történt.
Elmondanom most nem szabad.

Ha ez a titok kiderülne,
Hej, akkor lenne hadd el hadd!

De mégis tudja és mosolyog rajt.
A magyaroknak Istene
S fent égi noteszébe nékik
Csupa kitűnőt ír bele.

Montenegro.

Irta: Balkáni vándor.

Cetinje, 1927 augusztus hó.

A cattarói öböl gigászi panorámája, melynek szépségével Norvégia fjordjai is alig vetekedhetnek, teljes szépségében bontakozik ki szemeink előtt, mikor a valamikor Ausztria által építtetett, a Lovćen-tömb oldalára merész kanyarulatokban felkapaszkodó, régen kitűnően karbantartott, de most nagyon elhanyagolt állapotban levő országúton az autó, hosszú porkígyót hagyva maga után, lassan poroszkál fel Cetinje felé. Nem egyszer tettem meg ezt az utat, de ha százszor járnék is erre egymásután, mindig ugyanazzal a bámulattal adóznék a feledhetetlen látvány kápráztató szépségének. Először Cattaro fölött kígyóznak a serpentinek s csak a meredek hegyektől övezett belső öblöt látjuk, amely úgy néz ki, mint egy óriási, haragoszöld tengerszem; körülbelül 400 méter magasságban az út két hegyhát, a Vermac és Gorazda által képezett szorosba kanyarodik be s itt megpillantjuk a gyönyörű öböl mindhárom óriási medencéjét. Később mindig a Lovćen oldalán vezet az út s minél magasabbra érünk, annál szebb lesz a panoráma s a párját ritkító képen való gyönyörködést csak az ideges útítársak zavarják, kik a soffórt lassabb hajtásra kérik minden serpentinfnél. Indokolt is az aggodalom, mert a jóidegzetű embert is megdermesztő szakadékok tátonganak a lábaink alatt és a szörnyű mélységek felett kanyargó út széléről már nagyon sok helyen hiányoznak az utas idegeit megnyugtató kőoszlopok, azt pedig, hogy itt már sok autó zuhant le a mélységbe, a katasztrófák színhelyén emelt kereszték jelzik.

hogy vajjon a példát kell-e előbb mondani és utána a paragrafust, vagy fordítva.

Innen magyarázható, hogy a legénységi oktatás és kiképzés egyetemes ügyét évtizedek sem vitték sokkal előbbre s hogy a legénység szaktudása egyénileg sem állott mindig egyenes arányban a szolgálati évek számával. Azok, akik olyan örsökön szolgáltak, ahol módjukban volt gyakorlati tapasztalatot szerezniök, az elméleti tudást ezzel többé-kevésbé pótolták; a többinek a tudása többnyire csak sablonszerűségeikben merült ki.

A forradalmak utáni időkben az oktatás ügye hatalmas lendületet nyert. Ezt részint a mult mulasztásainak belátása, de részint a trianoni kényszerhelyzet okozta. Ez a lendület kétségkívül nagy haladást jelentett, nem annyira speciálisan csendőrségi szempontból, mint inkább csak általánosságban. Kétségtelenül jobb volt a stagnálásnál, de mert némileg egyoldalú volt, nem hozta meg egészen azt az eredményt, amelyre a csendőrségnek, mint közbiztonsági testületnek elsősorban lett volna szüksége.

A két szélsőség között okvetlenül meg kell és könnyen meg is lehet találni a helyes középutat, amely nemesak minden érdekekkel és igénnyel, hanem a legfőbb tényezővel, az egyéni teljesítőképességgel is számot vet.

Mielőtt a cikkem tulajdonképpeni tárgyára, az oktatásra és a kiképzésre reá térnék, elkerülhetetlennek tartom, hogy egy, ezzel szorosan összefüggő kérdést is érintsek és pedig a *kiegészítés* kérdését.

Njegusban, az erre járó utasok hagyományos pihenőhelyén, a szokásos feketekávé fogad bennünket. Innen kezdve már nem látjuk többé a tengert s az autó egy leírhatatlanul sivár kötengeren keresztül repít bennünket a volt montenegrói királyság hajdani fővárosáig.

Az alig 3—4000 lelket számláló Cetinje sohasem szolgált valami különös meglepetésekkel. Két-három rendes, tiszta utca, néhány esinos, miniatűr-palotácska, a királyi család tagjainak és az idegen követségeknek a rezidenciái, ez volt minden, ami a tarkabarka, festői nemzeti viseletben pompázó, fegyveres montenegrói típusokon kívül a figyelmet lekötötte. Most ennek vége. Mintha átfestették volna a régi Cetinjét valami piszkos-szürke mázzal. Hiányoznak a régi montenegrói katonaság és királygárda gyönyörű tarka alakjai, az állig felfegyverzett pompás férfiak, az idegen követségek ragyogó fogatai, az elegáns, finom diplomaták, az angol és amerikai turisták, szóval mindaz, ami a Balkán ezen eldugott kis falucskáját régen oly érdekessé és vonzóvá tette. Most úgy néz ki Cetinje, mint egy nagy kaszárnya. Ráhúzták a szerb uniformist. Kopottas, rongyos, agyonfoltozott ruhájú szerb katonák, fehérblúzos szerb tisztek, csendőrök, rendőrök és fináncok mindenfelé. Az egyenruhás tömeg között szemlesütve sompolyognak a hatalmas termetű, cifra ruhákba öltözött, de már fegyvert nem viselő montenegrói férfiak. A valamikor gondosan tisztá szállodák és vendéglők elhanyagolt állapotban. Borzashajú, gondatlan külsejű, vad alakok ülnek körül a piszkosan terített asztalokat. A kép leverő, elszomorító különösen annak, aki Cetinjét még mint a sasok büszke királyságának székhelyét ismerte.

Aki a régi világban járt Montenegróban, annak mindenekelőtt a férfiak imponáló szépsége, büszke járása, finom, arisztokratikus tartása tűnt fel. Minden montenegrói férfin meglátszott annak a tudata, hogy ő valaki, hogy ő független és úr. Csak a teljes szabadság és függetlenség meg egy nagy harcok mult felémelő tudata termelhetett ki olyan gyönyörű férfitípusokat, melyek párját messze földön alig lehetett találni. Nem állíthatom, hogy a rövid szerb uralom egy esapásra megváltoztatta volna őket, de szomorú nézésü-

Hosszabb időre szóló, nagyvonalú és céltudatos oktatási programot csak akkor lehet felállítani, ha a kiképzendő emberanyag minőségével, létszámával, a rendelkezésre álló idővel és a szolgálat nyújtotta lehetőségekkel tisztában vagyunk s ha a kiegészítés ügye nem változó, szilárd alapokon nyugszik.

Csonkamagyarország csendőrségének legénységi létszáma majdnem pontosan ugyanannyi, mint amekkora 1913-ban Nagymagyarországon volt, vagyis a megmaradt területhez viszonyítva az 1913. évinek a háromszorosára emelkedett.

Közismert tény, hogy a csendőrség a háború előtt állandóan létszámhiánnyal küzdött, amely különösen a mezőgazdaságra kedvezőtlen években néha átmenetileg csökkent ugyan, de ezzel szemben egyes esztendőben annyira fokozódott, hogy az örsöket hadseregbeli legénységgel kellett megerősíteni, nehogy a szolgálat teljesen fennakadjon. Illetményjavítások és a legénységnek nyújtott különféle kedvezmények nem jártak a várt eredménnyel; a kiegészítés problémáját ezek dacára is állandóan felszinen kellett tartani.

Ennek a létszámhiánynak két főoka volt: a katonai fegyelem és a korlátolt nőszülési lehetőség. Mindkettő azonban életfeltétele a csendőrségnek.

A hadsereg kiszolgált legénységének minden évben majdnem pontosan csak ugyanaz a százaléka volt hajlandó a továbbszolgálatot vállalni; ezt a százalékot — mint már említettem — csak átmene-

kön, az egész viselkedésükön meglátszik, hogy tudják, miszerint ők itt már nem urak többé, hanem megnyírt szárnyú, kalitkába zárt sasok, kiknek nem a felhők fölött, hanem a porban a helyük.

Montenegrót a szerb testvérek épen olyan bizalmatlansággal és ennek megfelelő vaskézzel kezelik, mint akár a horvátokat vagy szlovéneket. A büszke sasfészek, a Fekete Hegyek azelőtt teljesen hozzáférhetetlen országa, melynek fiai sziklák mögül századokon keresztül fittyet hánytak töröknek, osztráknak, lépement a szerb ígéreteknek, áldozatává esett a délszláv gondolatnak. A montenegróiak most látják csak, hogy ez a délszláv egység a valóságban nem egyéb, mint a türelmetlenül imperialista szerbség egyeduralma az ígéretekkel vagy ökölrel térdrekenyszerített „testvérek” fölött. Nagyon néztek akkor a jó ernagorcok, mikor a „Kraljevina Srba, Hrvata és Slovenaca”, a szerbek, horvátok és szlovének (S. H. S.) királysága a hivatalos címéből kifelejtette őket, de akkor meg már teljesen kijózanodtak, mikor a délszláv testvéreket felszabadító Szerbia a térképről teljesen letörölte azt az államot, mely joggal volt büszke arra, hogy Cetinjében az összes nagyhatalmak külön követségeket tartottak és amelynek királya, Európa legagyafúrta diplomataja, a balkáni koncertben a primbegedüt játszotta. Most Montenegró mint politikai fogalom nem is létezik, még mint szerb provincia sem, mert területét több „velika županja” (nagy megye) között osztották föl. Így p. o. a cetinjei zsupánsághoz Montenegró déli része, Hercegovina és Dalmácia déli esücskei tartoznak. A határtalanul népszerű és rajongásig szeretett nemzeti király helyett egy szerb hivatalnok, a „veliki župan” (főispán) intézi a kijózanodott, becsapott hegylakók ügyeit, kiknek minden szabadságmozgalma a dolgok mai állása mellett, szerintem teljesen lehetetlen.

Az idegen akaratot maga fölött túrni nem tudó, függetlenséghez szokott montenegróiak a szerb uralom kezdetén nemtetszésüket a legbalkánibb formában nyilvánították; a felkelések napirenden voltak és ezek elnyomása után is még sokáig rablóbandák garázdálkodtak az országban, melyek falvakat, városokat, raktárakat raboltak ki és lemerészkedtek egész a dalmát tengerpartra is. Így a Cattaro melletti Dobrota és Skut-

tileg és csak lényegtelen mértékben emelték fel egyes éveknek különösen a mezőgazdaságban leromlott megélhetési lehetőségei. A továbbiszolgálni öhajtó legénység egy része a hadseregnél maradt. A másik része pedig a csendőrséghez jelentkezett. A kiszolgált legénység többi — túlnyomó — része visszatért a polgári életbe vagy pedig polgári állami- és magánszolgálatban helyezkedett el, részint, mert a megélhetése a polgári életben már biztosítva volt, részint és főképpen pedig azért, mert a katonai vagy csendőrségi szolgálattal járó fegyelmet nem szívesen vállalta tovább, mint ameddig arra kötelezve volt.

Lehet, hogy ha csendőrség *lényegesen* jobb megélhetést tudott volna a legénységnek biztosítani, mint bármelyik más hasonló polgári pálya, talán a csendőr jelentkezők száma is növekedett volna, de csak talán, mert hiszen a fő ok, a katonai fegyelem továbbra is fennmaradt volna s lényegesen ellensúlyozta volna a magasabb zsold vonzóerejét. A nőülési tilalom felfüggesztése nem annyira a jelentkezők számát szaporította volna, mint inkább az idősebb legénységet tartotta meg a szolgálattal; ebből viszont a csendőrségnek nem lett volna haszna, mert a túlsok nő csendőr — a sokkal nagyobb finánciális tehertől eltekintve — a szolgálat érdekeivel ellenkezett.

Ilyenformán önként felvetődik a kérdés, hogy ha Nagymagyarország a maga tizennyolcmilliónyi lakossága és korlátlanul sorozott hatalmas had-

serege mellett nem volt képes egy 12.000 főnyi csendőrség létszámhiányát pótolni, vajjon képes lesz-e erre a nyolcmillió Csonkaország a zsoldos hadsereg rendszere mellett?

A tapasztalat máris kezdi beigazolni, hogy nem. A forradalmak utáni idők abnormális gazdasági viszonyai a csendőrség létszámát ideiglenesen megduzzasztották ugyan, de amilyen mértékben a magángazdaság konszolidálódik és mindig több és több embernek tud megélhetést biztosítani, ugyanolyan mértékben fogja évről-évre a jelentkezők számát apasztani, sőt a meglevő létszámból is kivonni azokat, akik a testületben nem életpályát, hanem csak pillanatnyi megélhetést kerestek. És nem szabad elfelednünk azt sem, hogy amíg békében a csendőrség a jelentkezők toborzásában egyedül állott, addig ma az állami rendőrségben, a vámőrségben és a folyamőrségben erős versenytársakra talált.

Okvetlenül számolnunk kell azzal, hogy a ma már kétségtelenül mutatkozó létszámhiány évről-évre fokozódni fog s hogy a jelenlegi viszonyok és kiegészítési rendszer mellett a csendőrség létszáma a rendszeresített létszámnak talán a felére is le fog apadni. Ezt pedig nem szabad bevárni, hanem idejében gondoskodni kell arról, hogy a létszámapadás ne érje a testületet készületlenül.

Az orvoslásnak egyik módja kétségtelenül az volna, hogy a csendőr legénység illetménye minden más állami alkalmazott illetményétől függetlenül

juri községekre nem egyszer ütöttek rá a magukat komitácsiknak nevező montenegrói banditák. Különösen a szerb csendőrökre és az azelőtt hírből sem ismert fináncokra vadásztak és ezekben a harcokban a Dalmáciából a szerbek által Montenegróba felvezényelt régi osztrák csendőrség javarésze meg is semmisült. A montenegrói példa nyomán a bandák Boszniában és Hercegovinában is felütötték a fejüket s többek között egyszer az is megtörtént, hogy a mostani szarajevói szerb parancsnok tábarnok autóját Boszniában az országúton támadta meg egy banda, a tábarnokot és segédtsíztjét a szó legteljesebb értelmében meztelenre vetkőztette és úgy engedte tovább utazni Szarajevó felé.

Ezeknek a balkáni idilleknek az új területekre, így Montenegróba is behozott, a komitácsi-harcokban megédzett, irgalmat nem ismerő szerb csendőrség hallatlan brutalitással folytatott valóságos hadjáratlalt vetett véget. Miután a lakosság a felkelőket, vagy ha úgy tetszik, banditákat, mindenütt támogatta, élelmezésüket, felszerelésük pótlását lehetővé tette s őket el is rejtette, a szerb csendőrség irgalmatlanul, még a Balkánon is példátlan brutalitással járt el a lakossággal szemben s sokszor egész falvak lakosságát elfogta és internálta a cetinjei, ipeki és podgoricai börtönökben, házesoportokat perzselt fel és pusztított el mindent és mindenkit, aki vagy ami szerinte a pacifikáció nagy művének útjában állott. A hatás nem is maradt el; ma csend uralkodik Montenegróban, a halál, a temető csendje s ha a parázs alól fellángol is valami imitt-amott, ez már csak elszigetelt jelenség, amelyből nem szabad azt a következtetést levonni, hogy Montenegróban egy lázadás a mai viszonyok között lehetséges vagy eredményes lehetne, ez annál kevésbé, mert a jugoszláv-olasz feszültség és az albániai háború veszélye miatt a szerbek montenegrói testvéreiknek nagyon is a körmükre néznek mindenütt.

A csendőrség úgy az emberanyagot, mint a felszerelést és ellátást tekintve, elsőrangúnak mondható. Gyönyörű, válogatott legények. Egyenruhájuk és felszerelésük, melynek karbantartására átalányt kapnak, feltűnően tiszta, rendes és csinos. Ellátásuk kitűnő, fizetésük szintén sokkal magasabb, mint p. o. az Ószer-

biában vagy Horvátországban szolgáló csendőröké, mert azok, akik Macedóniában vagy Montenegróban teljesítenek szolgálatot, fizetésükön kívül még magas pótdíjakat is kapnak. Tekintélyük határtalan, hasonlíthatatlanul nagyobb, mint a toprongyos és rosszul táplált katonaságé.

Van azonban a szerbnek még egy másik igen jó eszköze is, melyet a montenegróiakkal, különösen pedig az u. n. intelligenciával szemben a jelek szerint sikerrel alkalmaz. Ez a megvesztegetésnek, lekenyerezésnek egy neme, mellyel szemben a különben is teljesen kiszolgáltattott büszke montenegrói nem látszik érzéketlennek. A szerb kormány ugyanis a volt montenegrói hadsereg tisztjeit és katonáit tömegesen nyugdíjazta. A montenegrói harcos, akinek Nikita idejében eszébe sem jutott soha, hogy neki a saját királya vagy koduskormánya részéről nyugdíj, rokkantellátás vagy bárminemű anyagi ellenszolgáltatás járhatna, most egyszerre szerb nyugdíjat élvez, amit tőle a legcsékélyebb gyanus viselkedés esetén azonnal elvonnak. Az igénytelen kecskepásztornak persze jól esik a nyugdíj és hallgat. A katonáknak a tőlünk elfoglalt Bácskában és Bánátban osztottak ki földeket. De a zord hegyeikhez szívósan ragaszkodó montenegróiak túlnyomó részének eszébe sem jut oda kivándorolni, hanem földjét bérbeadja és a bérösszegeből gondtalanul megél és — hallgat. A recept fényesen bevált, ma a fél Montenegró szerb nyugdíjas vagy bánáti kisbirtokos s kétszer is meggondolja, hogy kilátástalannak látszó kalandokba bocsátkozzék. Most már kezdik a montenegróiakat a hivatalokban is megtúrni, sőt a csendőrséghez is felveszik őket, de nagyon vigyáznak rájuk.

A legnyakassabb elem vagy kipusztult, vagy elszökött Olaszországba és Albániába. Az Itáliában élő montenegrói emigráció politikai befolyását és a rendelkezésre álló eszközöket rajta és az olaszokon kívül senki sem ismeri, de ahogy a helyzetet itt a helyszínén meg lehet ítélni, nagy könnyelműség volna egy esetleges montenegrói felkeléshez túlzott reményeket fűzni, annál kevésbé, mert egy albánai olasz-jugoszláv fegyveres összecsapás esetén a szerb hadsereg egyik bázisa éppen Montenegró lesz és a katonasággal megrakott fekete hegyek között a felkelésre hajlamos elemek a jelek szerint még lélekezethez sem fognak jutni.

Képek a Szent István-napi körmenetről: Szent István király szobra. (Plávenszky főhdn. felv.)

állapíttassék meg s külön honorálja azt a kétségtelesenül nagyobb követelményt, amelyet a csendőr legénységgel szemben mindenféle más hasonló állami alkalmazottal szemben támasztani kell. Ennek bővebb megindokolása túlhaladná cikkem kereteit, de tudom, hogy nem is szükséges, annyira közismert. Ismétlem azonban, hogy végleges megoldást ez sem jelentene. A végleges, radikális és feltétlenül célravezető megoldást én a sorozási rendszernek a csendőrségnél való meghonosításában látnám.

Szinte látom az elszörnyüködést, hogy mai trianoni állapotunkban le mertem írni a szót, hogy „sorozás”. Pedig egészen nyugodtan írtam le és még csak meg sem sértettem vele a békeszerződést. A békeszerződés egyelőre csak azt tiltja, hogy sorozzunk, de azt nem, hogy beszéljünk róla. Igaz, hogy beszélni is nehéz csendőrségi sorozásról akkor, amikor a békeszerződés azt egyelőre még a honvédségnél is betiltotta. De tisztában vagyok azzal, hogy a békeszerződés nem örökéletű; amit ma még nem tehetünk meg, azt holnap vagy holnapután talán már megtehetjük. És még ha jelenlegi megkötöttségünkkel hosszabb időn át is számolnunk kellene, akkor sem tartanék teljesen kilátástalannak egy olyan kísérletet, amely a sorozási tilalomnak legalább a csendőrségre vonatkozó feloldását próbálná az illetékes nagyhatalmaknál elérni. Okunk és érveink bőven van hozzá, egyedül csak belátásra és jóakaratra lenne még szükségünk.

A csendőrség 11.400 főnyi legénységi létszámából körülbelül 2000 főre tehető az a létszám, amelynek különleges alkalmazása folytán feltétlenül hivatásos legénységből kell állania. (Szakasz- és őrsparancsnokok, segédoktatók, nyomozószakaszok, irodai segédmunkások.) A megmaradó 9400 fő alkotná az őrsök létszámát. (A csendőriskolákra a segédoktatókon kívül külön legénységi létszámot nem számítok, mert azt úgyis az őrsökről kell esetenként bevezényelni.) Nagyjában tehát ennek a 9400 főnek a fele, vagyis 4700 fő járőrvezető, a másik fele pedig másodcsendőr kell, hogy legyen. Miután azonban az idősebb legénység részint tanfolyamokon, részint pedig személyi okokból rendszerint többet van távol az őrsről, mint a fiatal, biztonság okáért a járőrvezetők létszámára 5000 főt, a másodcsendőrökére pedig 4400 főt számítok.

Azt hiszem, hogy másodcsendőrök gyanánt egészen jól lehetne sorozott legénységet is alkalmazni.

Erre már, mint említettem, a háború előtt, de főleg a háború alatt bőven volt precedens. Igaz, hogy csak szükségből, de ez nem zárja ki azt, hogy szükségintézkedésekből is levonjuk a kinálkozó tapasztalatokat. A háború előtt a hadseregtől vezényelt és egyáltalán semmiféle csendőrségi kiképzésben nem részesült közöshadseregbeli legénység már egy-két hónap múlva használható járőrtársnak bizonyult. A háború alatti népfelkelő legénység egy része szintén jól bevált; a túlnyomó rész nem,

de csak azért, mert az anyagot egyáltalán nem válogatták meg. Idős, törődött, hiányos katonai képzettségű, családos emberek voltak, legtöbbször a maga szülőfalujában vagy annak közvetlen közelében teljesített szolgálatot, ezektől sokat nem is lehetett várni. Kiválogatott, jól kiképzett fiatal legénységgel egészen bizonyosan sokkal kedvezőbb tapasztalatokat lehetett volna szerezni.

Nagyon természetes, hogy a sorozott legénységet is alaposan meg kellene válogatni, annál is inkább, mert valószínű, hogy a hivatásos legénység pótlása is túlnyomó részben közülök kerülne ki. Elsősorban az önként jelentkezőket kellene figyelembe venni s csak, ha ezek létszáma nem volna elegendő, kellene a hiányt kényszer útján sorozottakkal kiegészíteni. Magam is ismertem sok olyan öreg altisztet, akit a régi osztrák csendőrséghez kényszer útján soroztak s mégis negyven évig szolgált a testületben.

Hogy pl. fontosabb nyomozásoknál a járőr mindkét tagja hivatásos csendőr legyen, az szükséges és indokolt s erre meg volna a lehetőség akkor is, ha az őrs állományának csak a fele volna hivatásos csendőr, mert az ilyen eset a legtöbb őrsön nem mindennapos. De már, hogy minden rendez portyázó járőr is két hivatásos csendőrből álljon, az egy kissé talán luxus is, amit jó fenntartani, ha lehet, de amiről esetleg le is mondhatunk, ha a körülmények reájkényszerítenek.

A sorozásra kerülő legénység közül a csendőrségi szolgálatra alkalmasakat az őrsparancsnokok javaslata alapján a szárnyparancsnokok választanák ki; ők ejtették meg a puhatolást az önként jelentkezők után és jelen lennének a sorozásnál is. Általános védkötelezettség esetén az a körülmény, hogy valaki nemcsak békében, de háborúban is a csendőrségnél szolgálhat, kedvezmény lenne, ezért a szolgálati időt a valószínű általános honvédségi szolgálati időnél hosszabb időben, legalább három évben lehetne megállapítani. Az évi ujoncszükséglet így mindössze kb. 1500 fő lenne, vagyis igazán minimális. Azok, akik a három év letelte után továbbszolgálatra jelentkeznének, a csendőrség végleges állományába kerülnének, a többiek a csendőrségnek úgy békében, mint háború esetén behívható tartalékát képeznék. Hogy egy ilyen kiválogatott, feltétlenül megbízható és bármikor rendelkezésre álló karhatalmi tartalék a közbiztonság szempontjából milyen előnyt jelent, azt feleslegesnek találom külön fejtegetni, csak annyit kívánok kiemelni, hogy ennek révén a csendőrség képes lenne az ország rendjét és közbiztonságát bármilyen viszonyok és körülmények között is minden segítség nélkül egymagában biztosítani. Minden őrs körletében volna átlag 8—10 ilyen tartalékos pótcsendőr, akik — még tényleges szolgálatuk alatt ügyesen megszervezve és kioktatva — az őrsparancsnoknak polgári életükben is igen jó szolgálatokat teljesíthetnének. 8—10 feltétlenül megbízható és kiképzett bizalmi egyén az őrs számára megbecsülhetetlen lenne.

Természetes, hogy a csendőrség tartalékának minden körülmények között a csendőrségnél kellene maradnia és semmiféle indokból nem volna szabad azt más célokra elvonni, mert különben kár lenne minden fáradságért.

A sorozott legénység természetesen ugyanazt

az illetményt kapná, mint a honvédség legénysége; az így előálló nagy megtakarítást a hivatásos legénység illetményeinek emelésére lehetne fordítani.

A sorozási rendszernek meg volna az a felbecsülhetetlen előnye is, hogy a csendőrség az első naptól kezdve maga képezné ki a saját legénységét nemcsak csendőrileg, hanem katonailag is.

A hadseregtől átvett legénység már a háború előtt is csak részben felelt meg a csendőrség igényeinek. A csendőrség szempontjából katonailag csak azok a próbacsendőrök voltak tökéletesen kiképezve, akik a gyalogságnál szolgáltak. A lovaság, tüzérség, a műszaki, egészségügyi, vonat-, élelmezési stb. csapatok legénységének gyalogsági kiképzése már hiányos volt, mert ezeknél a csapatoknál a fősúlyt természetesen nem a gyalogsági, hanem a speciális kiképzésre fektették. Ha most még ezekhez hozzászámítjuk a póttartalékosokat is, bátran állíthatjuk, hogy a csendőr jelentkezőknek átlag csak a fele volt katonailag tökéletesen kiképzett gyalogcsendőr, a másik fele hiányos katonai képzettséggel rendelkezett s azt a csendőrségnél már nem volt alkalma pótolni. Ez bizony némely csendőrön még évek múlva is meglátszott.

A jövő hadseregnek még több és még jobban kiképzett specialistára lesz szüksége, mint volt a háború előtt és mert ezzel szemben a szolgálati idő valószínűen rövidebb lesz, a specialisták gyalogsági kiképzésére még kevesebb időt lehet majd fordítani, mint eddig. Már pedig a bármilyen kitűnően kiképzett tüzért, fényszóróost, hidászt, árkászt, vonatkatonát stb. a csendőrségnek szinte ujonnan kell kiképeznie gyalogossá, mert a maguk kiképzési ágazatában nálunk nem lehet őket alkalmazni.

Nagy előnyt jelentene a csendőrség szempontjából az is, hogy az ujoncokat már katonai kiképzésük alatt is csendőrségi szellemben lehetne nevelni, amire a honvédség egész természetesen nem fektethet súlyt.

Felmerülhet a kérdés, hogy vajjon a honvédség érdekeit nem sértené-e, ha a csendőrség külön sorozna és ha a maga kontingensét a tartalékban is megtartaná? Azt hiszem, hogy nem.

A csendőrségnek pótlásra mindenképpen szüksége van. Ha ezt a pótlást nem kapja meg kiképzetlen ujoncokban, akkor azt a hadseregnek már kiképzett tartalékából kénytelen elvonni. Vagyis a helyzet csak annyiban változik, hogy a csendőrség számára szükséges pótlást a honvédségnek kell a maga kontingens rovására kiképeznie és kiképezve leadnia. A honvédség szempontjából tehát kárba veszne a csendőrségnek átadott ember is, meg a kiképzésére fordított idő is, míg, ha a csendőrség részére a törvény külön ujoncjutalékot állapítana meg, az bizonyára a honvédség jutalékán felül történe, vagyis a honvédséget — hogy úgy mondjam — nem rövidítené meg.

Igaz, hogy a csendőrség kénytelen volna a maga számára a legkiválóbb legénységi anyagot kiválogatni. De nem ugyanezt teszi-e akkor is, ha a honvédség tartalékából toboroz? Itt tehát legfeljebb arról az évenként csak néhány száz emberről van szó, aki nem jelentkezne csendőrségi szolgálatra, ha nem soroznák. Ez a honvédségre nézve, annak nagy arányai mellett, valóban olyan mini-

Képek a Szent István-napi körmenetről: A körmenet elindul a királyi palotából.

mális áldozatot jelentene, amelyet a közbiztonság érdekeivel könnyen meg lehetne indokolni, elvégre az ország közbiztonsága nem csak a csendőrség belügye, különösen háborúban nem. És azután: a magyar nép olyan kiváló katonanyag, hogy egy-néhány száz kiválogatott ember elvonását a honvédség igazán nem érzi meg; marad még elég kiváló ember a számára is, akit éppen olyan nyugodtan ki lehetne válogatni.

Az, hogy a csendőrség tartalékosokat is elvonna a honvédségtől (10 évfolyamot 1000 emberével számítva, 10.000 ember) mindössze annyit jelentene, hogy háború esetén a csendőrség öreg népfelkelők helyett kiválogatott, közbiztonsági szolgálatra valóban alkalmas legénységet kapna. Erre csak annyit mondhatok, hogy ha ez a lefolyt háborúban is így lett volna, aligha lett volna forradalom.

Igaz, hogy a sorozott legénység kiképzése nagy terhet jelentene a csendőrség számára, ez azonban teljesen mellékes szempont. A kérdés egyedül csak az, hogy vajjon a közbiztonságnak és a testületnek haszna volna-e belőle vagy sem. Ha igen, úgy a nagyobb terhet is szó nélkül kötelesek vagyunk vállalni.

Nagyon nagy vonásokban így képzelném el a csendőrség kiegészítését. Nem célozom, hogy ennél a témánál hosszabb ideig időzzem, az elmondottakra is csak azért volt szükségem, hogy az ezutániakat megindokoljam.

Mielőtt tovább mennék, ki kell térnem még a legénység kiképzése szempontjából legfontosabb szerveinkre, a csendőriskolákra is, mint amelyek egyedül hivatottak arra, hogy a legénységet kiképezzék.

A csendőriskolákat félig-meddig szintén a szükség hozta létre. A forradalmak után erősen lepadt és hadseregbeli legénységgel csak ideiglenesen kiegészített legénységi létszámot Trianon után olyan rövid idő alatt kellett pótolni, hogy a nagyszámú próbaesendőr és ujonc kiképzésére kerületenkint egy-két tanosztály semmi esetre sem lett volna elegendő annál kevésbé, miután katonailag is kiképzetlen legénység felvételével az addigi hat havi kiképzési idő másfél évre emelkedett. De szükség volt ezenkívül arra is, hogy minden osztály székhelyén karhatalmi célokra zárt alakulatok is rendelkezésre álljanak, amelyek szükség esetén minél gyorsabban a helyszínen lehetnek.

A csendőriskolák minden tekintetben az osztályparancsnokságoknak rendeltettek alá, mert eredetileg az volt a hivatásuk, hogy mindenik a maga osztálya számára képezze ki a próbaesendőröket és az ujoncokat, illetve, hogy a maga osztálya legénységét részesítse továbbképzésben. Természetes tehát, hogy az osztályparancsnoknak teljes befolyást kellett biztosítani abban, hogy a maga legénységének kiképzését vagy továbbképzését irányítsa és ellenőrizze.

Az első egy-két évben, amíg minden osztály-

nek olyan nagy volt a létszámbiánya, hogy a maga iskoláját egymagában is foglalkoztatni tudta, ez az elv többé-kevésbé érvényesült is. De minél inkább csökkent a létszámbiány, annál inkább nyilvánvalóvá vált, hogy egy osztály a maga iskoláját csak úgy tudná foglalkoztatni, ha azzal egyidőben ujoncokat és próbacsendőröket is képeztetne s ha az iskola emellett az örsbeli legénység ismétlőtanfolyamait is ellátná, mert egy osztály állományában az egyes kategóriákból 10—15 embernél több nem állott kiképzési célokra rendelkezésre. Erre viszont az iskolák nem voltak képesek, mert sem helyiségük, sem oktatószemélyzetük nem volt ahhoz, hogy egyszerre háromféle tanfolyamot tartsanak, de idő- és energiapazarlás is lett volna minden 10—15 ember számára külön-külön tanfolyamot tartani. A feladatokat tehát az iskolák között meg kellett osztani: az egyik csak ujoncokat és próbacsendőröket kapott, a másik csak ismétlősöket, tiszthelyetteseket, altiszteket stb.

Természetes, hogy ezzel azután az osztályok szempontjából az iskolák helyi jellege is megszűnt, az iskola most már nem egy osztály kiképzési érdekeit, hanem az egész testület általános kiképzését szolgálja, mert legénysége nemcsak különböző osztályok, hanem még különböző kerületek legénységéből is kerül össze.

Ennek a rendszernek kétségtelen előnye, hogy a teljes egyöntetűséget jobban biztosítja, mint az osztályonként önállósított kiképzés, de csak akkor, ha az iskolák felügyelete és a kiképzés menetének ellenőrzése minél kevesebb kézben összpontosul. A legénység összekeveredése folytán az iskolák inkább kerületi jellegűekké, a kerületi parancsnokság kiképzési szervévé váltak, aminthogy a gyakorlatban is azokkal túlnyomó részben nem az osztály-, hanem a kerületi parancsnokságok rendelkeznek.

Az elmondottak alapján tehát most már logikus volna a csendőriskolákat az osztályparancsnokságok helyett az amúgyis fennálló helyzetnek megfelelően közvetlenül a kerületi parancsnokságoknak alárendelni. Miután pedig a kerületi parancsnokság a jelenlegi szervezetében az iskolák közvetlen vezetését és felügyeletét nem tudná ellátni, mert erre a célra külön tiszttel nem rendelkeznek, az egy kerület területén levő iskolákat egy törzstiszti parancsnoksága alatt egy, a kerületi parancsnokságnak közvetlenül alárendelt alakulatba, mondjuk tanosztályba lehetne összevonni, jobban mondva a jelenlegi csendőriskolák helyett minden kerületi parancsnokság székhelyén egy-egy tanosztályt felállítani 4—4 alosztállyal.

Azt hiszem, hogy egy ilyen változás az osztályok szempontjából sem volna kedvezőtlen, hiszen a csendőriskolák — mint már említettem — jelenleg is inkább csak adminisztratív teherterítőt jelentenek anélkül, hogy az osztályparancsnok az iskolákkal szemben azok ellenőrzésén kívül valóban önálló intézkedési joggal bírna, vagy hogy azoknak a maga alakulata szempontjából különös hasznát venné. De egyébként is, az osztályparancsnok a maga ezer egyéb gondja-dolga, szemléi stb. mellett fizikailag képtelen a maga iskolájára — különösen, ha az még az állomáshelyén kívül is fekszik — olyan figyelmet fordítani, mint amilyet az a tanosztályparancsnok tudna, akinek az iskolák parancsnoklásán, ellenőrzésén és a kiképzés meneté-

nek irányításán kívül egyéb dolga nem lenne. Hogy a kerületi parancsnoknak is könnyebb lenne minden kiképzési ügyben egy parancsnokkal és szóbelileg, mint négyel és írásban érintkezni, azt úgy hiszem, nem kell bővebben bizonyítanom.

Az iskoláknak kerületenként egy-egy közös parancsnokság alá való összevonásával megfontolás tárgyává lehet tenni azt is, hogy vajjon azoknak jelenlegi decentralizált elhelyezését célszerű-e továbbra is fenntartani és nem volna-e előnyösebb azokat nemcsak alárendeltség tekintetében, hanem tényleg is a kerületi parancsnokságok székhelyein centralizálni?

A tanosztályparancsnok csak úgy lesz képes a maga igazi hivatásának száz százalékig megfelelni, ha alárendelt iskoláival bármikor akadálytalanul érintkezhetik. Arra, hogy a tanosztályparancsnokokkal egy újabb irodai állást kreáljunk, amely csak az ügymenetet komplikálná és lassítaná s az írásbeli munkát szaporítaná, igazán nincsen szükség. Még ha a tanosztályparancsnok részére korlátlan kiszállási és szemlejog biztosítatnék is az iskolák felett, akkor sem lehetne olyan intenzív, közvetlen és állandó befolyása azokra s nem bírhatna olyan áttekintéssel, mintha minden iskola minden nap a szeme előtt lenne s azok működését úgyszólván lépésről lépésre figyelemmel kísérhetné. A sok kiszállás fárasztó, költséges, körülményes, de a kiképzés menetére is zavaróan hatna, ha a parancsnok minden megjelenésének szemleszerű külsőségek között kellene lefolynia. A decentralizált elhelyezés mellett az egész tanosztályparancsnokságnak nem sok gyakorlati haszna lenne, mert a tanosztályparancsnok tulajdonképpen nem lenne egyéb, mint a kerületi parancsnoknak egy, némi önálló hatáskörrel és szemlejoggal is felruházott referense.

Ezzel szemben nemcsak a tanosztályparancsnokok, hanem és főleg az iskolák szempontjából összehasonlíthatatlanul előnyösebb lenne, ha valamennyi iskola a kerületi parancsnokság székhelyén, de legalább is egy állomáson lenne elhelyezve. Ma a kincstár a csendőriskolák külön-külön elhelyezése miatt horribilis bérösszegeket fizet s az elhelyezés mégis csak kevés helyen felel meg a kívánalmaknak. Azért a bérösszegért, amit a kincstár ma négy iskolaépületért fizet, aránytalanul jobb egy olyan épületet lehetne bérelni, amelyben az egész tanosztály sokkal kényelmesebben elférne, nem is beszélve arról, hogy ezeknek a béreknek tíz évi összegéből valószínűleg hipermodern épületet lehetne építeni. Külön modern tantermekkel, tornateremmel, fürdőszobákkal, központi fűtéssel és nem tudom még mivel. Ezt harminc helyen nem lehet megcsinálni, de hét helyen igen, mert hogy aztán az épület száz vagy négyszáz fő részére épül-e, az már nem négy száz, hanem talán csak kétszáz vagy kétszázötven százalékos költségdöbbletet jelentene.

Együttes elhelyezés mellett az iskolákat taneszközökkel is jobban fel lehetne szerelni, mert mindent a tanosztály kapna s azt aztán valamennyi iskola közösen használhatná. Hogy egy példát említsek: a szemléltető oktatáshoz harminc mozgóképvetítőkészüléket nem lehet beszerezni, de hetet már könnyebben; minden iskola részére lehetetlen könyvtárt venni, a hét tanosztály részére nem lehetetlen; a katonai és csendőrségi kiképzés-

Képek a Szent István-napi körmenetről: Kormányzó Úr Öfőméltósága a körmenetben. Elöl a pápai nuncius halad.

hez szükséges minden segédeszközt könnyebb hét példányban megvenni, mint harmincban: egyszóval azt hiszem, hogy centralizált elhelyezés esetén egy-két év alatt a csendőriskoláknak jelenlegi szegényes, „házilag és költségmentesen“ elkészített felszerelését legalábbis tűrhető felszereléssel lehetne felcserélni. Addig azonban, amíg mindennel harminc külön-külön iskolát kell ellátni, erről aligha lehet szó.

A tanosztályokban jobban ki lehetne az egyes iskolákat (alosztályokat) használni, mint jelenleg. Ma a kiképzés alá kerülő legénység turnusait nem mindig lehet úgy beosztani, hogy minden iskola minden időben és egyenlő mérvben foglalkoztatva legyen. Nem ritka az az eset, hogy amíg az egyik iskola hiányos oktatószemélyzet mellett 60–80 ujonccal kinlódik, addig a másik heteken át üresen áll és nem csinál semmit, mert nincs legénysége. A tanosztályban az nem fordulhatna elő, mert a tanosztályparancsnoknak gondja lenne reá, hogy az időnkint eltolódó megterhelést kiegyenlítsse, legyen a válláról valamit annak, akinek túlsok a dolga s munkát adjon annak, akinek nincsen.

A tanosztályban könnyebb lenne az oktatás és a kiképzés is. Ahhoz pl. hogy az ujoncok csak a csendőrség szempontjából is tökéletes katonai kiképzést nyerjenek, a századkötelék nem mindig elegendő. Az elméleti kiképzés során ma az egy csendőriskolához beosztott két-három tisztnak mindennel foglalkoznia kell; katonai kiképzéssel, büntetőtörvénnyel, Szut.-tal, Csüsz.-szel, halásztörvénnyel, egészségápolási utasítással, történelemmel, számtannal, egyszóval mindennel, amit az iskolában csak oktatni kell. Specializálni egyik

tantárgyat sem tudja, mert nem ér reá. Ezzel szemben a tanosztályokban, ahol tíz-tizenkét oktatótisztnak lenne, nem ütközne nehézségbe, hogy pl. egynehányan csak a katonai kiképzéssel foglalkozzanak, egy másik tisztnak valamennyi iskolában csak a büntetőtörvénykönyvet, a harmadik csak a Szut.-ot stb. tanítsa, egyszóval minden oktatótisztnak módjában állana, hogy csak a maga tárgyával foglalkozzék, abban valóban alapos tájékozottságot s oktatásában alapos gyakorlottságot szerezzen. Hogy egy tárgyat könnyebben és alaposabban lehet oktatni, mint hatot, az természetes. Időnkint azután a tárgyakat cserélni lehetne, nehogy az illető tiszt tudása és gyakorlata túlságosan egyoldalúvá váljék. Ennek az eredménye majd csak egynéhány év múlva mutatkozna, de az aztán valóban eredmény lenne.

A centralizálás ellen legfeljebb karhatalmi szempontból lehetnek aggályok, hogy t. i. az osztályok karhatalmi alakulatai megszűnével, szükség esetén nehezebben és hosszabb idő múltán lesz lehetséges a tanosztálytól karhatalmat kapni, mint jelenleg az osztályparancsnokság székhelyén levő iskolától. Én a magam részéről nem osztom ezt az aggályt. A közbiztonsági viszonyok ma már megnyugtatók, meglepetések nem igen lehetségesek. És ha karhatalomra van szükség, a kerületi és az osztályszékhelyek között ma vonaton legfeljebb 2–3 órás differenciák vannak. Lehet, hogy lesznek olyan helyek, ahova a karhatalom az osztály székhelyéről hamarabb odaér, de ezzel szemben lehet olyan hely is, ahova viszont a kerület székhelyéről tud hamarabb eljutni. És honnan kap ma karhatalmat szükség esetén az az osztályparancsnok, akinek

az iskolája üres vagy éppen negyedik hetes ujoncokat képez ki?

Egyébként nem volna akadály a annak, hogy közbiztonságilag fontos helyeken egy-két iskola kikülönítve is maradjon, a szabály csak az iskolák zömére vonatkozna.

Mindazok, amiket eddig leírtam, a jelenlegi tisztí létszám mellett megoldhatók lennének, létszámemelésre nem volna szükség.

Mindezek után tétélezzük fel most már, hogy a csendőrség az általam fentebb kifejtett módon, sorozás útján nyer kiegészítést és hogy a csendőriskolák tanosztályokba egyesítve a kerületi parancsnokságok székhelyein működnek s vizsgáljuk ezen feltételek mellett a legénységi oktatás és kiképzés kérdését.

A csendőrségi oktatás és kiképzés eredményességének első feltétele, hogy a legénység ne csak fizikailag legyen alkalmas a csendőrségi szolgálatra, hanem szellemileg is. Erre pedig különösen az ujonc legénység alkalmasságának elbírálásánál kell figyelemmel lenni.

Hangsúlyozom, hogy az ujoncok felvételénél nem a tudást, hanem a *szellemi képességet* kell mérni és bírálni. Lehetetlenség egy olyan embernél, aki három vagy négy elemet végzett, azt is ez előtt tíz vagy tizenkét esztendővel, súlyt helyezni arra, hogy mit tud a történelemből, vagy a számtanból s ebből a tudásából következtetni azután a szellemi képességére. Egy egyszerű, az ujonc értelmi fokához mért eset elbeszélése vagy leírása, egy-néhány pernyi beszéd- és értelemgyakorlatszerű beszélgetés sokkal biztosabb képet ad az illető ujonc szellemi képességéről, mint az általános tudás körébe tartozó tantárgyakból való formászerű vizsgáztatás, amelyen több-kevesebb előzetes készülés nélkül még az ujoncnál nagyobb intelligenciával bíró ember is „elbukhatik“.

Az ujoncok szellemi képességének előzetes megállapítására igen alkalmas eljárásnak tartanám az úgynevezett pszichotechnikai képességvizsgálatot.

A pszichotechnikai képességvizsgálat gondolata Amerikában született meg s onnan került át hozzánk. Úgy vagyunk ezzel is, mint minden amerikai szenzációval: vannak, akik tudományos divaticket látnak benne s azért lelkesedéssel üdvözlik, mások viszont, a higadtabbak, egy bizonyos tartózkodással fogadják s nem mondanak véleményt róla addig, amíg az eredményét nem látják. Mindenesetre tény az, hogy Amerikában a háború alatt másfélmillió katonát vizsgáltak meg ezzel a módszerrel, s azóta is nemcsak a hadseregben, hanem az iskolákban, az iparban és az állami szolgálatban is rendszeresen alkalmazzák, amit éppen a praktikus amerikaiak bizonyára nem tennének, ha hasznát nem látnák.

A pszichotechnikai képességvizsgálat tulajdonképpen nem egyéb, mint az egyénnel végzett különféle — többnyire igen egyszerű — kísérletek sorozata, amelyeknek eredményéből azután lélektani alapon az illető szellemi képességeire, különös tehetségére, hajlamára stb. következtetnek. Erre a célra ma már egész komplikált készülékek is állanak rendelkezésre, de ugyanazt meg lehet csinálni minden készülék nélkül is. Így pl. a jelölt kezébe szavakat adnak, amelyeket mondattá kell

összeraknia, mondatokból viszont egy kis történetet kell kihoznia; különböző nagyságú lyukakat azonos nagyságú korongokkal ki kell töltenie, befejezetlen rajzról meg kell mondania, hogy mit akar ábrázolni; szövegben, rajzban mutatkozó észszerűtlenségeket fel kell ismernie, gyors egymásutánban következő mozdulatokat ismételnie kell stb., stb. Aszerint, hogy a jelölt ezeket a feladatokat mennyi idő alatt oldja meg, számszerű osztályozást kap (rendszerint 1-től 5-ig). Miután a feladatok főleg az emlékezetet, felfogást, a gyors gondolkodást, kombinációt, koncentrációt, áttekinthetést és a dolgok lényege iránti érzéket teszik próbára, azok eredményéből is elsősorban ezeknek a tulajdonságoknak a mértékére következtetnek. Nem volna természetesen semmi akadály olyan vizsgálati módszerek alkalmazásának, amelyekkel olyan képességeket is meg lehetne vizsgálni, amelyekre a csendőrnek a maga speciális hivatásában a fent elsoroltakon kívül még szüksége van, pl. a megfigyelőképességet, tanulásának megbízhatóságát, látott vagy halott dolgoknak egyéni felfogástól mentes visszaadását, az idegek reakcióját stb.

A csendőrség szempontjából a pszichotechnikai vizsgálatnak nagy előnye, hogy az egyénnek nem a tudását, hanem a kiképzésre, az oktatásra, vagyis a szellemi fejlesztésre való alkalmasságát állapítja meg, ellentétben pl. az iskolaszerű vizsgálatokkal, amely nem annyira a természetadta képességek alapján, mint inkább csak az iskolában megtanultak alapján értékel. A természetadta és a legtöbb emberben fel nem ismert képességek felkutatása lehetővé teszi olyanoknak a szellemi szempontból való elbírálását is, akiknek az iskolai képzettsége hiányos ugyan, de akik alkalmasak arra, hogy a hiányt pótolják.

Igaz, hogy a szellemi képesség egymagában még nem elegendő ahhoz, hogy valaki jó csendőrré legyen; a férfias, az erkölcsi értékeket pedig a legzseniálisabb metódussal vagy készülékkel sem lehet megmérni, mert azokat csak az élet hozza felszínre. Éppen ezért a pszichotechnikai vizsgálat is csak akkor fog bevélni, ha túlsókat vagy lehetetlenséget nem várunk tőle. Annyi kétségtelen, hogy a legénység kiválogatásában nagy segítségünkre lesz.

Németországban a pszichotechnikai képességvizsgálatot az ujoncok felvételénél a rendőrségnél rendszeresen alkalmazzák. (A csendőrségnél nem, mert abba már csak 12 évet kiszolgált altiszteket és rendőröket vesznek fel.) Tavaly októberben pl. a bajor országos rendőrségnél (Landespolizei) 1100 jelentkezőt vizsgáltak meg így s azok közül 526 embert találtak alkalmasnak. Az 526 ember közül 523 az iskolában meg is felelt. Az 523 ujonc közül az ujoncképzés után 263 ember (50.3%) ugyanazt az érdemjegyet kapta, mint a pszichotechnikai vizsgálat alkalmával; 46.4%-nál a különbség egy foknál többet nem tett ki. (Különösen tapasztalható volt az eltolódás az 1. és 3. érdemjegyekből a 2-be, amit főleg az egyéni vagy testi tulajdonságok javára, illetve rovására lehet írni.) A többi kisebb eltérést legtöbbször a jó vagy rossz fizikai alkalmasság, illetve magaviselet okozta.

A kérdés gyakorlati megvalósításának részleteivel már szakemberek lesznek hivatottak foglalkozni.

Képek a Szent István-napi körmenetről: Szentés küldöttsége a bizakalászból font koszorúval.

Nálunk úgy gondolnám a sorozást gyakorlatilag megvalósíthatónak, hogy a szárnyparancsnokok — az őrsparancsnokok javaslatának meghallgatása után — kijelölnék azt a sorozás alá kerülő legénységet, amely csendőrségi szolgálatra önként jelentkezett, illetve amely erre a szolgálatra alkalmasnak látszik. Ha évenként átlag 1500 embert számítunk, akkor kereken 100 szárnyra szárnyankint minden évben 15 ember, őrsönkint tehát 1—2 ember jutna. Minden szárny kétszerannyi embert hozna javaslatba, mint amennyire szükség van, hogy válogatni lehessen.

Az ujoncok megvizsgálása, sorozása és felavatója a csendőrségi sorozóbizottságok (kerületi toborzóbizottságok) feladata lenne, amelyek ebből a célból a honvédségi sorozások előtt az osztályparancsnokságok székhelyére kiszállának. Az alkalmasakat a bizottság mindjárt felavatná s erről az illetékes honvéd sorozóbizottságot értesítené, az alkalmatlanok pedig később a honvédségi sorozóbizottságok elé állának. A külön csendőrségi sorozóbizottságra — amelybe egyébként esetleg a honvédség is delegálhatná a maga képviselőjét — azért lenne szükség, mert a csendőrségi sorozás sokkal hosszadalmasabb és körülményesebb lenne, mint a honvédségi s nem volna értelme, hogy a csendőrség néhány embere miatt a honvédségi sorozás menete mindenütt fennakadást szenvedjen.

Az 1500 ujonc fele október 1-én, a másik fele pedig a következő év április 1-én vonulna be a kijelölt tanosztályokhoz. Erre a megosztásra szükség lenne azért, hogy a bevonulás, de különösen a leszerelés ne történjék túlságosan tömegesen, hogy a kiképzés ne egyszerre, hanem turnuszerűen történjék és hogy kiképzett karhatalom mindig rendelkezésre álljon.

A katonai kiképzés ideje egy évben lenne megállapítva, vagyis 1200 gyalog ujoncot és iskolánként (alosztályonként) 75 ujoncot számítva 16 iskolát (alosztályt) felváltva állandóan erre a célra kellene lefoglalni.

Ez alatt az egy év alatt az ujoncok kizáróan gyalogsági kiképzésben részesülnének, minél kevesebb elmélettel. A csendőrségi szaktárgyakból kizáróan csak a Szut. legnélkülözhetetlenebb néhány §-át kellene megtanulniok, semmi egyebet. A katonai kiképzés terjedelmének és irányelveinek a honvédségével lehetőleg meg kellene egyezniök.

Az egy év leteltével az ujoncok — mondjuk pótesendőrök — az őrsökre kerülének, ahol a második és a harmadik évben másodsendőri szolgálatot teljesítenének. Nem megfelelőek úgy a kiképzés alatt, mint az őrsökről is, a honvédséghez bármikor visszahelyezhetőek lennének, tényleges szolgálati kötelezettségükbe azonban a honvédség csak a tanosztályban eltöltött egy évet számítaná be. Ezt a visszahelyezési lehetőséget mint kiváló fe-

gyelmezőeszközt is, a már tartalékba helyezetttekkel szemben is fenn kellene tartani.

Az örsön azután a pötesendőrök csendőrségi ismereteiket fokozatosan kiegészíthetnék a másod-csendőr számára szükséges mértékig.

(Folytatjuk.)

Amikor a víz halottat hoz.

Írta: dr. KRANTZ DEZSŐ hadbíró őrnagy.

Különösen nyári időben úgyszólván mindennapos, szomorú krónikája a napilapok hasábjainak, hogy itt vagy amott emberi holttestet dobott partra a víz, vagy hogy a vizek hátán való néma vándorlásának a partmenti halász csákyájának kampóvasa szakított véget. Emberi fül számára érthetetlen a habok csacsogó beszédje; nem födi fel a nagy titkot: mi történt. Baleset? — véletlen szerencsétlenség? — gondatlanság? — öngyilkosság? vagy épen gyilkosság? Sok a felmerülő kérdés, de megnyugvástkeltő felelet csak *egy* lehet. Néha ezt könnyen állapíthatjuk meg, — sokszor azonban csak beható és fáradságos nyomozás után adhatjuk meg a felmerült esetre érvényes, igaz feleletet.

Minő széles skálája az eseményeknek ölelkezik a büntetőtörvényekkel a vízben rejtődő halálban!

Lehet a szomorú előzmény gondatlanság, pl. ha felügyelet nélkül hagyott gyermek jár szerencsétlenül. Vagy ha valaki esőtől korhadt pallónak tört deszkájáról zuhan a folyóba s leli halálát. Lehet az előzmény szándékosság s vele járó határozott bűncselekmény, midőn valakit — rendszerint újszülöttet, gyermeket, vagy részeg embert fulasztanak vízbe. Rosszul alkalmazott tréfa is követelt már emberáldozatot, midőn a dévaj fürdőzők egyike erővel víz alá nyomta, lebuktatta másikat s mire elengedte, halott volt. Lehet a vízbekerülés valamely más módon elkövetett gyilkosságnak a palástolója, hogy a meggyilkoltat eltüntesse, vagy nagy raffineriával öngyilkosság látszatával, megtévessze a hatóságokat.

Általános érvényű szabályt nem, — csak irányelveket adhatunk ily esetek nyomozásához, miután az egyébként annyira fontos támasz és kiindulási pont: a hullának az a helyzete, melyben a tettes hátrahagyta — majd mindenkor hiányzik. Mert abban az esetben is, ha valaki *álló vízben* (tóban, mocsárban) lelte halálát, hullája a víz belső áramlása, a levegő mozgása s a vízben élő állatok (halak, rákok) behatása folytán korántsem marad „változatlan” helyzetben. De meg, ha ilyen leltre reábukkanak, ritkán mulasztják el az élesztési kísérleteket, szemben a szárazföldi hullával, melynél ugyanis hamarosan szembe ötlük, ha pl. át van löve a koponyája vagy keresztül van vágva a nyaka. Csak meg kell érintenünk és máris tudjuk, hogy teljesen kihült a test s hogy megszűnt a szív működés. Szóval, az élet hiányát a test helyzetének megváltoztatása nélkül a laikus is egyszerűen konstatálhatja.

Másként a vízi holttesteknél. Sérülések, a szív működés megszűnte, a test kihülése stb. aligha észlelhetők anélkül, hogy a test előbb a vízből ki ne emeltetnék. A kihülést gyakran a víz behatásának vélik tulajdonítani, míg a testen esetlegesen észlelt, könnyű vagy pedig súlyosnak látszó sérülése-

ket véletlenül származottaknak tudják be. Élesztési kísérleteket tesznek hulláknál, melyeknél a rothadás nyilvánvaló jelenségeit az orvos szeme első pillanatra felismerte volna.

Ha egyelőre nincs egyéb támpontunk a nyomozáshoz, pl. folyóvízből kifogott ismeretlen hulláknál, a kérdéses folyó előttünk esetleg ismeretlen vízállási viszonyai iránt kell érdeklődnünk, hogy megtudhassuk, hol kerülhetett körülbelül a test a vízbe, merről sodorhatta az ár s változó vízállású folyóknál vagy patakoknál mikor emelkedett ismét annyira a vízállás, hogy újra hullámhátára vehette. Folyamok és nagyobb folyók egyes helyein, hol az ár, különös hajlatai folytán, az öngyilkosok stb. hulláit partra szokta vetni, jóllehet azok mértföldekkel feljebb kerültek a vízbe, a partmenti lakosok, kik sokat bajlódnak az odasodort hullákkal, az esetről tekintetbe jövő kérdésekre rendszerint tudnak adni felvilágosítást.

Fontos teendője azután a nyomozásnak tüzetes leírást készíteni a hulláról és — ha csak kétségtelen öngyilkossággal és ismert öngyilkossal nem állunk szemben — feljegyezni a ruházaton és testen található, még oly csekély változást, sérülést, a hajzat és fogazat állapotát, a kezek ápolat vagy ápolatlan voltát, a körmök alatti esetleges piszoklerakodást stb. Persze a kezek fenti leírásánál figyelmet kell fordítani arra is, vajjon nem ázott-e le már azokról a hám?

Szükséges ez a gondosság, amikor nem tudjuk még, hogy voltaképpen az esetek melyikével állunk szemben, jóllehet minden elképzelhető sérülés, melyet a vízbe ugrásnál, a vízben való tovasodródásnál s eközbeni akadályokba ütközésnél, esetleg a kihúzásnál vagy később is szenvedett az illető, gyakran vezet a gyilkosság feltevéséhez. Súlyos sérüléseket okozhatnak a testen a jégzajlás, szintúgy malomkerekek, turbinák, hajó-csavarok — lapátke-rekek stb. is. Az oszlásban levő felduzzadt hullanyakán az inggallér vagy nyakkendő nyomása által okozott helyi elváltozás néha az u. n. akasztási barázda jellegzetességét utánozza és csalóka játékaival könnyen vezethet gyilkosság feltételezésére. A víz sodra révén keletkezett sérülések az esetek többségében azonban annyira jellegzetesek, hogy keletkezésük okát nyilvánvalóvá teszik; így különösen a testnek ruhával nem takart részén, nevezetesen az arcon, főleg a homlokon, az orrháton, továbbá a kezeken, vagyis azokon a testrészekben nyilvánvaló horzsolások, amelyeknél a bőr csontot takar.

A holttestet a vízben élő állatokon kívül, ha partra vetődik, más állatok (kóbor ebek, rókák, patkányok, varjak) is megrongálhatják és okozhatnak rajta elváltozásokat.

A sérülések keletkezése módjának és idejének megállapítása nem mindenkor könnyű. A vízbefutak túlnyomó %-át az öngyilkosok teszik, kik többnyire magasabb helyről, hídról, töltésről stb.-ről ugranak a vízbe, mihez képest testükön a vízbejutás alkalmával rendszeren sérülések keletkeznek. Ritkább a sérülés a fürdés közben, vagy csónakfelborulás következtében történt vízbefutások esetében. Előfordult mégis, hogy az elhalt fejest ugrott s gerincoszlopa a koponya alapját betörte s a ki-tört darab mélyen benyomult az agyba. Mások

Képek a Ludovika Akadémia tisztavató ünnepélyéről: Kormányzó Úr Öféméltósága érkezése. (Schäffer felv.)

viszont uszodában ugorván fejest, nyakesigolyatörést szenvedtek. Maga a folyóvíz súlyosabb sérüléseket csak igen tetemes magasságból való leugrásnál okoz, különösen zsigerek szakadását, ha a test a ráeséskor a vízfelületet laposan éri. Emlékezésül maradjon itt az évek előtt feltűnni vágyásból a Ferenc József-híd turulmadaráról a Dunába ugrott s odaveszett Csipcsala szerencsétlen esete!

Meg kell jegyeznem, hogy a vízbefulásnak, mint általában a befulásnak határozott bizonyítójele nincsen. Mégis leginkább nyújt erre bizonyos támpontot a fuldoklás közben az erőltetett lélegzés mellett keletkezett habnak gyakori jelenléte. Közvetett úton a víz bejutását a vízből légzőutak belső falára lerakódott, nagyítóüveggel észlelhető ásványi, valamint növényi és állati szerves anyag-részecskék jelenléte is felismerhetővé teszi.

A külső vizsgálat sem szolgál oly jelenségekkel, amelyek megbízható jelét adnák a vízbefulásnak. Az a különös *hidegség*, melyet állítólag vízbefultaknál észlelni szoktak, nem bizonyít sokat. Minden test ugyanis, bizonyos idő után, átveszi környezetének hőfokát s így a huzamosabb ideig vízben hevert hulla is a vízét. Ha a víz, mint nyáron rendszeren, hidegebb a levegőnél, úgy a test is hidegebb lesz annál. S ha az egyén langymeleg vízbe fulladt be s hullája csak napok múlva jut ki a vízből, akkor az époly langymeleg lesz, mint a víz.

Ugyancsak nem biztos jel a *lúdbőrképződés*, mely bár gyakori a vízbefultaknál, de szintoly gyakori azoknál is, akik hirtelen halállal haltak meg.

A *maceracio*, vagyis a bőrnek a kezeken és lábakon, térdeken és a könyökön való kékes-fehéres elszinesedése, megvastagodása, megráncosodása, majd mindig észlelhető oly hulláknál, amelyek hosszabb ideig áztak a vízben. Ám ez az elváltozás csak *ezt* a körülményt bizonyítja. Ha tehát felmerül a kérdés, vajjon a vízben talált valamely holttest hosszabb ideig volt-e ott, az észlelt maceráció folytán a válasz joggal lehet igenlő, anélkül azonban, hogy a vízbenlétel időtartamát teljes határozottsággal lehetne megállapítani.

Leginkább szól vízbefulási halál mellett, ha a hímvesző, a herezacskó, illetve női mellbimbók erősen *zsugorodott* állapotban találtak; egyszersmind következtetni engednek arra, hogy az illető élve került a vízbe. De csak következtetésre, nem egyszersmind ténybeli bizonyosságra, amennyiben friss hullákkal végzett kísérletek mutatták, hogy említett jelenségek a halál után is mutatkoznak s ezért csupán annyiban körvonalazhatjuk a tételt, hogy az említett zsugorodások eseteiben a test még élve vagy röviddel a halál beállta után került a vízbe.

Elszáradt (mumifikált) köldökzsinór, mely a vízben *soha* sem puhul fel, arra a következtetésre juttat, hogy a csecsemő, mielőtt a vízbe került volna, több napig élt, mert a rövidesen a szülés után a vízbe vagy nedves földre került köldökzsinór rothadásnak indul, de nem szárad össze.

Minthogy a vízbefulás — miként láttuk — nem jár mindig azt kétségtelenné tevő változásokkal, az orvosi vizsgálat megejtése mellett a hullán levő sérülésekre, illetőleg a vízbefulástól független

más halálok kutatására is ki kell terjeszkednünk. Nevezetesen, ha oly sérüléseket észlelünk, amelyek rögtön halált okoztak vagy legalább is az elháltat cselekvésre képtelenné tették, nyilvánvalóan fennforog mások bűnös cselekvése, ha nem tudjuk megfejteni a vízbejutás, illetve a vízben létel ideje alatti történéseket. Emberölés eszközül használnak kell általában tekintenünk a vízbefulasztást újszülöttek, csecsemők valamint mozgásra képtelen, önmagukkal tehetetlen nyomorékok, illetve betegek esetében. A holttest eltüntetésének, az útból való eltakarításának szándékául pedig akkor, ha kosárba gyömöszölt holttestet vagy szétdarabolt emberi testrészeket cipel, illetőleg vet partra a víz.

Természetes, hogy az igazi tényállást kétségbevonhatatlanul megállapítani sokszor nehéz feladat. Am legyen az bárminő, nem teszi feleslegessé a nyomozást az *ellenkező* irányban sem, nevezetesen, hogy öngyilkosságnak vélt esetben nem történt-e talán gyilkosság és véletlen szerencsétlenség feltételezésénél nem játszott-e szerepet valamely idegen mulasztás vagy gondatlanság? Hiszen előfordult, hogy a tettes gyanútlanul betaszította áldozatát és a parton szembetűnő helyen elhelyezte annak öngyilkosságát bejelentő hamis búcsúlevelét. Megtörtént, hogy a tettes a fejre mért tompa ütés által előbb elszédítette a szerencsétlent és csak ezen eszméletlen állapotában dobta a vízbe. Ha a fejét ért ütés nyomát a halottvizsgálathoz megtalálják, mily könnyen alakulhat ki a feltevés, hogy az elhalt akkor szenvedte azt, amikor öngyilkossági szándékából fejjel ugorván a vízbe, a folyómederbe ütődött.

Kihasználhatja a tettes az u. n. *kombinált öngyilkosságok* módozatát is, amelynél nevezetesen az öngyilkosjelölt más módon is biztossá akarja tenni a halált. Így pl., hogy víz fölé hajolva vagy vízbe állva lövéssel vagy másként sebz meg magát. Ha tehát ilyen „kombinált öngyilkosság” gyanúját vagy látszatát nyújtó eset áll előttünk, az elhalt személyazonosságának megállapítása után különös súlyt kell helyeznünk annak kipuhatolására, vajjon forognak-e fenn körülmények, amelyek az elhaltnál az öngyilkossá válás halálosan komoly, tökéletes elhatározását bizonyossá teszik. Sajátságos tapasztalati tény ugyanis, hogy az öngyilkosok és öngyilkosjelöltek aránylag ritkán választják „az élettel való leszámolásnál” ezt a módot, holott az az önként választott halál sikerét fokozott mérvben juttatná nekik.

A mondottak összefoglalásául szolgáljon mintegy az a több irányban, a gyakorlati nyomozás szempontjából is tanulságos eset, midőn jó néhány évvel ezelőtt egy ausztriai hegyi folyóból egyelőre ismeretlen fiatal parasztleánynak teljesen ruhátlan hulláját fogták ki. Nyár lévén, közelfekvő volt a feltevés, hogy fürdés közben fuladt a folyóba. Dacára ennek, megejtették az orvosi vizsgálatot, amelynél kitűnt, hogy a leány terhességének negyedik hónapjában volt. Ime, az ép oly gyors újabb vélemény: a leány, szégyene miatt, öngyilkosságot követett el. De mit jelentsenek a hulla hátának egész hosszúságában s az ülepen feltűnő, egymással párhuzamos haladó, bemetszésre vitális reakciót mutató sötétpiros csíkok? Azt, hogy az elhaltnak még életében oly valamely tárgy felett kellett átsiklania, melynek egymástól egyenlő távol-

ságnyira kiemelkedései vannak. Megmérték és pontosan feljegyezték tehát azokat a csíkokat s a hullát egyelőre temetetlenül hagyták. Majd nyomon követték a folyó partjait felső szakaszában. Rövidesen itt-ott a partmenti cölöpökön és gyökereken női ruhafosztlányokat találtak. Közben a csendőrség agnoszkálta a leányt, kinek ruházatát édesanyja a fosztlányokból ismerte. Tehát a hulla nem fürdés közben és nem meztelenül került a vízbe! Ruházatától a sebes ár s a kiálló parti gyökerek fosztották meg. Cipője az elhaltnak nem volt. Anyjának elbeszéléséből kiderült, hogy a leánynak szeretője volt: egy fiatal cserzősegéd, ki feljebb a víz mellett a telepen lakott. Tovább haladva a víz mentén a cserzőműhelyhez, egyhelyütt fából készült boronaszzerű szerkezet nyújtott ágyat a víz folyásának. A főgerendából arasznyira kiemelkedő nyúlványok fölött rohant tova az ár. A mérések igazolták, hogy e nyúlványok közeinek távolsága egyezik a hullán észlelt csíkok méreteivel, tehát a leány feljebb és pedig, mint az orvosszakértői vizsgálat a csíkok alapján már eldöntötte: *élve* jutott a vízbe. A cserzőműhely a leány szeretőjének lakhelye volt. A leányt nem találták odahaza, eltűnt, mióta megtudta, hogy női hullát fogtak ki a folyóból. Megállapították, hogy a leányt két nappal azelőtt rendelte magához s azóta azt senki sem látta élve. A további történet egyszerű: vízbe taszította a leányt, nehogy születendő gyermekéről neki kelljen gondoskodnia s mert más leányt akart feleségül venni.

Ugyanilyen a körültekintő nyomozásnak, pontos megfigyelésnek és következtetésnek befejezőül adott példája még, midőn a vízből kifogott hulla ruházatán észlelt olajfestéknyomok mértföldekkel feljebb egy újonnan mázolt híd karfájához vezettek, melyről az igazságszolgáltatás kezére jutott tettes áldozatát a folyóba taszította.

Követválasztás.

Irta: BÁTI-BERKÓ ISTVÁN ny. ezredes.

Magyarországon mindig nagy esemény volt a követválasztás. Kivette részét abból mindenki és pedig akár mint szavazó, akár mint kortes, néptömeg, verekedő és a követválasztás színjátékához tartozó egyéb szereplő, akár pedig mint a rendfenntartó karhatalom tagja. Szóval a követválasztásnál mindenkinek akadt szerepe.

A karhatalom dolga nem volt mindig könnyű. Harcias vérmérsékletű választókerületben bizony jó néhány sor került az ő közbelépésére, amelyről azután a parlamentben az ellenzék mint „katonai brutalitásról” vagy „csendőri vérengzésről” emlékezett meg, holott nem volt egyéb, mint a mértéken felüli duhajkodásnak és felesleges vérontásnak a megakadályozása.

Olyan követválasztásnál azonban, ahol az emberek politikától viharzó lelkülete nem csapott át véres zavargásokba, a karhatalom szinte kellemes és mulatságos epizódnak tarthatta a nagy eseményt. Nekem csak ilyenekben volt részem.

A háborúelőtti idők egyik legnagyobb szerű követválasztása 1905 januárjában folyt le, melynek végeredményeképpen az akkori kormánypárt megbukott. Mindenki érezte, tudta, hogy nagy küzdelem lesz és az egyes választókerületekbe már jóval a választás napja előtt sűrűn kértek katonaságot és csendőrséget. Az országban állomásozó csapatok nem lévén elegendők, még Ausztria területéről is kellett sokat, különösen lovasságot — a követválasztások eme fontos és kedvelt fegyvernemét — behozni.

Képek a Ludovika Akadémia tisztavató ünnepélyéről: Az újonnan felavatott főhadnagykok leteszik az esküt. (Schäffer felv.)

A felvidéki kis város, amelyben akkor mint zászlóaljsegédtiszt szolgáltam, népes, mintegy ötezer szavazóval rendelkező, erősen ellenzéki hangulatú választókerületnek volt székhelye. Az igaz, hogy régebbi választásoknál ott is kiütöttek néhány zápfogat, berepesztettek néhány fület vagy száját és meglékeltek egypár koponyát, a helyzet mindamellett mégsem volt annyira veszélyes, hogy a karhatalmi szolgálat ellátására a mi zászlóaljunk és néhány csendőr ne lett volna elegendő.

A választási elnök azonban sötétnek látta a helyzetet. Az első intézkedés szerint kívülünk még egy dragonyos század volt odarendelve karhatalom gyanánt. Igen ám, de egy reggelen az egyik helybeli revolverujság nagyszájú szerkesztőjét alaposan képen törölték. A szerkesztő úr azonnal riadót fújt. A választási elnök megijedt és táviratilag kért még egy század lovasságot. Akkor meg az egyik faluban megdobálták a kormánypárti képviselőjelöltet. Erre egy század baka jött. Három nappal a választás előtt a hóban megfürdettek egypár ellenzéki kortest. Újabb lovas század. Így a választás napjáig egész kis hadsereg gyűlt egybe és pedig másfél zászlóaljnyi gyalogság és három század lovasság, mely utóbbiban az összes lovas csapatnemek — huszárok, ulánusok és dragonyosok — képviselve voltak. Ennek a tekintélyes haderőnek végül — hogy Arany János szavaival éljek — negyven csendőrral „adták meg a módját”. Most már igazán nem félhetett a választási elnök.

Az érkező csapatokat parancsnokommal a vasúti állomáson fogadtuk. Az ulánusok, messze Keletgaliáciából, későn este érkeztek. Az egyik szakaszt a várostól pár kilométerre fekvő nagy uradalmi majorba nekem kellett kvártélyra kikalauzolnom. Dermesztő hideg volt és a hó magasan feküdt. A szakaszparancsnok főhadnagy, előkelő osztrák mágnás család fia, útközben aggodalommal tudakolta tőlem, vajjon lesz-e megfelelő szállás embereinek és lovainak, miután a negyvennyolcórás vasúti utazás alatt nagyon elesigáztak. Aztán meg, vajjon lesz-e ott az ő számára is valami kis zúg, ahol egy kis teát főzhet. Bár tudtam, hogy jó helyre mennek, csak úgy hümmögtem,

hogy remélem, azt hiszem, valószínű stb. A havas és jeges úton csak léptetve haladtunk és bizony egy kis időbe került, amíg a vaksötétben odaértünk.

Az intéző (jó barátom, kedves derék úr, aglegény) fogadott. A főhadnagy boldogan mosolygott, amikor szakaszát a jó meleg, vízvezetékekkel és betonjászolokkal berendezett istállóban látta, ahol a lovak hasig álltak a friss szalmában, a legénység számára pedig meleg takarókkal ellátott pompás fekvőhelyek voltak készítve.

Megkérdezte az intézőt, nem lehetne-e a legénység vacsora-konzervkávéját valahol elkészíttetni. Az elvezette egy nagy konyhába, ahol hatalmas üstökben gőzölgött a pompás illatos gulyás; friss hófehér cipók vártak a vendégekre; feketekávé is főztek vagy egy akót és egy hordócska bor is volt csapraütve.

A fejedelmi gulyásleves inyesiklandozó aromája megcsapta a főhadnagy orrát. El sem tudta képzelni, hogy szakaszát ilyen lakodalommal várják. Megkóstolta a kiváló komedenciát és szerényen kérdezte, kaphatna-e ő is abból a magyar specialitásból. Az intéző azt válaszolta, hogy számára külön készült szerény vacsora, hasonló magyar étel, de uri gyomorba való. Engemet szintén ott fogott vacsorára.

Felmentünk az intézői lakba. Szegény főhadnagy majdnem sírt örömeiben, amikor meglátta a szállásul kijelölt két kényelmes, szép szobából álló lakosztályt, a duruzsoló kályhát, a duzzadó párnákkal vetett pompás ágyat és a hálószobából nyíló — fürdőszobát. Ő azt hitte, hogy valami ócska majorba, dohos, szennyes oduba kerül.

Vacsorához ültünk. Hogy mi volt és mi nem volt a menüben, nem részletezem. Elég az hozzá, hogy bevezetésül az óhajtott magyar specialitásnak, a paprikásnak, a csirkétől kezdve a malac, borju és sertésből készült hasonló inyenceségeken keresztül az ürüppaprikásig, vagy ötféle válfaja egyszerre lett feltálalva.

Főhadnagyunk boldog volt. A dús vacsorához méltó boritalok is fetszettek neki. Amikor már nem bírtunk többet enni és a moeca után kocintgatva füstöltünk, ártatlan blattal azt kérdeztem tőle, hogy hát

nem főz-e magának egy kis teát, amire úgy vágyott idejővet. Oldalbabokszolt.

Mindezeket csak annak illusztrálásául mondom el, hogy a karhatalomba jött bajtársak egész nálunk-időzésük alatt nem győzték dicsérni jó sorukat és az ulánusok és dragonyosok folyton sopánkodtak, hogy miért nem lehetnek ők mindig itt, miért kell nekik Bochniában, illetve Podgoreban, eme tipikusan nyomoruságosan galiciái falvakban, sinylődni.

A választás napján kellő felváltással a karhatalom egyik fele sorfalat állott, járőrözött és a kormánypárti szavazók kocsisorait fedezte; a másik fele addig pihent. A mi tisztí étkezdénkben állandóan terített asztal, forralt bor és tea várta a felváltás után meggémberedve érkezőket. Galiciából jött vendégeink nagyokat ittak, de sohasem kocintottak. Ezt a jó magyar szokást — úgy látszik — nem igen ismerték.

De a kordonon didergők sem voltak elhagyatva. Jószivű urihölgyek, a parancsnok engedelmével, végig járták a vonalakat és bőségesen traktálták a hóban topogó tiszteket és legénységet jóféle meleg itallal és egy kis harapnivalóval.

A főtéren, ahol a legnagyobb volt a néptömeg, lovasság húzott sorfalat. Egy falusi rezesbanda megszakadni nem akaró tudóval állandóan recsegtetett valami melódiát, mely a Kossuth-nóta akart lenni, azonban épen olyan joggal azt is rá lehetett volna fogni, hogy a Snajder Fáni, vagy a Cavaleria rusticana. A nép is folyton a Kossuth-nóta dallamára ordította a kortesnótának nevezett szellemességeket. A dragonyos tisztek kérdezték tőlem, hogy miféle kedvelt melódia, mert mást se hallani, csak azt. Megmondtam, hogy a Kossuth-nóta.

Ah! a híres Kossuth-nóta! A kapitány, aki morva ember lévén a tót nyelvet értette, az egyik tót község negyvennyolcspárti tömegéhez furakodott és meghallgatta. Csodálkozva mondotta azután, hogy hiszen az a híres nóta egyáltalán nem izgató tartalmú. Mert mit hallott?

B Jano hluki fiskál,
Tak vizera, ako mškar.
A ten vizoki H ics,
Na moj dusu, uzs nye ma nyist.
(B János, a süket ügyvéd,
Úgy néz ki, mint egy miskároló.
A hosszú H icsnak meg,
Lelkemre, nines már semmije se.)

Tényleg, ez a nóta nem izgató. Legfeljebb a költészet szempontjából.

Miután a kortesek szünet nélkül osztogattak pörköltcedulát, meg sörcédulát, déltájban a nép már legalább két fokkal hangosabb és türelmetlenebb lett, mint egyébként.

A kordonon átjárni nem volt szabad. Jön egy falusi nagyság, valami jegyzői díjnoféle ifjú, akinek szavazati joga természetesen nem volt; utána ittasságtól bárgyú tekintetű férfiakból és asszonyokból álló csoport és át akartak hatolni a kordonon. Persze nem engedik. A falusi incroyable dulakodni kezd visszanyomják. Erre tajtékzó szájjal üvölti, hogy majd ad ő a katonaságnak. Ebből parlamenti botrányt csinál. Megbuktatja a hadügyminisztert. Ilyesmi a világtörténelemben még elő nem fordult. Ime! a magyar honpolgárokat legszentebb jogaik gyakorlásában megakadályozzák — az osztrákok. És a magyar királyi honvéd bakákra mutatott.

A szavazóhelyiség előtt összegyűlt sokaságot hátrább kellett terelni. A csendőrhadnagy néhány emberével munkához látott. Minden erőszakosság nélkül tolták visszafelé a tömeget. Nem tetszett ez egy öreg atyafinak. Elkezd kiabálni, hogy a kormánypárt így akar többséget szerezni, de ő nem tágít, ő inkább életét áldozza a negyvennyolcas zászlóért.

Épen arra vetődtem. Rászólok az öregre:

— „Ne kajbákozzon, bácsi; hásze’ ugysis nyerünk; megbukik a kormánypárt“.

— „Hát a főhadnagy úr is negyvennyócas?“

— „Persze. Nem látja?“

Azonnal elcsendesült és még ő fáradozott legjobban, hogy a tömeg hátrahúzódjék.

Délután a kordonon álló ulánusokat huszárok váltották fel. A néptömeg harsány éljenzésbe tört ki. Mindenki akart valamivel kedveskedni nekik. Egy

parasztasszony odamegy az egyik főhadnagyhoz és megkérdezi: „Hova valósi vagy, fiam?“ A főhadnagy mosolyogva megmondta. Erre az asszony előveszi keszkenőjét, fogával kibogozza a keszkenő sarkára kötött csomót, onnan kivesz két krajcárt és jószívuén a főhadnagynak nyújtja: „Ne, vegyé szivart, oszt fűstől“.

A főhadnagy szépen megköszönte és eltette. Nevetve beszélte el kapitányának. A kapitány felvilágosította, hogy ő jobban járt, amennyiben szintén egy parasztasszony részéről „cuksziferer úr“-nak szólítottán, egy hatost kapott.

Záróra előtt az egész karhatalom a főtéren összpontosult; csak a dragonyosok voltak általános tartalékul laktanyánkban hagyva. Mint a karhatalom segéd tisztje, azt az utasítást kaptam, hogy dragonyosékat vendégszeretően lássam el. A legénység a lovakat az udvaron körben vezetgette, a tisztek pedig fáztak. A századnak forró teát és szalonnát osztottam ki, az urakat meg felinvitáltam az étkezdébe. Teáztunk, borozgattunk és azon törtem fejemet, hogy miféle jóval szolgálhatnék nekik, ami tetszésüket megnyerné! Ahá! Pirítóst készítették.

Pár perc múlva óriási halmaz, pompás, zsírtól csöpögő, ropogós pirítós volt az asztalon, mellette néhány cikk fokhagyma. Az urak tényleg nem ismerték ezt az ingyenséget. Megmutattam, hogyan kell hagymával bedörzsölni. Nagyon ízlett nekik. Még meg is ismételtük; a kapitány pedig kért, írnam le noteszébe eme fejedelmi esemege receptjét. Megtettem.

Késő éjjel volt már, amidőn a választás eredményét kihirdették. Az ellenzék óriási többséggel győzött. Mindenki nyugodtan hazaindult; rendzavarás nem történt és a karhatalom is bevonult.

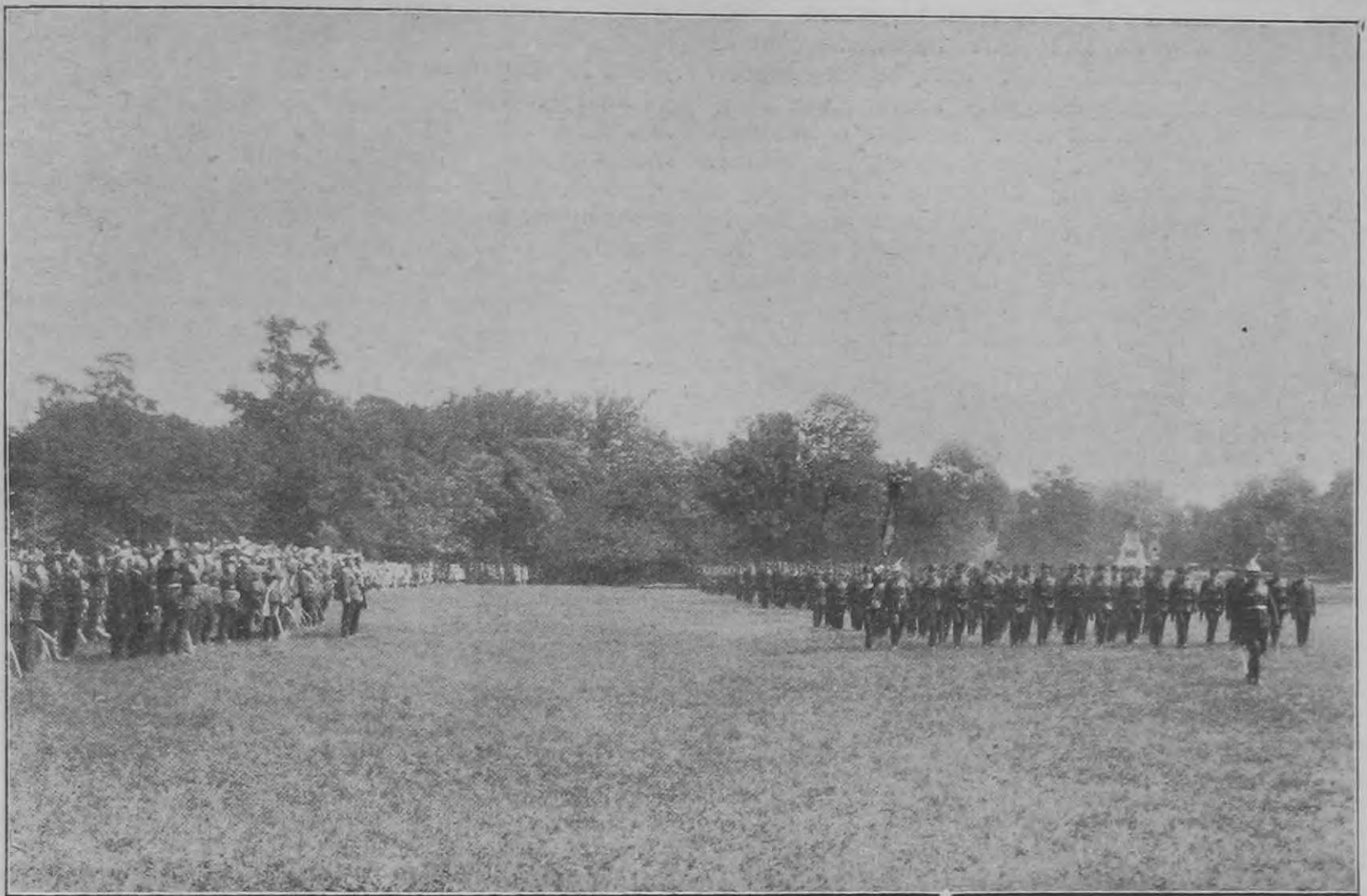
Mikor hazafelé tartottam, messziről a város környékén levő majorokba kvártélyozott és most szállásukra vonuló ulánusok és dragonyosok danája hallatszott. A Kossuth-nóta dallamára ismertem, amelyet a derék morvák és polyákok ugyanazon hamisan fújtak, ahogyan egész napon át reggeltől éjjelig folyton hallották és megtanulták. Csak azt nem tudták, hogy tilos melódiát intonálnak.

Uj ügyviteli szabályzatunkhoz.

Irta: HOROSTSÁK BÉLA százados.

Lépten-nyomon hallatszottak hangok, hogy az örsparancsnokok nem képesek örseikkel eléggé intenzíven foglalkozni, nines idejük a legénységet oktatni, nevelni, — amire pedig a mai ujone-rendszer mellett fokozottabban lenne szükség — mert minden idejüket lefoglalja az iroda. A változott viszonyok, megnagyobbodott örslétszám, különböző statisztikai adatok beszerzése, a többszörös átszervezés, tehát tulajdonképeni feladatunktól, a közbiztonsági szolgálattól távoleső teendőik stb. u. i. annyi irodai munkát zudítottak az örsparancsnokra, hogy igazán embernek kellett lennie a talpán, aki a követelményeknek kifogástalanul meg is akart felelni. Miután pedig nálunk a csendőrségnél a szemle az irodai ügymenetnek a legapróbb részleteire is kiterjeszkedő ellenőrzésére igen nagy súlyt helyez, mert az irodában előforduló esetleges hanyagság és mulasztás egykönnyen nem is pótolható, másrészt viszont el nem titkolható s másra át nem hárítható, ezért az örsparancsnokok legnagyobb része szintén az irodáját tartotta fontosabbnak s az oktatásra, gyakorlatozásra hol futotta az időből, hol nem.

Ezek után mind égetőbbé vált a szükség, hogy az örsparancsnokokat tehermentesítsük (nem akarom persze ezzel azt állítani, hogy ügyviteli szabályzatunk átdolgozásának csak ez volt a célja. Volt sok reformálni való ezen kívül is!), még pedig azon a téren, amelyik a legtöbb munkát adta,

Képek a Ludovika Akadémia tisztavató ünnepélyéről: A Ludovika Akadémia zászlóaljának díszmenete. (Schäffer felv.)

dacára, hogy a legkisebb fontosságú, mondhatnám, szükséges rossz, mert egyéb teendőink szükségképeni járuléka az iroda s nem megfordítva. Vagyis az irodai ügymenet volt az a tér, ahol az egyszerűsítés a legkönnyebben s legcélszerűbben volt keresztül vihető, hogy az itt felszabaduló idő a sokkal fontosabb oktatásra, nevelésre és a közbiztonsági szolgálat fokozására legyen fordítható.

Hosszú idő óta azonban — ide s tova már egy éve — hallható volt, hogy a kiadás előtt álló Csüsz. oly gyökeres változtatásokat fog behozni az irodai ügymenetbe, amelyek a tervezett könnyítés és tehermentesítés helyett épen az ellenkező eredményt fogják elérni, vagyis az amúgy is túltengő irodai munka csak fokozódni fog. Részletek is szivárogtak ki s öreg altisztjeink fejesóválva, hitetlenkedve rázogatták a fejüket az „Iratesomók“, „Sommas jelentések“, „Figyelő lapok“, mint új csodabogarak stb. hallatára, az örskörletek eddigi sablonos leportyázási módja eltörlésének emlegetésére s épen a legérdemesebbje hangoztatta kishitüsködve: „Öreg vagyok én már ahhoz, hogy annyi ujat megtanuljak!“

Amint aztán a Csüsz. megjelent s ki is került az örsökre, még nagyobb volt a megrökönyödés. Mindenki minden újítást azonnal s egyszerre akart látni s megérteni s mikor ez nem ment ilyen könnyen, hiányzott a régi Cs—1—A. függelék, amelynek mintáihoz való merev ragaszkodás jellemezte eddigi egész ügymenetünket, rögtön kész volt a kritika: „Jobb s könnyebb volt a régi!“

Hiszem, hogy nem végzek haszontalan munkát, ha e szerény fejtegetésemben igyekszem rámutatni

arra, mennyire nincs igazuk a kishitűeknek s — amit egy szabályzat nem tehet meg — csoportosítva összefoglalom az örsöket érintő fontosabb újításokat, kiemelve azok célját s előnyét az eddigi gyakorlattal szemben. Ezáltal teljes képet óhajtok nyújtani, melyben a részletek egymást kiegészítik s nem úgy, mint a száraz paragrafusokban, ahol a részletek közt elvész, nehezen található fel az egész.

Mindenekelőtt megállapítható, hogy a Csüsz. az értelmes rövidsége törekszik minden téren! A fogalmazás rövidségére két helyen is utal, amennyiben úgy a 6., mint a 48. pont kifejezetten hangsúlyozza, hogy a tartalom, illetve a fogalmazás amellet, hogy világos és határozott, de rövid is legyen! (L. Szut. 462. pontját is!) A 48. pont egyúttal a természetes, egyszerű magyarosságot is követeli, azaz, hogy mindenki úgy írjon, ahogy beszél.

Az előbbire, vagyis a rövidsége azért van szükség, mert a legtöbb bűnügyi feljelentésben — különösen, ha a nyomozás kissé bonyolult is volt — a sok ismétléstől, terjengős leírástól, tanuk vallomásainak nem kellő csoportosításától a lényegét ugyancsak nehezen lehetett kihámozni; a magyarosságra pedig, mert a —tatik, —tetik, —andó, —endő s hasonló hivatalos stílusnak nevezett magyartalanságok fülsértően hangzottak. Kín volt az ilyen fogalmazványt átolvasni! Ugyancsak ezen segít a Csüsz.-szel egyetértésben a Szut.-nak a feljelentésekről szóló 463. pontja is, melynek az áttekintést igen megkönnyítő csoportosításán kívül leglényegesebb rendelkezése, hogy az egybehangzó vallomásokat — legyen az akár a gyanusítotté, vagy

tanuké — együtt kell, illetve lehet tárgyalni. (Nem hiszem, hogy a gyanúsítottakra vonatkozó kell és a tanukra vonatkozó lehet kifejezések közötti különbségen szándékos hangsúly volna; ez csak elírás lehet! Szükségesnek tartottam erre a látszólagos különbségre rámutatni, mert a mi mintákhoz szokott legénységünk még hajlamos arra, hogy a minták utáni kutatásában ne találja meg a lényegget.) Tehát nem az a jó jelentés, amelyik minél terjedelmesebb, hanem, amelyik, ha csak pár sorban is, tömören minden szükséges adatot magában foglal. Az ilyen jelentés világos s amellett munka- és időmegtakarítással jár.

A 75. pont megszünteti azt az eddigi gyakorlatot, hogy az örsön mindent, ami nem maradt eredetben az örs irattárában, másolatba vettek. Ez rengeteg írásbeli munkával járt s célja nem igen volt. Teljesen helyettesíti ezt az eljárást a kivonat készítése, melynek a kiadó hatóság, valamint kelt és szám megjelölése mellett csupán a szöveg rövid lényegét kell tartalmaznia, ahol pedig ez az iktatóból is kivehető, ott a kivonatra sincs szükség.

A szalag alatti előterjesztésnek is (146. pont) az a célja, hogy a fölösleges írást és jelentéseket elkerüljük. Gyakran tapasztaltam, — s volt örsparancsnokaimat alig tudtam róla leszoktatni — hogy bekövetelt okmányokat, beadványokat, pl. „Jelentem, hogy X. Y. okmányait csatoltan előterjesztem“ szövegű fölösleges kísérő jelentéssel küldötték be. Ezt most az idézett 146., valamint a 113. pont határozottan tiltja.

Igen sok dolgot adott az örsökön, hogy minden egyes apró-cseprő ügyben, pl. áthelyezés folytán, vezénylésre, kórházba, szabadságra való útbaindítás, onnan való bevonulás, fenytés megkezdésének vagy letöltésének bejelentésekor külön-külön kellett — ha csak egy-két sorban is — jelentést tenni. A legtöbb időt ezeknél a fejtovatozás, címzés és a fogalmazvány készítése okozta. Ezen sok parancsnokság úgy igyekezett segíteni, hogy nyomtatott űrlapokat tartott, ez azonban drága mulatság volt s emellett a fogalmazvány szerkesztése még sem volt elkerülhető. Mindezen nehézségeket egy csapásra elhárítja a „sommás jelentés“ bevezetése (20. §.), mellyel az előbb említett jelentések célját, a változások tudomásul vételét sokkal egyszerűbben el lehet érni.

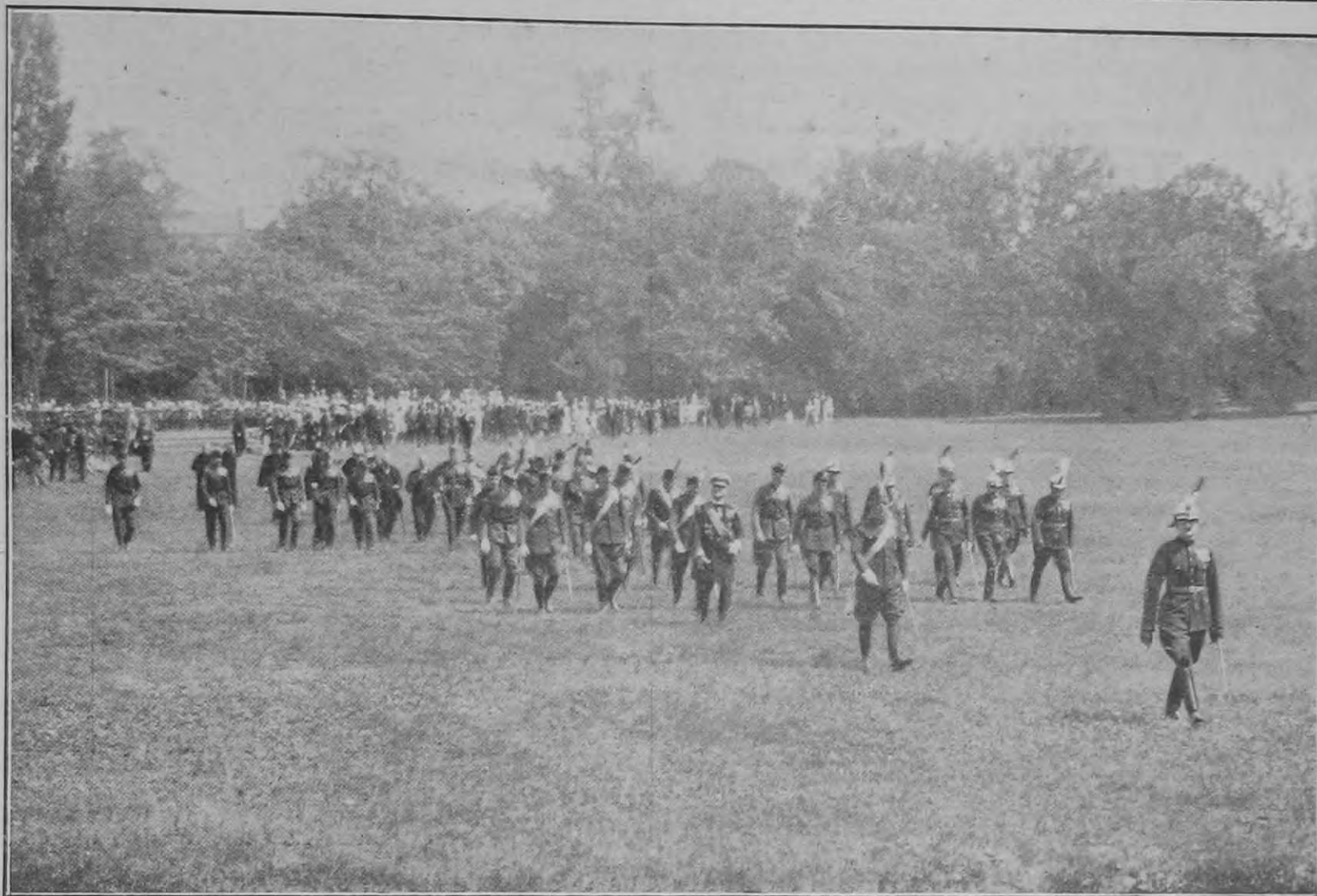
Hasonlóan idő- és munkamegtakarítást jelent úgy az elküldőre, mint a címzettre a „Tudakozó-ív“ használata, amennyiben az elküldőnek nem kell róla fogalmazványt készíteni, mert az eredeti megkeresést kapja vissza már a felelettel együtt s rendszerint nem is iktatja (fontosabb ügyben persze iktatás tárgyát is képezheti), mert csak rövid s azonnali tájékoztatásra szolgál; a címzettnek pedig nincs rá szüksége, a felelet megadásával elintézte az ügyet, nem kell iktatnia, sem vettemeznie (pusztán a jobb felső sarokban az „érkezett“ rovatot kitölti), sem fogalmazványt készítenie. Tehát úgy kell azt vennie, mintha szóbelileg, vagy telefonon adná meg a választ. A nem iktatott tudakozó íveket úgy kell kezelni, mint a szolgálati jegyeket, az iktatottakat pedig a rá vonatkozó iktatmányokhoz kell csatolni. Borítékolásukra a 109. pont rendelkezik.

Igen sok írásbeli munkát, valamint fölösleges, legtöbbször célra nem is vezetett nyomozást szüntet meg a Szut. 400. és 464. pontja is. Előbbire az

adott indokot, hogy a főmagánvádra üldözendő bűncselekményeknél a nyomozás legtöbbször teljesen felesleges, mert ha tárgyalásra kerül is az ügy, — ha ugyan a panaszos a nyilatkozatát már előbb is vissza nem vonta, mely esetben a nyomozás hiábavaló volt — a csendőr minden megállapítása dacára az ott elhangzott tanuvallomások, beismerés, vagy tagadás, esetleg kölesönös nyilatkozat és kibékülés döntik el annak sorsát. Annak azonban, hogy a Szut. mégis úgy rendelkezik, hogy a bíróság *székhelyén kívül* lakó panaszos (legtöbbszörre egyszerű, tanulatlan, vagy munkában elfoglalt emberek) panaszát mégis át kell venni, pusztán az a célja, hogy a népnek bizalmát, mely hozzá van szokva, hogy bajában feljelentéseivel a csendőrséghez forduljon, mert igazsága keresésének módját nem is igen ismeri, vagy pedig erre nincs is ideje, el ne veszítsük, ellenkezőleg, útbaigazításainkkal, segítségére sietésünkkel csak fokozzuk. Éppen ezért a 400. pont 1. alpontját sem olyképpen kell értelmezni, hogy a bíróság *székhelyén lakóval* hasonló panasz tárgyában szóba sem kell állani, avagy talán egyenesen el kellene őt utasítani; ellenkezőleg, kellő felvilágosítással, kioktatással kell őt ellátni, hogy panaszát hol és miként tegye meg (minden bíróság tart hetenként panasznapokat szóbeli panaszok átvételére).

A Szut. a kihágásokról szóló feljelentések szerkesztését hasonló módon egyszerűsíti. A 466. pont értelmében ezentúl a bíróságok és ügyészségek hatáskörébe tartozó bűncselekményekről nem kell többé jelentést tenni, azt pótolja majd a havonként beküldött tevékenységi kimutatás másod-példánya.

Az örsparancsnokok további tehermentesítése a célja annak a rendelkezésnek is, amely megengedi az altisztí sarjaknak az irodában való nem túlhajtott foglalkoztatását (ami nevezetteknek is csak hasznára válik, mert, mint leendő örsparancsnokok, betekintést nyernek az örsiroda vezetésébe és ezáltal a későbbi örsparancsnokképző tanfolyamra is előkészülnek), továbbá 15 fón felül külön irnok kirendelését (37. pont). Ez esetben azonban a fogalmazványt a szerkesztő is, meg az örsparancsnok is aláírni tartozik (57. pont). (Itt felhívom a figyelmet a Szut. 459. pontjára s különösen a 3. bekezdésére!) A nagy létszámú örsök természetesen aránytalanul mozgalmasabbak is a többinél, éppen ezért is szükséges a nagyobb létszám; az örsparancsnok pedig minden örsön csak egy ember, akitől lehetetlen követelni a szolgálat érdeke ellen való, mert — mint bevezető soraimban rámutattam — ennek hátrányos következménye valamelyik más, sokkal fontosabb téren okvetlenül mutatkozni fog. Ez a belátás szülte a fenti rendelkezést, mely hivatva van az örsparancsnokot eredeti hivatásának visszaadni. Ugyanez a rendeltetése a Szut. 176. és 282. pontjaiban lefektetett rendelkezéseknek is. Előbbi az örsparancsnok belátására bízva, hogy — bizonyos korlátok közé szorított időn belül — mikor tartja meg a naponkénti oktatást, mert ezt a speciális csendőrségi szolgálat mellett előírni úgy sem lehet; utóbbi pedig a többi legénység mellett az örsparancsnoknak is szolgálati óra könnyítést jelent a régi utasítással szemben, hogy ekként megtakarított idejét a szolgálat javára más téren hasznosíthassa.

Képek a Ludovika Akadémia tisztavató ünnepélyéről: Kormányzó Úr Ötöméltósága távozása az ünnepélyről. (Schäffer felv.)

Fentiekben felsoroltam azokat a rendelkezéseket, amelyek — véleményem szerint — az eddigi gyakorlattal szemben lényeges könnyítéseket s időmegtakarítást jelentenek. Lássuk ezek után azokat, amelyek, talán részben, munkatöbblettel fognak járni s vizsgáljuk meg, vajjon milyen arányban áll ez a látszólagos többlet a már tárgyalt egyszerűsítésekkel szemben?

Ezentúl az őrsön is kell vezetni kt. iktatót, sőt egyes forgalmasabb őrsökön a közönséges iktatmányokról tárgymutatót is (152. pont). Elkerülhetetlen ugyanis, hogy az őrs kt. ügydarabokat, ha csak elenyésző számban is, ne kapjon. Ezeket a közönséges iktatóba vezetni helytelen lenne, mert ezzel már elvesztik titkos jellegüket, iktatás nélkül pedig a fiókban hevertetni nem volna célszerű, mert veszendőbe mehetnek. A 8. pont 11. bekezdése azonban kimondja, hogy „a kt. ügyek túltengését kerülni kell“. Ez elegendő biztosíték lesz arra, hogy az őrsnek a kt. iktató számottevő munkatöbbletet nem fog jelenteni. Tárgymutatót pedig csak az igen nagy forgalmú őrsök, előreláthatólag csak olyanok fognak vezetni, amelyek számára irodavezető is engedélyezve van, mert az 500 iktató számot (iratcsomókon kívül) minden bizonnyal csak ezek fogják elérni. Tehát ez sem lesz veszedelmes.

A közönséges iktatmányoknál „iratesomó“-kat kell alkalmazni (153. pont). Ezek célja az irattár áttekinthetőségének egyszerűsítése. Az iratesomók tulajdonképpen gyűjtőszámok, azzal a különbséggel, hogy minden számnak van egy külön kis iktató füzet (iratjegyzéke) s abban az ügydarabot úgy

kell kezelni, mint a többit a rendes iktatókönyvben. Ezzel megszűnik az a nehézség, amellyel a régebbi, esetleg évekkal azelőtti ügydarab előkeresése járt. Munkatöbbletet tulajdonképpen nem okoz, mert pusztán az a különbség, hogy az ügydarab kezelése nem az iktatókönyvben, hanem az iratjegyzékben történik.

Igen célszerű s régen nélkülözött újítása a Szut.-nak a „Figyelő lapok“ és „Névmutató“ rendszeresítése (Szut. 354. pont és Csüsz. 47. §.), melyek hivatva lesznek a bűnözők ellenőrzését s a legénység személyi ismereteit tökéletesíteni, valamint lakhelyváltoztatás esetén az új őrsöt azonnal és részletesen tájékoztatni. Nyilvántartásba azonban a Szut. 354. pontjának 1. bekezdése értelmében csupán azon a)–g) alatt megnevezett egyéneket kell venni, akik 1. az őrskörletben laknak, 2. az őrskörletben összeköttetéssel (rokonság, ismerősök, kiket meg szokott látogatni, üzleti összeköttetés stb.) bírnak, 3. vagy végül az őrskörletben büncselekményt követtek el. Egészen természetes, hogy a megnevezeteken kívüli személyek az őrsöt — konkrét eseteket (pl. szökésben lévő iránt megkeresés érkezik az őrsre) kivéve — nem érdeklik s nyilvántartásuk is céltalan volna. Ezek szerint tehát a figyelőlapok száma egyáltalán nem lesz olyan nagy, hogy azok kezelése különös gondot okozna.

Az eddigi őrsjáratok beosztások megszűnnek, mert az őrsjáratoknak azok alapján történt gépies portyázása elavultnak bizonyult s a csendőrök éberségét a bűnözők igen könnyen kijátszhatták. Sokkal helyesebb lesz ezentúl, ha az őrsparancsnok

saját belátása szerint írja elő leportyázásra a tereptárgyakat a távolsági kimutatásból (Szut. 32. §.). Ennek alapján, mint a Szut. előírja, minél több őrzőjáratot kell összeállítani, melyek a régiéktől abban különböznek, hogy azokban a tereptárgyak ismétlődhetnek is (244. pont utolsó mondat); ezeknek azonban csupán az a céljuk, hogy az őrsparancsnok ne a kivezérléskor legyen kénytelen a leportyázás idejét, távolságát, a pihenő helyét, a községek leportyázásra szánt időt stb. kiszámítani, bár jogában áll őrzőjáratot beosztásától eltekintve a tereptárgyakat bármily sorrendben is előírni (Szut. 255. pont).

Végül szükségesnek tartom még egy dologra felhívni a figyelmet. Mint már jeleztem, a Csüszben közölt minták célja nem az, mint volt a Cs.—1—A. függeléké, hogy mindenre határozott s kötött mintával szolgáljon, melytől való legcsekélyebb lényegtelen eltérést sem volt szabad túrni. A Cs.—1—A. függelék egy teljes őrsirodát mutatott be, melyben minden egyes előjegyzés és ügydarab mintája szoros összefüggésben állott a többivel s altisztjeinkbe bele volt nevelve a betűhöz és a mintához való merev ragaszkodás. Ez okozta aztán, hogy ha nem volt minta, ha nem volt parancs, sok esendőr nem mert önállóan cselekedni. Amit dr. Valló József őrnagy úr a Csendőrségi Lapok 1926. évi 6. számában „Az oktatás módszeréről“ című cikkében fejteget, hogy testületünkben „bizonyos fokú konzervativizmus, az egyöntetű és merev szabályok által körülírt szolgálati eljáráshoz való túlzott ragaszkodás honosodott meg“, melynek okai, ugyancsak Valló őrnagy úr szerint, „abban az általánossá vált téves nézetben keresendők, hogy az önálló szolgálatteljesítésre hivatott esendőr felelősségteljes külső szolgálati eljárásában csak úgy tartható meg a törvényesség, a kötelelességtudás s végeredményben a katonai fegyelem útján, ha minden lépése szigorú és magyarázatot, eltérést nem tűrő, merev paragrafusok és fellépési szabályok által körülíratik“, minden tekintetben áll az irodai ügymenetünkre is. Ennek bizonyosságául egy jellemző esetet hozok fel:

A fogalmazványok átvizsgálásakor kezembe került egy őrzőjárat lap, melyre az őrsparancsnok, a járőrt ellenőrizve, rávezette: „Ellenőriztem, 1927. hó . . . -án . . . óra . . . perckor X. tanyán.“ A szakaszsparancsnok láttamozásában jelentette, hogy az ellenőrző láttamozás mintaelles! Utána néztem a mintának s megállapítottam, hogy a szabálytalanság abban állott, hogy a minta előbb tünteti fel a helyet s azután az ellenőrzés idejét, pl. Ellenőriztem X. tanyán 1927 stb., a kérdéses őrsparancsnok pedig ezt megfordítva alkalmazta.

Nem állítom, hogy a szakaszsparancsnoknak nem volt igaza, de azért nem volt érdemes az észrevételt megtenni, mert ma, amikor Gyak. Szab.-unk a legutolsó csatárt is öntevékenységre, önálló, józan gondolkozásra szoktatja és neveli, mert számol azzal, hogy nem állhat mindig a háta mögött a parancsnoka, nem volt indokolt a lényeg elejtése mellett az alakiságot követelni. Hiszen az az őrsparancsnok nagyon is megtette a kötelelességét, mikor a helyet és időt feltüntette. Annyi más, sokkal fontosabb megjegyezni való mellett pedig igazán nem vehető tőle rossznéven, ha a sorrendet

nem tartotta be. Sőt! Látszik, hogy gondolkozott s nem gépiesen dolgozott!

Szeretném, ha szerény fejtegetésem meghozná a kívánt eredményt: megkönnyítené a Csüsz. megismerését és szellemének megértését. Még egyszer hangsúlyozom, ne betűket s mintákat tanuljunk belőle, hanem értelmes irodavezetést!

Támpontok a csatárképzéshez.

Irta: ÜREGDY-NAGY LÁSZLÓ százados.

(Második közlemény.)

A terepen szabadon fekvő, rendszer nélküli célokra nehezebben bukkanunk rá, mint az egyvonalban, vagy tereptárgy mentén fekvő célokra. Rájuk tüzelni is nehezebb, mert hiányzik minden célzási, illetve tűzhatásmegfigyelési támpont, ellentétben a terepen feltűnő vonalban, vagy egyébként egy vonalban elhelyezkedett célokkal. Már pedig minnél jobban tudunk megfigyelni egy céltárgyat, annál könnyebben semmisíthetjük azt meg.

A tüzelőállás megválasztására nézve tehát szabály, hogy a támadásban is, de különösen védelemben kerüljünk minden szabályos elhelyezkedést és soha se válasszuk a terepen feltűnően szembeötlő vonal (út, árok, erdőszél, házesoport) mentén.

Rendszertelennek látszó, szabálytalan elhelyezkedés a helyes.

Ötödik kép: Néhány jelző a látóhatáron foglal tüzelőállást és gyakorlatvezető jelére tüzel az ujoncok felé. Jelzők és oktatandók közötti távolság: közep-távolság.

Oktatás: A látóhatáron tüzelőállást foglalni, még ha az egyébként a legkiválóbb volna is, bűn. Bűn, mert az ellenség figyelmét egyenesen magára vonja a világos háttérből erősen kiemelkedő és messziről sötétnek látszó ruha.

b) A tüzelőállás megválasztása a puska kihasználása szempontjából.

Harcban, nyugvóhelyzetben, ha csak a fedezék, vagy rejtőzés mást nem kíván, mindig a legkisebb célt mutatjuk, mert egyrészt ezáltal is rejtőzünk, másrészt a puskánkat a fekvő testhelyzetben tudjuk legjobban és legkényelmesebben kihasználni.

Ha megpróbáljuk állva, térdelve, ülve és fekvő célózni, csakhamar rá fogunk jönni, hogy a célzás a fekvő helyzetből a legkönnyebb s éppen ezért a lövéseink is így a legbiztosabbak. Ennek az oka abban rejlik, hogy fekvő helyzetben a karjainkat fel tudjuk támasztani s ezáltal képesek vagyunk a puskát némiképp rögzíteni.

Harcban a siker jó része függ attól, vajjon pontosan tudunk-e lőni, ki tudjuk-e használni puskánkat, mint gépet? Minél tökéletesebben használjuk ki a puska löszabatosságát, annál könnyebben és kevesebb veszteséggel jutunk — az ellenségnek pont tüzeléssel való letartása által — a közelharchoz. A puska löszabatossága kihasználásának pedig előfeltétele az, hogy a puska a célzás alatt szilárdan álljon. Ezt elérjük részint a karjaink feltámasztásával, részint azzal, hogy a puskának külön támasztékot készítünk. Ez a támaszték bármi lehet, ami a tüzelőállás közelében található és elég szilárd ahhoz, hogy a puskát rá telessük. Pl. föld, karó, nagyobb kődarab stb. Nem szabad azonban a csatárnak a felszereléséhez tartozó tárgyakat (szurony, gyalogsági ásó, rohamkés stb.) felhasználni puskatámasztékként. Nem pedig azért, mert az előremozgásnál, hogy az ellenség szándékát észre ne vegye, fel kell pattannia, ami, ha felszerelési cikkeit nem a helyükön alkalmazta, azoknak összeszedésével, tehát feltűnő mozgással és késsedelemmel is jár. Vagy pedig azután a harc izgalmaiban a felszerelési tárgyakat elhagyja és amikor azokra a legnagyobb szüksége volna, nem lesznek kéznél.

A gyakorlatvezető az eddig mondottak szerint vétesse az emberekkel tüzelőállást és készíttessen puskatámasztékot mindenkiel úgy, ahogy az illető leg-

jobbnek gondolja. A helyeset meg kell dicsérni, a rosszakat oktatólagosan javítani.

Ezután a gyakorlatvezető vétesen egy-két újoncra tüzelőállást olyan helyen, ahonnan kilövés — nincs. Pl. egy hegygerinc mögött, de oly közel a gerinchez, hogy az újoncok meglepése bizonyos legyen. Más két embert jelöljön ki, akiknek az feladatuk, hogy az előbb tüzelőállást foglalt két embert meglepjék. Az újoncok nagy kedvvel és ügyességgel fognak a meglepésre törekedni és azt majdnem minden esetben el is érik, különösen akkor, ha a védőknek kijelölt újoncok nem látják a támadóknak kiküldötték távozási irányát és nem hallják azok eligazítását.

A sikerült meglepés után:

Oktatás: A védőket sikerült meglepni, mert rossz helyen volt a tüzelőállásuk. Nem volt kilövésük. A puska lehető legjobb értékesítéséhez és a tüzelőállás helyes megválasztásához tartozik az is, hogy a csatár olyan helyen foglaljon tüzelőállást, ahonnan jó kilövés van. Jó kilövésünk van akkor, ha attól a pillanattól kezdve, mikor a célt meglátjuk, folytonosan tudunk reá tüzelni addig, míg a cél hozzánk ér, vagy ha mi támadunk, amíg a célhoz jutunk.

Az így meghatározott jó kilövést azonban a terepfedezet és a terepalakulás miatt csak a legritkább esetekben érhetjük el. Arra kell tehát törekednünk, hogy legalább addig a távolságig legyen jó kilövésünk, amíg az egyes csatár biztosan el tud találni minden egyes harcserűt. Ez a távolság 400 méter. (Kis távolság.)

A tüzelőállást úgy kell tehát megválasztanunk, hogy 400 méteren belül az ellenség ne tudjon a szemünk elől elrejtőzni.

Az előbbi gyakorlatból látható volt az is, hogy ha gerinc mögött kell tüzelőállást foglalnunk, azt annyira hátra kell tennünk, hogy a kilövésünk biztosítva legyen, különben meglepésnek tesszük ki magunkat. Már pedig háborúban az ellenségnek azok a cselekedetei járnak reánk nézve a legnagyobb hátránnyal, amelyek meglepnek bennünket. Miután látjuk, hogy a meglepés óriási előnyt jelent az ellenségnek, úgy kell viselkednünk, hogy meglepés ne érhesse minket. Ezt a tüzelőállás megválasztásánál sohasem szabad elfelejtenünk.

2. A rejtőzés.

Katonai nyelven rejtőzésnek hívjuk a láthatatlanságra való törekvést, vagyis azt, hogy a légi és földi megfigyelés elől el akarunk bujni.

A rejtőzés lehet *természetes*, aszerint, amint a rejtőzésre a tereptárgyakat, a környezet színét vagy a terepfedezetet használjuk fel, és *mesterséges*, ha a rejtőzést csak munkával érjük el.

A mesterséges rejtőzésnek két fajtája van. Ha földi megfigyelés ellen rejtőzünk, akkor *alcázásnak*, ha légi megfigyelés ellen rejtőzünk, akkor *burkolásnak* hívjuk.

Mindig, de különösen támadásban és mozgásközben a legjobb rejtőzést a természet adja. Erre kell tehát minden esetben és elsősorban törekednünk.

Képek a rejtőzésre.

Első kép. Három egymástól néhány lépésnyire levő jelző közül az egyik fejalakot mutat, egy másik fedetlen fekvő alakot, a harmadik pedig fedetlenül fekvőt. A jelzőknek jól rejtő háttérük legyen. Megtekintés után a gyakorlatvezető jelére a középső jelző feltűnően beásási munkálatokat kezd végezni.

Oktatás: Már maga a mozdulatlanság is rejt. Amíg a jelzők mozdulatlanul fekvőnek, alig voltak észre vehetők, de ha észre is vették őket, a szemeltartásuk nagy figyelmet kivánt. Mibelyt az egyik mozgott, azonnal szembeötlött. A rejtőzés első módja tehát a mozdulatlanság.

Második kép. Néhány jelző napfényben, nem messze tőlük néhány árnyékban fekszik.

Oktatás: Keressük mindig az árnyékot, mert az sötét lévén, messziről egyezik a ruha színével, tehát kiválóan rejt.

Harmadik kép. Néhány jelző a horizonton, néhány előtte sötét háttérű terepen, két-három jelző pedig világos háttérű terepen helyezkedik el.

Oktatás: Legrosszabb a látóhatáron elhelyezkedni, mert a világos égbolton a sötétszínűnek látszó ruha

valósággal felhívja magára a figyelmet. Világos háttérnél ugyancsak feltűnő a fekete pontnak látszó csatár, ellenben a sötét háttér távolról egyezik a ruha színével s így nehéz felfedezni.

Negyedik kép. Egy ember, akin fényes szuronyhüvely, fényes gombok stb. vannak és egy másik, akin fényvisszaverésre alkalmas tárgy nincs, közelednek az újoncok felé.

Oktatás: Legszenbetűnőbb a napnak a visszatükröződése a fényes fémtárgyakról. Kerüljünk tehát minden olyan dolgot, amely a fény visszaverésére alkalmas.

Ötödik kép. Jelzők erdőben, kukoricásban, burgonya földben, bokrok alatt stb. Az oktató jelére néhány lövést adnak le.

Oktatás: Legjobban rejt a magas, vagy félmagas terepfedezet. Ha tudjuk is, hogy az ellenség benne van, nem tudunk reá célzottan tüzelni, mert nem látjuk.

Hatodik kép. Három jelző. Az egyik betakarva egy sátorlappal vagy pokróccal. (Amelyik inkább egyezik a környező terep színével.) A másik ember fején sisakkal. A sisakon galyak vagy fű. A harmadik jelző arca bekenve sárral vagy korommal. Két ember a jelzőktől 40—50 lépésnyire rejtőzetenül fekszik.

Oktatás. Rejtőzünk akkor is, ha a környező terep színével egyforma színűvé tesszük ruházatunkat, arcunkat úgy, hogy távolabbról a tereppel egybeolvadjon. Az a két ember, akik csak fekszenek, sokkal hamarabb felfedezhetők, mint azok, akik magukat mesterséges uton is rejtették. Mesterséges rejtőzésnél, ha észre is vesszük a sátorlapot vagy takarót, nem tudjuk megállapítani, hogy az mit rejt.

Általános rejtőzési szabályok tehát:

Legjobban rejtőzünk akkor, ha tökéletesen simulunk a terephez. Kerüljünk minden éles szinkülönbséget. Kerüljünk minden fölösleges és lassú mozgást, valamint erős fényt. Sötét háttér és árnyék mindig jól rejt. A terepfedezetek közül legjobban a félmagas növényzet és az erő rejt.

Csak, ha a természetes rejtőzésre alkalom nem volna, használjunk mesterséges rejtőzést, mert utóbbi időt és munkát igényel.

A légi megfigyelés ellen való rejtőzés szabályai ugyanezek, miután a repülőnek is az előbbi mondatokkal ellentétben álló dolgok tűnnek fel leginkább. A repülőmegfigyelés alól azonban úgy szólván tökéletesen kivonhatjuk magunkat akkor is, ha mozdulatlanul fekszünk. Ha tehát repülő közeledik, nem sietünk egy messzebb fekvő, de rejtőzést nyújtó terepszakaszra, mert a gyors mozgásunkkal eláruljuk magunkat, hanem ott, ahol éppen vagyunk, lefekszünk és mozdulatlanok maradunk mindaddig, míg a repülő felettünk el nem haladt, illetve el nem tűnt.

3. A tüzelőállás megjavítása.

A terepfelhasználáshoz tartozik — tüzelés szempontjából — a tüzelőállásunk megjavítása is. Minél tökéletesebb tüzelőállást tudunk magunknak teremteni, annál jobban használjuk fel a terepet, mert jó tüzelőállás helyes terepfelhasználás nélkül nincs.

Tüzelőállásunk javítását elérjük azzal, ha

a) az ellenséges figyelmet megnehezítjük, vagy ha lehet, kikapcsoljuk.

b) ha az ellenségnek szükségképen mutatott célt kisebbítjük és végül,

c) ha puskánk, illetve tüzeszközünk kényelmesebb, biztosabb és előnyösebb kihasználását lehetővé tesszük.

a) *Az ellenséges figyelés megnehezítése.*

Első kép. Jelzők a kis távolság felső határán rejtőzés nélkül csatárláncból az újoncok felé tüzelnek.

Miután ezt a képet az újoncok látták, a gyakorlatvezető jelére a jelzők nagyjában ugyanazon a helyen — természetes és mesterséges rejtőzést felváltva alkalmazva — tökéletesen rejtőznek.

Oktatás: Első alkalommal a jelzők tüzelőállásaikat nem rejtették. Azonnal szembe ötlöttek, könnyű volt őket észre venni, tevékenységüket megfigyelni. Második alkalommal a jelzők ugyanazon a helyen maradtak, de már rejtőztek. Jóllehet a jelzők helyét tudtuk, mégis csak alapos kutatás után fedeztük fel őket, mert a rejtőzéssel nagy mértékben csökkentették a megfigyelési lehetőséget. Azzal tehát, hogy a megfigyelhetőséget nehézé és a célzott tüzelést lehetetlenné tették,

javitották a tüzelőállásaikat is, mert minket megakadályoztak abban, hogy ellenünk a harcban úgyszólván a legfontosabb tevékenységünket, a tüzelést hatásosan kifejtsük.

b) Kis cél mutatása.

Második kép. Jelzők a középtávolságon állva, közelebb ülve, a kis távolság felső határán fekvő rejtőzés nélkül foglalnak tüzelőállást az ujoncok felé. Két-három jelző az utóbbiaktól nem messze, rejtőzve, csak fejalakot mutasson.

Oktatás: Kétségtelen, hogy a távolság ellenére is az álló alakokat találnók el legkönnyebben, kevésbé biztosan lehetnénk az ülő célokra s még kevésbé a fekvőkre. (Mintán az oktató a fejalakokra is felhívta a figyelmet.) Legkevesebb találati valószínűséggel azonban, noha a legközelebb vannak, mégis a csak fejalakot mutató célokra tudnánk tüzelni, mert azok a legkisebbek lévén, felfedezésük, szemmel tartásuk s így a megcélzásuk is a legnehezebb. Ha tehát a kis célokra tudunk legnehezebben tüzelni, azoknak a tüzelőállása a legjobb. Mintán pedig a szabály az ellenség szempontjából is érvényes, következik, hogy a tüzelőállásunkat azzal, hogy minél kisebb cél mutatására törekszünk, nekünk is javítani kell.

c) Tüzelőeszközeink előnyös kihasználása.

Harmadik kép. Jelzők egymáshoz közel tüzelőállásban legyenek, arccal az ujoncok felé. Egyesek fekvőrejtőzve, de nem beásva. Puskája támaszték nélkül. A következő rejtőzve, puskatámasztékkal, harmadik lövészeknöben. Negyedik lövészgödörben ülő lövész számára. Ötödik lövészgödörben álló lövész számára. Hatodik kő vagy téglafal mögött.

A fedezékeket ha lehetséges, előre ki kell ásatni.

A gyakorlatvezető jelére a jelzők egymás után lassanként egy-egy lövést tesznek, hogy helyeiket az ujoncok is fel tudják fedezni. A lövések után az ujoncok a jelzőkhöz vezetendők.

Oktatás: Nézzük meg az első csatárt, aki csak a könyökével támasztja alá a puskáját. Kétségtelen, hogy ennek a csatárnak a lövései kevésbé biztosak lesznek, mint a második csatáré, aki a puskáját feltámasztotta, mert az első csatár puskáját a lövés alatt tartani kénytelen. A puskája csak a kezeiben van rögzítve, mely nem lévén szilárd, puskája ennek a csatárnak fog legjobban mozogni.

Minél jobban rögzítjük a puskát, helyes célzás mellett, annál biztosabb a találatunk. Ezt bizonyítja az is, hogy pl. a szilárd állványba foglalt géppuskával sok lövést tudunk majdnem egy pontba löni. Amennyiben ezek a géppuskával lött golyók még sem esnek egy pontba, annak a szórás az oka, melyet az előkészítő oktatásnál már tanultunk. De ugyaninnen tudjuk azt is, hogy a gépnek sokkal kisebb a szórása, mint az embernek. A szórás nagysága, tehát a találat valószínűsége nagyban függ attól, hogy a puskát holt anyagba rögzítjük-e, vagy élő lény, nevezetesen a csatár kezeiben van a puska rögzítve. A holt anyag mozdulatlan, míg az ember a szívverés és a lélegzetvétel által mozog.

Hogy az ellenségnek valóban veszteséget tudjunk okozni, a pontlövésre kell törekednünk, ami azt jelenti, hogy a célt, amelyet megcéloltunk, el is kell találnunk. Eltalálni pedig a legnagyobb valószínűséggel úgy tudjuk, ha puskánk a célzás és lövés alatt minél szilárdabban áll. Ezért kényelmesebben lő és így biztosabban talál az a csatár, akinek a puskája fel van támasztva. A puskát rögzíteni, másszóval mozdulatlan tenni legegyszerűbben úgy tudjuk, ha a puskát feltámasztjuk. Ha nem vagyunk beásva, akkor a már tanultak szerint puskatámasztékot készítünk. Ha beástuk magunkat, akkor *elvből mindig a mellvédre támasztott puskával lövünk*. A célratartási magasság átlagban 30 cm. A puskatámasztéknak vagy a mellvédnek tehát, hogy kényelmesen tudjunk tüzelni, ugyanilyen magasnak kell lennie. Ha azonban a fedezék mélyebben van leásva, mint az az ember testmagasságának megfelelően, akkor alacsonyabb mellvédet készítünk s a könyöklőt oly mélyre tesszük, hogy a mellvéden át tüzelve a célratartási magasság az ember testalkafának (30 cm.) megfelelően. Ez a fedezékeken bemutatandó. A fontos tehát az, hogy a célratartási

magasság megfelelő legyen ahhoz, hogy a puskánkat kényelmesen tudjuk kihasználni.

Összefoglalva a tüzelőállásunk javítása érdekében eddig hallottakat, szabályként állíthatjuk fel, hogy tüzelőállásunk javításánál törekednünk kell a rejtőzésre, mert rejtőzés mellett az ellenség nem tud reánk célozva tüzelni, miből kifolyólag mi a puskánkat nyugodtabban és jobban kihasználhatjuk; másodsor az ellenségnek mutassunk minél kisebb célt, mert ezáltal megnehezítjük az ellenségnek a felfedeztetésünket és a célzást; harmadszor és főképen pedig puskánkat mindig támasszuk fel, hogy lövéseink biztosabbak legyenek és végül, ha csak alkalmunk van rá, ássuk be magunkat.

Ezután a fedezékek célját és egyes részeit magyarázzuk meg az ujoncoknak.

A fedezésekkel a terepet megerősítjük, azaz a terep azon részén, ahol fedezéket ástunk, küzdőképességünket emeltük azzal, hogy a terep céljainknak megfelelően átalakítottuk. Ezen átalakítás által lehetővé tesszük a terep teljes kihasználását, amire enélkül nem lettünk volna képesek.

Minden fedezék nagyjából három főrészből áll és pedig:

a) a mellvédből, amely egyrészt a kiásott föld tárolására, másrészt az ellenséges tűzhatás csökkentésére szolgál;

b) a könyöklőből, mely neve után is könyöklésre, tehát a puska rögzítésére való és magából

a) a fedezékből, mely mint mondtuk, a terep tökéletes kihasználását teszi lehetővé és arra való, hogy egyrészt csökkentse az ellenség tűzének hatását, másrészt, hogy küzdőképességünket fentartsa. A küzdőképesség fogalma alatt főképen a saját tűzhatásunk tökéletes kifejtését és az ellenséges tűzhatás minél nagyobb mérvben való csökkentését értjük.

A fedezékek részeiből a legfontosabb a könyöklő, mert ha ez jó, akkor lövéseink biztosan találnak.

4. Az ellenséges tűzhatás csökkentése.

A tüzelőállás megjavításánál mondtuk nemcsak javítják a tüzelőállásainkat, hanem egyúttal csökkentik az ellenséges tűzhatást is. Kétségtelen, hogy az ellenség sokkal kisebb találati valószínűséggel fog tudni egy jól rejtőzött, kis célt mutató vagy épen beásott célra löni, mint egy olyan célesoportra, amely a terep kihasználása nélkül, jó megfigyelési lehetőségeket nyújt. Az ilyen támadó, ha azt elképzeljük, sohasem fog eljutni az ellenségig, mert a hálás céltárgyat mutató támadót az ellenség közepesen lövő csatárokkal is megsemmisíti, még mielőtt az a közelharc távolságra eljutna.

Az előző fejezetben foglaltakon, nevezetesen

a) a rejtőzés,

b) kis cél mutatása,

c) tüzelőeszközeink előnyös kihasználásán kívül az ellenséges tűzhatást

a) a mozdulatlanság és

b) a fedezéssel csökkenthetjük.

a) *A mozdulatlanság.*

Első kép. Lásd a rejtőzésnél az első képet.

Második kép. Néhány emberből álló csatárlánc nyílt terepen, rejtőzés nélkül, mozdulatlanul fekszik a kis távolság felső határán. A gyakorlatvezető jelére a csatárlánc egyik része rejtőzve előre kúszik, a másik része rejtőzetlenül előre nyomul.

Harmadik kép. Csatárlánc a középtávolságon. Az emberek váltakozva térdelnek és fekszenek. Jelre a térdelő csatárok közül egyesek elindulnak. A többiek egyelőre mozdulatlanok maradnak. 50—100 méter megtétele után a mozgó csatárok ismét tüzelőállást foglalnak. Ezzel körülbelül egyidőben a helyben maradt csatárok kezdik meg az előnyomulást. Oktatás közben a mozdulatlanságot és az előnyomulást ilyképen megismételhetjük, de minél közelebb jönnek a jelzők, annál kisebb célt mutassanak, illetve annál jobban rejtőzzenek úgy a mozgás, mint az előnyomulás közben.

Oktatás: A mozdulatlan célokat csak alapos terep-átvizsgálás után fedezzük fel. De amint valamely cél

bármely irányú és fajta mozgást végez, azonnal szemünkbe ötlük. A mozdulatlanság tehát a felfedezést s ebből kifolyólag a célzást nehezíti meg, ami végeredményben egyenlő az ellenséges tűzhatás csökkentésével.

A fedezés.

Az ellenséges tűzhatás csökkentésének leghathatósabb eszköze a fedezés. Még mielőtt ennek részletes tárgyalására reá térnénk, szükséges, hogy megismerjük, hogy milyen fegyverek ellen is kell tulajdonképpen védekeznünk. Hogyan működnek azok a fegyverek, amelyeknek hatása ellen védekezni akarunk, mekkora távolságról és milyen nagy körzetben hatnak és végül, melyek azoknak a leghálásabb céltárgyai?

Mint hogy ezeket harcszerű lőtéren éles tölténnyel bemutatni vagy egyáltalán nem, vagy csak a legritkább esetben és különösen kedvező körülmények között lesz alkalmunk, meg kell elégednünk az alábbi, gyakorlatilag bevált módszerrel.

A fegyvereket helyes tüzelő állásban egymás mellé állítjuk megfelelő távolságra egymástól. Működésüket,

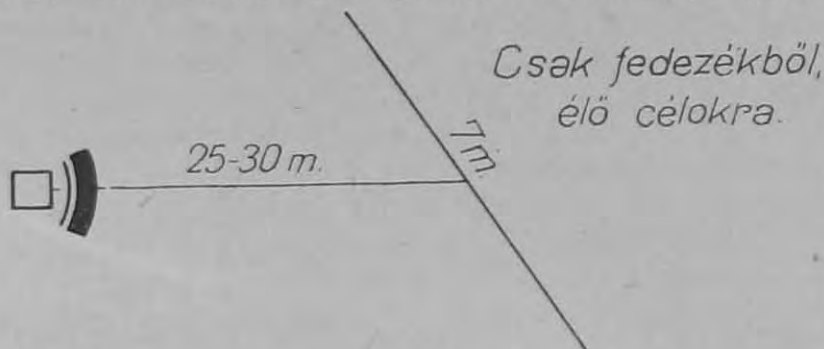
1. ábra: Pistoly.

— kivéve, amelyeket veszély nélkül élessel is be tudunk mutatni — vak tölténnyel mutatjuk be. A tüzesszökökkel szemben a leghatásosabb hordtávolságra azoknak

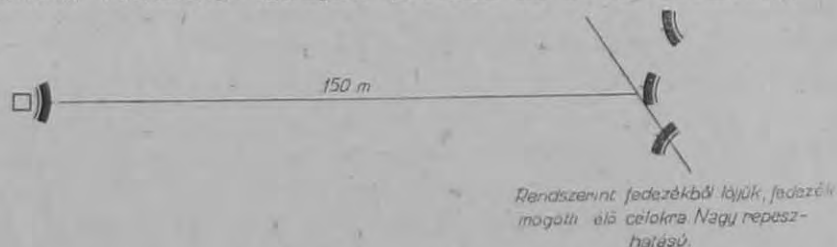
2. ábra: Támadó kézigránát.

hatáskörletét zászlókkal vagy egyéb erre alkalmas eszközzel szembetünően kitűzzük. A kitűzött hatáskörlet vagy szórás területében jelzőkkel bemutatjuk azokat

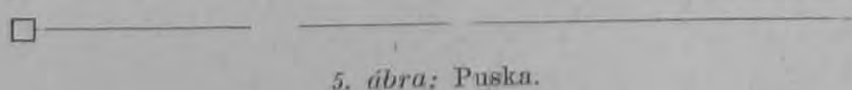
3. ábra: Védelmi kézigránát.

a céltárgyakat, amelyek ellen az illető tüzesszöközt leghatásosabban alkalmazhatjuk, azután pedig a hatás elleni védekezés módját. (Példák az 1—9. ábrákban).

4. ábra: Puskagránát.

Használjuk fel az első alkalmat arra, hogy a gyalogságnak legközvetlenebb segítő társát, a tüzérséget és

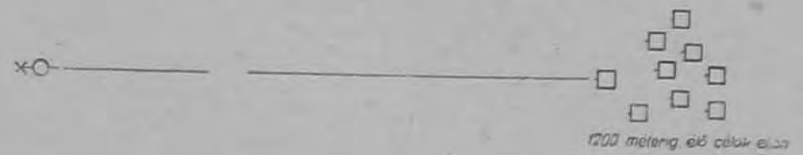

5. ábra: Puska.

annak működését, az ujoncoknak bemutassuk. Miután a tüzérség lőtávolsága olyan nagy, hogy a működését

és hatását egyszerre bemutatni nagyon sok időt igényelne, legcélszerűbb a lövegek állását a terepen csak megjelölni és a hatást a gyalogság fegyvereinél említett módon bemutatni. A működését pedig külön, mikor tüzérség rendelkezésünkre állhat, mutatjuk be.

A srappel olyan lövedék, amely a röppálya bármely pontján robbantható. A hüvelyében levő apró töltelék-golyókat ez a robbanás kilöki. Egy srappelben

6. ábra: Golyószóró.

annak nagysága szerint különböző mennyiségű ilyen töltelék-golyó van. Egy 8 cm. tábori ágyú srappeljében 120 darab, melyek a lövedék robbanásakor az ábra szerint vízszintes szórásképet mutatják.

7. ábra: Géppuska.

A gránát csak csapódásra robban. A csapódáskor a benne levő robbanó anyag a lövedék falát is szétveti és repeszdarabokra szakítja. Hatáskörlete már

8. ábra: Tábori ágyú srappelje.

kisebb a srappelnél, de hatásosabb. Ezért főleg holt célok és erődítések ellen alkalmazzák. Robbanásakor 25—30 m, átmérőjű kör alakú területet veszélyeztet.

9. ábra: Tábori ágyú gránátja.

Miután már ismerjük az ellenünk működő fegyvereket, azok működését, hatását, hálás céltárgyaikat, azt is kell tudnunk, hogy e hatások ellen a már mondottakon kívül hogyan védekezhetünk, vagyis, hogy a különböző tűzhatások ellen milyen fedezékek nyújtanak védelmet.

Az eddig előadottak a tűzhatás csökkentését a célzás és a tűzhatás megfigyelésének megnehezítése, illetve kikapcsolása szempontjából tárgyalták, most a tűzhatás ellen tényleg védő fedezékeket szemléltetjük az ujoncokkal.

(Folytatjuk.)

Ki csak mindenben a könnyűt vadássza, jele, hogy ereje haldoklik. Az erős gátlan előre tör s tövist virággal együtt érintve, magasra száll: kelletlen néha bár a déli nap heve, de midőn tikkaszt, egyszersmind érlel is.

Kisfaludy Károly.

A MI HŐSEINK

Vitéz Horváth Jónás tiszthelyettes.

1914 július hó 28-án vonult be tábori csendőr szolgálatra az 5. hadsereg parancsnokságához. Innen azonban, mivel önálló tevékenységre nem igen nyílt alkalma, a portyázó különítményekhez kérte beosztását.

Kérését teljesítették s már augusztus 15-én az 1. számú portyázó különítmény parancsnoka volt az I. védő szakasznál. Akkori parancsnoka — Guha József tábornok azt írja róla: „Egész védőszakaszon Horváth látta el a tábori rendészeti szolgálatot, a kordonszolgálatot is Jaraktól—Asanyáig. Faradságot nem ismerő, bátor, önfeláldozó altiszt volt. Egy alkalommal önként jelentkezett 5 főből álló járőrrel a szerb állások felderítése végett. Én

Vitéz Horváth Jónás tiszthelyettes.

vállalkozását a körülmények miatt kivilhetetlennek tartottam, de aztán ismételt kérésére járőrét önként jelentkezőkkel megerősítettem s útjára bocsájtottam. Horváth tiszthelyettes vállalkozását siker koronázta s igen értékes jelentéseket kaptam tőle. *Kiváló teljesítményeiért a koronás ezüst érdemkeresztet és a bronz vitézségi érmet kapta meg a parancsnokságom alatt. Guha s. k. tábornok.*

Az I. védőszakasztól 1916 februárjában az ipeki katonai körletparancsnoksághoz vezényelték, ahol a gyakovai járásban a jüniki tábori csendőr őrsnek lett a parancsnoka, ahol erélyes kézzel fogott a rend helyreállításához s mint egyik kitüntetési javaslatából kitünik, több, mint 250 fegyvert szedett össze a lakosságtól. Itt fogott el egy híres komitácsi vezért, aki a gyakovai hadbírószágtól megszökve az egész környéket veszélyeztette s akit a hegyek között, bár számtalanszor rálőtt a járőrökre, nem lehetett megtalálni. A lakosság titokban élte. Horváth tiszthelyettes egy alkalommal elfogott egy egyént, aki ép élelmet vitt a komitácsinak. Ez megmondta, hogy az illető hol tartózik,

de arra már semmi körülmények között nem vállalkozott, hogy járőrt vezessen a rejtekhelyre. Horváth tiszthelyettes erre felöltözött az elfogott egyén ruhájába s egy járőrrel, amely megfelelő távolságban követte őt, elindult a megnevezett irányba. A mit sem sejtő komitácsi nyugodtan jött előre. Amikor azonban felismerte, hogy nem az érkezett meg, akire várt, már késő volt, mert fegyverét Horváth tiszthelyettes kiragadta kezéből s rövid dulakodás után a közben odaérkezett járőr segítségével megkötözte.

Jünikon teljesített szolgálataiért a koronás vas érdemkeresztrel tüntették ki.

Itt annyi tanújelét adta használhatóságának, hogy 1916 szeptemberében szakaszparancsnokká nevezték ki Gornikositára, ahol aztán több eredményes bandaharcban vett részt. *Jellemző az ottani akkori viszonyokra, hogy még szemlére is erős járőrt kellett magával vinnie.* Egy ilyen alkalommal történt, hogy Hazanec községben arról értesült, miszerint Hazanec Péter — a Vesovics montenegrói tábornok szűkebb törzséhez tartozó — bandavezér 20—25 társával megérkezett. A szakaszszékhely messze volt, a legközelebbi őrs is messze esett. Segítségre az idő rövidsége miatt nem számíthatott. Elhatározta, hogy öt emberrel megtámadja a komitácsikat. Mire az erdőbe ért besötétedett. Közben a komitácsik bementek a községbe, ahonnan 9 óra tájban lövöldözés hallatszott. Horváth tiszthelyettes embereivel azonnal a községbe visszasielt s a bandát megtámadta. A banda megszaladt, két tagja egy házba menekült.

Horváth tiszthelyettes öt emberét az erdőszélre küldte, hogy az esetleg visszatérni szándékozókkal a harcot felvegyék, maga pedig egyedül a házba menekültek elfogásához látott. Nem adták meg magukat. Puskával és kézigránáttal védekeztek. Több, mint három óra hosszat tartott a kemény küzdelem, amelyben végül is mindkét komitácsi halálát lelte. Az egyik két, a másik pedig három lövést kapott.

Horváth tiszthelyettest e tettéért az 1. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Gornikositáról 1917 novemberében Riékára, majd mikor itt is rendet csinált 1918 februárjában Csévora, a legveszedelmesebb helyre került szakaszparancsnoknak. Ekkor már annyira ismerték a komitácsik az egész környéken a félelmetes bajszú magyar csendőrt, hogy megérkezésekor levelet küldtek neki, *amelyben közölték vele, hogy Csévo lesz az utolsó állomása, mert elevenen fogják megnyúzni!* Horváth tiszthelyettes válaszolt a levélre és sajnálatát fejezte ki, hogy az időt és helyet nem jelölték meg, amikor tervüket végre szeretnék hajtani. Egyben megjelölt egy helyet és pontos időt, ahol és amikor meg fog jelenni és ott összevont járőreivel meg is jelent. A komitácsik is eljöttek. Rövid harcban azonban a bandavezér Todorovics Jován halálosan megsebesült, mire társai elmenekültek.

Horváth tiszthelyettes egészen a forradalomig teljesített szolgálatot. Élete továbbra is állandó harcokból állott. Közben meg is sebesült, de helyét még akkor sem hagyta el.

Mellét sok kitüntetés díszíti... Megérdemli... Kérdemelte... Réme volt a komitácsiknak, példaképe lett az igazi magyar csendőrnek.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Egy rablógyilkosság kinyomozása.

Irta: GERGELY ENDRE ny. á. százados.

A következőkben egy olyan rablógyilkosság kinyomozását akarom leírni, amely mellékkörülményeinél fogva érdeklődésre tarthat számot. Az eset már régen történt, feljegyzéseim róla nincsenek, sok részletre, főként a szereplők neveire, már nem emlékszem. A nyomozást a resicabányai őr végezte, abban az őr egész legénysége résztvett. A nyomozás vezetője Antalfalvi János járásőrmester, resicabányai járás- és őrparancsnok, Komert János csendőr c. őrmester, másodaltiszt kezében volt. Magam akkor resicabányai szakasparancsnok voltam és a nyomozásban természetesen nem vettem részt, de azt irányítottam.

1913 egyik nyári napjának délutánján Antalfalvi járásőrmester valamilyen szolgálatból bevonulva a Kölnök felől Resicabánya nyugati végéhez vezető úton haladt hazafelé, amikor az út mellelő erdőből két megijedt fiú szaladt ki, akik őt nyilván meglátván, hozzáfutottak és elmondották neki, hogy az erdőben madárfészket keresve, egy kis tisztásra jutottak ki, amelynek tulsó szélén egy véres fejű embert láttak heverni, aki mellől két férfi szaladt el az erdővel borított hegyoldal fölfelé. A járásőrmester éppen indulni akart be az erdőbe, mikor a kocsiján arra hajtó járásorvost meglátta, akit magával hívott. A két fiú vezetésével a járásőrmester és a járásorvos a sérültet megtalálták, aki akkor még hörgött ugyan, de néhány perc múlva meghalt. Koponyájának hátsó része teljesen be volt szakítva.

A járásőrmester az őrre sietve a nyomozást megindította. Csakhamar megállapították, hogy a meggyilkolt egy krassófüzesi baromfikofa férje, aki aznap Resicabányán libákat adott el, de zsebeiben semmi pénz sem volt található. Krassófüzes szintén a resicabányai szakasz területén feküdt, a boksánbányai járásparancsnokságnak alárendelt zsidovini őr körletéhez tartozott, így nekem a meggyilkoltról már volt tudomásom. Szemle alkalmával a zsidovini őrparancsnok a közbiztonságra veszélyes személyek között őt is felsorolta, elmondván róla, hogy azelőtt urasági imas volt, egyszer már lopás miatt fel is jelentették, de több volt vele a baj amiatt, hogy homoszexuális ember lévén, a BTK. 241. §-ába ütköző vétség elkövetésére céljából a falubeli legényeket folytonosan zaklatta.

Ugynevezett buzeráns volt, de nem abból a fajtából, amelyik a kérdéses dolgot műveli, hanem abból, amelyik állja. Ilyenek sokkal többen vannak, mint az első fajtabeliek, csak hogy a bűnügyi krónikában ezeknél ritkábban szerepelnek, mert a dolog természete kizárja, hogy erőszakkal igyekezzenek céljukat elérni.

Ezen tudomásomat a nyomozást vezető altisztekkel közöltem, és figyelmeztettem őket arra, hogy ez a körülmény a gyilkosságnál is közrejátszhatott, miért is arra figyelemmel legyenek.

A nyomozás eloszór a két tettes személyének megállapítására irányult. A két fiú csak annyit tudott róluk mondani, hogy munkásformájuk volt és hogy láthatólag fiatalok voltak. Korcsák, stb. lejárása után sikerült is a nyomozó járőröknek két 18–19 éves gyári munkás nevét megtudni, akiket a meggyilkolt társaságában aznap többen láttak, még pedig több helyen is. Másnapra mind a kettő a csendőrség őrizetében volt. Az egyiket még aznap kereste volt az egyik járőr a lakásán, de nem találta. A szállásadó-aszszonya azt mondotta a járőrnek, hogy már harmadik napja, hogy elutazott, de a holmiját nála hagyta. Erre a járőrvezető — egy öreg csendőr — megmutattatta magának a ládáját. Fülét a faláda tetejére téve, a ládából óraketyegést hallott, amiből nyilvánvaló volt, hogy a láda nem lehet harmadik napja zárva, mert akkor az óra már lejárt volna. Így az is bizonyos volt, hogy a tettes nem utazott el két nappal azelőtt; másnapra ő is megkerült.

A helyszíni szemle alkalmával egy olcsó börtárcának és egy villanyos zseblámpának egyes szétbontott darabjai kerültek meg a tisztástól a lejtőn felfelé elterülő erdő alsó szélén. Ezek a bűnjelek a gyanúsí-

tottaknak (persze külön-külön) felmutattattak és elébük tártatt mindazon tanúk állítása, akik őket a gyilkosság áldozatával együtt látták. Legfontosabb volt egy korcsmáros vallomása, akinek korcsmájában a sértettel megismerkedtek, továbbá egy korcsmárosnéé, aki a község azon végén, ahonnan a tett színhelyére vezet az út, lévő korcsmája előtt állva, az egyik gyanúsítottat a sértettel együtt rövid idővel a gyilkosság elkövetése előtt az erdő felé menni látta.

A két terhelt látván, hogy a csendőrségnek többrendbeli tanuja van arra, hogy ők a kérdéses napon a meggyilkolttal együtt jártak, továbbá nem tudván, hogy az őket meglepett két fiú felismerte-e őket, vagy sem, továbbá az említett bűnjelek hatása alatt a gyilkosságot beismerte. Valószínű, hogy a beismerés nélkül a gyilkosság nem lett volna rájuk bizonyítható, mert mindaz, amit a csendőrség addig megállapított, csak az alapos gyanúnak szolgálhatott alapul. Tagadás esetén több bizonyíték nem is lett volna szerzhető, így tehát a rábizonyítás végleg lehetetlenné vált volna, mert magának a gyilkosságnak tanuja nem volt, és a két fiú sem tudta határozottan felismerni a két gyanúsítottban azt a két embert, akiket a meggyilkolt mellett meglepett. Tapasztaltabb büntettes ilyen körülmények között aligha tett volna beismerő vallomást, ezért a két gyanúsított beismerését első sorban határságuknak és a bunozes teren ujonc voltuknak tulajdonítom. Közrejátszhatott talán az is, hogy tudták, hogy halalbüntetés nem szabható ki rájuk, mert még nem voltak húsz évesek.

Beismerésük szerint az eset a következőleg játszódott le: A kérdéses nap délelőttjén az egyik korcsmában ültek, mikor bejött oda a meggyilkolt. Italt több-szor fizette, és így látták, hogy sok szásas van nála. Megkívánták a pénzt és ezért, hogy alkalmuk legyen azt valahogyan megszerezni, átültek az asztalához, mikor látták, hogy már kezd megittasodni. Beszédbe elegyedtek vele, ő pedig italt hozatott nekik. 11 óra tájban a vasúti állomáshoz indult, ők pedig elkisérték. Ott a vízeldebe tettek, ahol az egyikük hímveszőjét kezdte fogaosni, és arra kérte, hogy elégítse ki őt vele. Ez meg is történt némi pénz ellenében az árnyékszekben. Emiatt azonban a meggyilkolt lemaradt a vonatról, miért is visszatértek a korcsmába, ahol a délutáni vonatot akarta megvárni. Ők ketten ütközben összebészelték, hogy a meggyilkolt szenvedélyét ki fogják használni a pénze megszerzésére, még pedig úgy, hogy szenvedélyének kielégítése ürügyével kiesalják az erdőbe, ahol végeznek vele. Ez így meg is történt. Az egyikük együtt ment vele az erdőbe, a másik pedig kissé távolabbról követte őket. Az erdőben a kis tisztásra érve, a meggyilkolt annak tulsó partos szélén négykézláb helyezkedett el, kísérője mögéje térdelt, az ott heverő sok kő közül egy kétököllyt felvett és azal a koponyáját hátulról egy ütessel beszakította. Erre a usztas inenső szélén leselkedő másik legény is odasietett. Eppen a meggyilkolt zsebeit forgatták, mikor a két fiú lütyörézésre felfigyelve, az erős lejtőn felfelé szaladtak.

Mindketten teljesen egyformán adták elő az esetet, a meggyilkoltnál talált pénzösszeget is egyformán 132 K 14 fillerben jelölték meg.

Most már csak a beismerésnek tárgyi bizonyítékokkal való alátámasztása volt hátra, ami annál is inkább fontos volt, mert hiszen a beismerésen kívül tulajdonképpen bizonyíték még semmi sem volt. A beismerést könnyen és egybehangozóan tették meg ugyan, amiből töredelemre is lehetett következtetni, de lehetett az előre kieszelt furfang is, a beismerés későbbi visszavonásának céljával.

Ezért utasítottam a nyomozó altiszteket, hogy a két terheltet külön-külön vezessék ki a helyszínre, ott vezettessék magukat pontosan azon az úton, amelyen ők haladtak, főként az általuk megmutatandó menekülési útjukon kísérjék őket végig, miközben főként arra ügyeljenek, hogy a terhelték által szétbontott és menekülés közben elszórt villamos zseblámpa és pénztárca minél több darabját megtalálják. Hogy pedig mindez kétségbevonhatatlan bizonyítékul szolgálhasson, vigyenek magukkal legalább két tanút, akiket előre is figyelmeztessenek arra, hogy jól figyeljék meg, amit látni fognak, hogy jól tanuskodhassanak, de a

helyszínén is minden egyes bizonyítandó körülményre külön is hívják fel a figyelmüket.

A helyszíni eljárás mindkét esetben eredményes volt. Mindkét esetben sikerült a megmutatott menekülési úton a zseblámpa és a pénztárca darabjait megtalálni. Azonkívül a tulajdonképpeni tettes a sok közül azt a követ is kikereste, amellyel a gyilkosságot elkövette.

Ezek után a nyomozás és a bizonyítás be is lett volna fejezve, csak a 132 K 14 f-t kellett még megtalálni. A terhelteknél ugyanis semmi pénz sem találtatott. Mindegyikük mindig más és más rejtekhelyet mondott, de a pénz sehonnan sem került meg. Még a harmadik járásba is el kellett őket kísérni. Három egész nap ráment erre a haszontalan és fárasztó munkára, míg végül egyikük bevallotta, hogy ők a meggyilkoltnál egy fillért sem találtak. Mivel azonban azt vélték, hogy ha elfogatnak, a csendőrök nem fogják nekik elhinni, hogy semmi pénzt sem találtak, és őket a pénz előadása céljából verni fogják, még a két fiú megjelenése előtt összebeszéltek, hogy kézre-kerülésük esetén mindketten azt fogják mondani, hogy a meggyilkoltnál 132 K 14 f-t találtak. Ezután a másik terhelte is hamarosan bevallotta, hogy pénzt nem találtak. A meggyilkolt ugyanis az erdőbe való elindulásuk előtt, anélkül, hogy azt a terheltek észrevették volna, az egész pénzét visszahagyta a korosmárosnál, aki azt a csendőröknek elő is adta, de azt nem tudta, hogy az a meggyilkoltnak az egész pénze volt.

Íme két bűnös, aki előre számol azzal, hogy megfogják, de mégis elköveti a gonoszságot.

A terjedelmes jelentést Konnerth János csendőr e. őrmester szerkesztette meg igen jól. Annak vétele után a lugosi kir. ügyész távbeszélőn azonnal kifejezte elismerését és köszönetét a resicabányai őrsnek a jó nyomozásért és a szép jelentésért.

CSENDŐR LEKSZIKON

105. **Kérdés.** *Alkalmatlan eszközzel vagy alkalmatlan tárgyon lehet-e elkövetni kísérletet?*

Válasz. A modern büntetőjognak általánosan elfogadott alapelve szerint a kísérlet büntethetősége tárgyi veszélyességén alapszik. Ez az elv vezetett a különbségtételre az abszolúte és a relative alkalmatlan eszköz és tárgy között. Abszolúte alkalmatlan az eszköz pl. akkor, ha a mérgező kísérlet vízzel történt; abszolúte alkalmatlan a tárgy, ha a gyermekölés halva született gyermek ellen irányul. Relative alkalmatlan az eszköz és a tárgy, ha csak a fennforgó esetben alkalmatlanok bűncselekmény elkövetésére; pl. a beadott mérge kevés volt az ölésre, de ha kellő mennyiségben adták volna be, halált okozott volna. Az úgynevezett subjectivizmus elveti ezeket a megkülönböztetéseket s azt hangoztatja, hogy a kísérlet lényege a bűnöző akaratban rejlik, ez pedig megvan mindkettőnél. A magyar büntetőjog és a bírói gyakorlat az objectivismus irányát követi és az abszolúte alkalmatlan kísérletet nem bünteti.

Szigorúan a magyar Btk. szövegét szem előtt tartva, azonban nem abból kell kiindulnunk, hogy az eszköz vagy tárgy abszolúte vagy relative alkalmatlan-e, hanem abból, hogy az adott esetben a cselekvés a véghezvitel megkezdésével egyértelmű-e vagy sem. Ez pedig abból ítéltető meg, vajjon a jogsértés megkezdődött-e valósággal, azaz közvetlenül veszélyeztették-e a jogtárgyat a cselekvéssel? A törvény ugyanis azt mondja, hogy csak a szándékolt bűntett vagy vétség véghezvitelének megkezdése a kísérlet. Ha tehát a kísérleti cselekmény olyan volt, hogy azzal a szándékolt cselekmény véghezvitelét teljes lehetetlenség volt megkezdni, kísérlet nem állapítható meg, mert a véghezvitel ily esetben meg nem kezdődött. Teljesen ártalmatlan eszközzel például üres pisztollyal nem lehet ölés kísérletét elkövetni, épp úgy, ha a jogi tárgy vagy az elkövetés tárgya nem létezik, például holttesten ölés kísérlete, nem terhes nőn magzatelhajtás kísérlete fogalmilag ki van zárva. És pedig akár tudta a tettes az eszköz ártalmatlanságát, akár nem, kísérlet egyaránt nincs, mert ha tudta azt, akkor világos,

hogy nem volt szándéka bűntettet elkövetni, ha pedig nem tudta, akkor oly ténykörülmény iránt volt tévedésben, amely kizárja a beszámítást.

Természetesen megállapítható a kísérlet, ha a tettes az ártalmas, illetőleg az alkalmas eszközzel megkezdte a véghezviteli tevékenységet, de az utolsó kivételi mozzanatnál tévedésből ártalmatlan eszközzel cseréli fel azt (például a méreggel kevert italt elkészítvén, tévedésből a méregetlen poharat adja át a sértettnek). A tettes ugyanis itt már megkezdte a véghezvitelt s ténykedése oly veszedelembe hozta a sérteni szándékolt jogtárgyat, hogy az eredmény csak véletlenül nem következett be.

Megállapítható a kísérlet akkor is, ha az alkalmazott eszköz olyan volt, hogy azzal az illető bűncselekmény végrehajtását meg lehet kezdeni, ha amint utólag kiderült, a cselekményt nem is lehetett volna befejezni, például a töltött pisztolyban a lőpor a tettes tudtán kívül megnedvesedett. Ily esetben a kísérlet fennforog, mert a cselekvés az életre közvetlenül veszélyes volt, miután nem is lehetetlen, hogy a teljes eredmény is bekövetkezhetett volna. Ugyancsak fennforog a kísérlet, ha a cselekmény tárgya létezett és veszedelemben forgott, ha véletlenül akkor nem azon a helyen volt is, amelyen a tettes gondolta. Aki üres pénztárt feltör, üres zsebbe belenyúl, lopás kísérletét követi el, mert cselekvése veszélyeztette a birtokjogot s csak a tettes akaratán kívül álló akadály miatt nem fejeződhetett be a cselekmény. Aki az ablakon át belő a szobába, hogy ágyában alvó ellenségét találja, a kísérlet megáll, ha az illető sértett aznap éppen más szobában is tért éjszakai nyugovóra.

Azok, akik a laikusok által „gonosz szándék”-nak nevezett lelki folyamat (a Btk. csak szándékot ismer) megbüntetését igazságosnak tartják (pl. az ágyban fekvő halottra irányzott lövés esetében, amikor a tettes élőnek gondolja a halottat), igen ingatag alapra helyeznék a bűncselekmények elbírálását, mert tág teret nyitnának az ú. n. „jó szándék”-kal való védekezésnek. Az objectivizmus a szándéokra rendszerint az eredményből következtet és abból, hogy a tettes tudatos eljárása (eszközök megválasztása stb.) mily akaratelhatározással állhatott kapcsolatban. Mikor a Btk. kimondotta, hogy a törvény nem tudása nem mentség, eleve kizárta, hogy a jó és gonosz szándék fogalma közt kifeszített kötélen táncoltassák a beszámíthatóság kérdését. Hiszen akkor az áruló, aki jó pénzért megmutatja az ellenséges csapatnak a rengetegben vezető jó utat, nyugodtan védekezhetnék azzal, hogy ő csak nyomorán akart segíteni a kapott pénzzel s esze ágában sem volt hazájának ártani. Viszont nem lehet bűncselekményt megállapítani ott, ahol bűncselekmény létrejött tökéletesen kizárt dolog, ha még oly gonoszság és elvetemültség irányította is a tettes akaratát.

106. **Kérdés.** *Vadászszabvány idegen területre való szándékos vitelével elkövetett kihágás esetén hivatalból vagy magánindítványra kell-e folyamatba tenni az eljárást?*

Válasz. Ebben az esetben (V. T. 32. §.) az eljárást csak magánpanaszra lehet folyamatba tenni.

107. **Kérdés.** *Két lófogatú teherrel megrakott szekér az országúton egymással összeütközik, az egyik szekér össze is törik. Az összetört szekér gazdája ingó vagyongröngvélésének vétsége miatt magánindítványt terjeszt elő. Fennforog-e ily esetben ez a vétség?*

Válasz. A Btk. 418. §-a az idegen ingó dolog szándékos és jogtalan megrongálását bünteti. Minthogy a fennforgó esetben az összeütközés nyilvánvalólag gondatlanság következménye, a Btk. 418. §-ának tényállás-deka megállapíthatónak nem mutatkozik.

108. **Kérdés.** *A községen átvezető útvonal egyik oldalán a tettes kétfogatú kocsiját a lovakal együtt huzamosabb időn át felügyelet nélkül hagyja. Minő szabálytalanságot követett el ezzel a kocsis gazdája, ha mindjárt nem is akadályozta az útvonal forgalmát?*

Válasz. Az 1890:I. t.c. 110. és 111. §-a értelmében tilos a járműveket az útpályán hagyni, tilos a vonóállatokkal ellátott járműveket az útpályán álldogálni huzamos ideig. Tilos továbbá a járművet vezetés, illetőleg felügyelet nélkül hagyni az úttesten. Aki ezeket a tilalmakat megszegi, úttörő kihágást követ el. Mint-

hogy az útvonalak nem arra valók, hogy azokon a járművek megálljanak és pihenőt tartsanak vagy egyéb okból közlekedés nélkül időzzenek, közömbös kérdés a kihágás fennforgásánál az, hogy a forgalmat valóban akadályozta-e a megálló jármű. Ellenben védekezhetik esetleg a siker reményében azzal, hogy a megállás elkerülhetetlenül fontos okból történt, nem tartott huzamos ideig s minden intézkedés megtörtént arra vonatkozólag, hogy a vonó-állatok elszabadulása megakadályoztassék.

A Ktk. 120. §-ába ütköző testi épség ellen való kihágás ily esetben akkor forog fenn, ha a kérdésben leírt útrendészeti szabálytalanság mások személyét es vagyonát bebizonyíthatólag veszélyeztette.

109. Kérdés. *Mi a jelentősége a tévedésnek akkor, midőn a végrehajtott büncselekmény eredménye más személyen vagy tárgyon következik be, mint ahogy ezt a tettes szándékolta?*

Válasz. A tévedés általában kizárja a szándék fennforgását. Azonban a tévedésnek lényeges körülményre kell vonatkoznia. Nem lényeges a tévedés pl. a következő esetekben: 1. A. a folyam hídjáról azzal a szándékkal dobja B.-t a vízbe, hogy belefüljön. De B. feje cdaütődik a híd kőoszlopához és szörnyet hal, még mielőtt a vízbe esnék. 2. A. egy bezárt dobozt lop abban a hiszemben, hogy abban 1000 pengő van; mikor kinyitja, látja, hogy 10.000 pengő van benne van s megtartja.

A tévedések különös eseteiként szokták felhozni az aberratio ictus és az error in obiecto vagy in persona esetét (-elvéttét ütés és tévedés a tárgyban vagy személyben). Aberratio ictus az, midőn az eredmény más tárgyon áll be, mint amely a támadás célja volt. A. le akarja löni B.-t, ez félre ugrik s a lövés C.-t találja. Error in obiecto vagy in persona pedig akkor forog fenn, midőn az eredménynek más személyen vagy tárgyon való bekövetkezése a tettes tévedésén alapszik. A. meg akarja ölni B.-t és a sötétben C.-t nézi B.-nek és megöli. Igen híres az ú. n. Rose-Rosahl-eset, amellyel kapcsolatosan sokat vitatkoztak a felbujtó bűnvádi felelősségéről. Ez az eset a következő:

Rosahl gyáros felbujtotta a Roset, egyik munkását, hogy Schliebe asztalost, aki a gyárosnak nagy összegig hitelezője volt s akit a gyáros sok oknál fogva gyűlölt, ölje meg. Nagy összeget ígért neki és egy bizonyos ideig még heti járadékot is. Rose ráállott. Megszerezték a fegyvert, a golyókat stb. és egy estén, midőn tudták, hogy Schliebe az egyik helységből a másikba fog menni, Rose az országúton egy árokban lesbe állott. Midőn már egészen besötétedett, jön valaki. — Harnisch gimnáziumi tanuló — akiben Rose az asztalost vélte felismerni. Rálőtt és megölte.

A magyar büntetőjog gyakorlati alkalmazásában kialakult jogi nézet szerint a tévedés ily esetben lényegtelen, mert a tettes ölni akart és ölt is. Van azonban olyan felfogás is, amely szerint a tettest aztán ily esetben nem terheli szándékosság, csak gondatlanság az ölés miatt, ellenben a megölni szándékolt egyén sérelmére kísérlet miatt kell felelősségre vonni. Ez az utóbbi felfogás, ismételjük, csak elméleti jelentőségű s épen nem helyeselhető. Természetesen, ahogy a büntetőjogi-lag lényegtelen tévedés nem szünteti meg a tettes felelősségét, épúgy nem szünteti meg a felbujtóét sem. Amint tehát Rose gyilkosságért felelős, Rosahl az erre való felbujtásért fog felelni, mert az ő értelmi tevékenysége volt lényeges feltétele annak, hogy meggyilkoltak egy embert.

Óh ha tudnák az emberek, mily jól esik a jótét nemcsak annak, ki veszi, hanem annak is, ki adja: akkor a jóltevés boldogító élvezetét többre becsülnék bódító dözsöléseiknél, miket csak undor szokott követni, míg a jótétemény tiszta utóíze sokszor éltünk fogytáig sem vész el. De csak az, ki maga is boldogtalan volt, kit gondok sujtának s aki a jólét szükségét érezte, csak az tud szenvedni a szenvedőkkel s gyámolítani a gyámoltalanokat; ezért a szerencsétlenség sokszor valódi szerencse az emberekre nézve.

Hugo Viktor.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A belga csendőrség.

TIHANYI FERENC százados fordítása.

(3. közlemény.)

Tisztek szemléi és kiszállásai; a szemlék időszakai, tárgya és részletei.

16. Minden tisztí parancsnoknak egy kimutatása van, amelyben az alárendelt őrsök és a felügyeleti területén levő községek vannak feltüntetve. Ezt a kimutatást a parancsnoki szoba falán ki kell függeszteni.

17. A „maréchal de logis“¹ szemléit a hónap első 10 napjában ejti meg, hogy a kerületi parancsnok megérkezésekor már újra állomáshelyén lehessen.

18. A „maréchal de logis“ szemléinek eredményéről a kerületi parancsnoknak minden hónap 15-én jelentést tesz, hogy az abból magának jegyzeteket készíthessen s szemle körútján felhasználhassa.

19. Mind a kerületi parancsnokok, mind a „maréchal de logis“ szemléik alkalmával kötelesek a hatóságokkal érintkezésbe lépni s meggyőződést szerezni arról, hogy az őrsök szolgálati tennivalóikat a szükséges értelmességgel és szorgalommal látják el.

s hogy a közsend és rend fenntartásában buzgalommal működnek közre.

20. Ugyanilyen érdeklődésre és tudakozódásra a századparancsnokok is kötelezve vannak, akik évente legalább 3 ízben megszemlélik őrsőiket és evégből az őrsállomásokra kiszállanak.

21. A századosok és hadnagyok szemlekörútjaik alkalmával a legmesszebbmenő részletességgel ellenőrzik az altiszteknek és csendőröknek a legutolsó szemle óta kifejtett szolgálati tevékenységét. Ellenőrzik továbbá a rendet és fegyelmet s hogy nincs-e panasz ellenük. Ha van, azt a helyszínén kivizsgálják s a szükségessé vált büntetést nyomban kiszabják és végrehajtják.

Említettek meggyőződést szereznek arról is, hogy az altisztek és csendőrök nem csináltak-e adósságot s ha igen, azt azonnal kiegyenlítették. Ellenőrzik továbbá azt is, hogy az altisztek, csendőrök nem látogatják-e a koresmákat akkor is, amikor arra szolgálati szempontból szükség nincs.

Meggyőződnek végül arról is, hogy az őrsök a karhatalom kirendelése iránt tett megkereséseknek pontosan eleget tettek-e?

22. Ugyanekkor a századosok és hadnagyok meggyőződnek arról, hogy a laktanyák, a szobák és az istállók rendben vannak-e s hogy a lovak kellően tápláltak, gondozottak és vasaltak-e?

A hadnagy, ha szemlekörútját befejezte s állomáshelyére visszatért, észleleteiről a századparancsnoknak 24 óra alatt jelentést tesz, aki azt szolgálati úton tovább terjeszti.

23. A századosok őrsőiket minden négy hónapban az alábbi időszakokban szemlélik meg:

Az első szemlekörút, amely szeptember, október, november és december hónapokra szól, október havában,

a másodikat, amely január, február, március és április hónapokra szól, március havában és végül

a harmadikat, amely május, június, július és augusztus hónapokra szól, június havában teszik meg.

A századosok úttervüket tudatják az alárendelt hadnagyokkal, hogy utóbbiak abban az időben, amikor a századosok náluk szemlén megjelennek, állomáshelyükön tartózkodjanak. Ez nem jelenti azonban azt, hogy a hadnagyok ezáltal szemléik megejtésétől mentesítve lennének, mert az ő szemléjüknek a századosékét meg kell előzniök.

24. A hadnagyok téli szemlekörútjaik alkalmával a csavargók és gonosztevők ellenőrzése végett, főleg éjszakára sűrű járőrszolgálatot rendelnek el.

Ugyanilyen rendelkezések kiadására a századosok is kötelezve vannak.

25. A századosok és hadnagyok az általuk szerzett értesülések, a nekik tett és általuk ellenőrzött jelenté-

¹ Magasabb altiszti rendfokozat. Körülbül a volt járőrmesteri rendfokozatnak felel meg.

sek és a hozzájuk érkezett panaszok mérlegelése alapján állítják össze azokat a jó és rossz minősítvényi osztályzatokat, amelyeket a század fegyelmi lajstromába kell vezetniük. Ezeknek a minősítési bejegyzéseknek szabatosaknak és világosaknak kell lenniük. Határozottan kifejezésre kell juttatni a jó és elismerésreméltó tevékenységet, a kiszabott fenyítéseket és azokat az észrevételeket, amelyeket természetüknél fogva a „rossz jegyek” rovatában kell felemlíteni.

26. A századosok és hadnagyok szemléik alkalmával arról is meggyőződnek, hogy az altisztek és csendőrök a gyalog és a lovas gyakorlatokat hogyan hajtják végre, ami végből a gyakorlati szabályzatban előírt fegyverfogásokat és menetgyakorlatokat átvenni kötelesek.

A lovasgyakorlatok átvétele útján tájékozódnak az altisztek és csendőrök ebbeli képzettségének fokáról.

A különböző gyakorlatokat az altisztek vezénylik avégett, hogy az őrsök összpontosítása esetében azokat úgy gyalog, mint lóháton vezetni tudják.

27. Ha a tisztek úgy találják, hogy a szolgálat érdekében valamelyik altisztnak vagy csendőrnek áthelyezése szükséges, mert panasz merült fel az illetőnek magatartása ellen vagy mert magaviselete nem kifogástalan, avagy mert olyan társaságba került, hogy megbízhatósága kétséssé vált, az ezredesnek az illető áthelyezése iránt javaslatot tesznek.

28. Az áthelyezés indító okait a fegyelmi lajstromba be kell jegyezni. Ha azonban az altiszt vagy csendőr áthelyezése nem a saját hibája miatt történt, a fegyelmi lajstrom „jó jegyek” rovatában kifejezésre kell juttatni azt, hogy ez a változás rá nézve hátrányos következményekkel nem járhat és előléptetését nem késleltetheti.

29. Ha valamely altiszt vagy csendőr a testületből kilépni szándékozik, elbocsátása iránti kérelmét közvetlen előljárójának kell írásban beadni, aki azt véleményével ellátva a századoshoz, az pedig az ezredeshez terjeszti elő.

Az elbocsátást az ezredesnek, távollétében helyettesének javaslatára a honvédelmi miniszter rendeli el.

30. A századosok és hadnagyok szemléik alkalmával az őrsparancsnokokhoz kérdéseket intéznek, hogy meggyőződést szerezzenek, vajjon említett parancsnokok ismerik-e kellően a körletükben fekvő községeket, a lakosságot, annak foglalkozását, erkölceseit s hogy van-e sok koldus, csavargó, gyanus egyén, akiket a csendőrségnek ismernie kell s hogy a helyi hatóságok ezeknek az egyéneknek névjegyzékét megküldötték-e pontosan az őrsparancsnokoknak.

Tájékozódást szereznek afelől is, hogy melyek azok a büntettek és vétségek, amelyek a leggyakoribbak az őrskörletben, hogy a közvélemény szerint melyek azok az egyének, akik a közcsend, továbbá a személy- és vagyonbiztonság megzavarására hajlammal bírnak, akik a bíróságok által megdorgálásra, testi- vagy javítóbüntetésre ítéltettek, akik a javítóintézetekből megszöktek és akik körözés alatt állanak.

A tiszteknek ezeket az adatokat azért kell ismerniük, hogy az őrsüket ellenőrizhessék és hogy azoknak a közbiztonság érdekében szükséges parancsokat és utasításokat megadhassák.

31. Ha a századosok és hadnagyok szemleútra indulnak, erről előljáróikat akként helyezik tudomásba, hogy útitervüket azoknak előterjesztik: ilyenkor a szemlenaplón kívül mindig magukkal viszik a század, illetőleg a kerület altisztléinek és csendőreinek betűsoros ellenőrző névlajstromát, amely utóbbinak az „észleletek” rovatába bejegyzik mindazokat a tapasztalataikat, amelyek a minősítés alapjául szolgálnak; az eredeti példány a szemlélő tisztnél marad, míg a másodlatot a 27. pont értelmében az őrnagynak kell előterjeszteni.

Előjegyzések a parancsokról és levelezésről; hogyan kell ezeket vezetni; milyen célt szolgálnak és kinek kell azokat átadni.

32. A századosok és hadnagyok két előjegyzést kötelesek vezetni, amelyek közül az egyiket „parancs könyv”, a másikat pedig „levelezési könyv” címszóval kell megjelölni.

33. A századosok által vezetett előjegyzések magukban foglalják mindazt, ami az általuk parancsnokolt

századra vonatkozik, a hadnagyok által vezetettek pedig az őrsök szolgálatát ölelik fel.

A századosok ezenkívül egy harmadik előjegyzést is vezetnek, amelyben a nekik megküldött nyomozó leveleket, továbbá az engedélyezett eltávozásokat és szabadságokat jegyzik be.

34. A parancskönyvbe az előljárók által kiadott olyan parancsokat, utasításokat és körözüvényeket kell teljes tartalommal bevezetni, amelyek a törvények és a törvényes hatósági megkeresések végrehajtását célozzák s amelyeket az ezredes vagy az őrnagy küld a századosoknak és hadnagyoknak s utóbbiak az őrsparancsnokoknak.

35. A levelezési könyvbe a parancsnokok a szolgálattal kapcsolatosan, egymással váltott leveleket, valamint azokkal a hatóságokkal történt levelezéseket vezetik be, amelyekkel a szolgálat érdekében összeköttetésben állanak. Sem a parancsokról, sem a levelezésről szóló előjegyzésbe nem lehet bejegyezni olyan parancsot vagy átiratot, amely nem szolgálati jellegű.

36. A századosok és hadnagyok által a parancsokról és levelezésekről vezetett előjegyzéseket a megye főnöke vagy annak helyettese kézjegyével látja el.

37. Mindazokban az esetekben, amikor valamelyik tiszt akár a polgári hatóságtól, akár közvetlen előljárójától hivatalosan a szolgálatra vonatkozó parancsot, körözüvényt vagy utasítást kap, azt legelőször a parancskönyvbe írja be s ha annak folyományaképpen valamelyik alárendeltjének rendelkezést kell kiadnia, ezt a levelezési könyvbe vezeti be.

38. Az altisztek ügyeljenek arra, hogy parancsaikban vagy szolgálati leveleikben nehogy olyan dolgot tárgyaljanak, aminek nincsen szolgálati jellege. A parancsok szabatosak legyenek és juttassák mindig kifejezésre azt, hogy azoknak végrehajtása céljából mit kell cselekedni. A szolgálati levelezésnek ugvanígy a világosság és szabatoság legyen a főjellegzetessége.

39. A tisztek és parancsnokok a szolgálat érdekében hozzájuk juttatott küldeményeknek átvételét igazolni kötelesek. Mind az átvételnek, mind az esetleges parancstovábbításnak 24 órán belül meg kell történnie. A tisztek és az őrsparancsnokok, ha a kapott parancsot végrehajtották, kötelesek erről a közvetlen előljáró parancsnokságuknak haladéktalanul jelentést tenni.

40. Az őrsparancsnok parancs- és levelezési könyvet nem vezet, de köteles a hadnagy útján érkezett parancsokat, körözüvényeket és utasításokat, valamint a helyi hatóságok által küldött megkereséseket gondosan megőrizni. Az őrsparancsnok a parancsok és utasítások közül, amelyekről a csendőreinek tudomással kell bírniuk, azokkal megismerteti. A parancsok végrehajtásáért elsősorban az őrsparancsnok felelős.

41. Eltekintve attól, hogy a hadnagyok az alárendelt őrsök szolgálatkezeléséről a szolgálati napló átvizsgálása útján meggyőződést szereznek avégett, hogy ezenfelül ellenőrizhessék azt is, hogy úgy a helvi, mint a külőrsök a szolgálatot szabatosan vezénylik, kötelesek megállapítani, hogy: 1. a hó folvamán a polgári hatóságok által küldött megkereséseket az őrsök megkapták-e és végrehajtották-e, 2. a parancsokat és megkereséseket az őrsparancsnokok helyesen foganatosították-e s végül 3. hogy mindazok a parancsok, amelyeknek a csendőrök előtt való felolvasása el volt rendelve, a csendőrökkel tényleg ismertettek.

42. A hadnagy parancs- és levelezési könyvét a százados, a századosét az ezredes vagy az őrnagy ellenőrzi. Ezt az ellenőrzést az illető tiszt megsemmisítéskor kell végrehajtani.

43. A tisztek az érkezés sorrendjében irattározzák és megőrzik a rendeleteknek, a hatósági megkereséseknek, a parancsoknak, utasításoknak és körözüvényeknek a parancskönyvbe bevezetett példányait. Megőrzik ezenkívül a hozzájuk írt leveleket, az átvételi elismervényeket és általában mindazokat az iratokat, amelyek a szolgálattal s az ő levelezésükkel kapcsolatosak.

44. Áthelyezés esetében a parancs- és levelezési könyveket, valamint a szolgálatra vonatkozó összes iratokat az átadónak át kell adni; az átadásnak leltár mellett kell történnie s az átadó az átadásról elismervényt kap. Az átadásnál az átadó közvetlen előljárójának jelen kell lennie. Ha az átadó hadnagy, akkor a

százados, ha maréchal de logis, akkor a hadnagy és ha az őrsparancsnok, akkor a maréchal de logis van jelen.

45. Ha azonban előre nem látott okok miatt az át-helyezett nem várhatja be utódját, akkor az előjegyzéseket és az irattárt a rangban utána következőnek adja át, aki ezzel egyidejűen az áthelyezettet mindaddig helyettesíti, amíg az utód be nem vonul és annak az irományokat át nem adja.

46. Ugyanezt az eljárást kell követni akkor is, ha a tiszt vagy altiszt meghalt s az utód az iratok át-vétele végett csak később érkezik meg. Ilyenkor azokat az iratokat, melyek a szolgálattal semminemű vonatkozásban nincsenek, el kell különíteni. Ezekről az iratokról, valamint az elhalt tulajdonát képezett tárgyakról leltárt kell készíteni s azokat úgy kell a családnak átadni. Az átadás azonban csak akkor történhetik meg, ha az elhalt adósságai előzőleg már rendezettek.

A levelezéseknél követendő szolgálati út.

47. A tisztek, altisztek és csendőrök kérelmeit az ezredes és az igazgatási osztály intézik el, kivéve azokat, amelyek hatáskörüket túlhaladják, amikor a csendőrség parancsnoka dönt. Olyan esetekben, amikor elháríthatatlan nehézségek merülnek fel, a honvédelmi minisztert illeti a döntés joga.

48. Az ezredesnek és az igazgatási osztálynak ügyelnie kell arra, hogy a csendőrség parancsnoka elé terjesztendő kérelmek, egymással össze nem egyeztethető dolgokat ne tartalmazzanak.

49. Ha halaszthatatlan vagy előre nem látott körülmények megkövetelik, hogy a százados vagy a hadnagy a csendőrség parancsnokának közvetlenül tegyen jelentést, akkor a jelentés tárgyáról és az okról, amely a szolgálati út mellőzését szükségessé tette, a közbeeső előjáró parancsnokságokat haladéktalanul tudomásba kell helyezni.

50. Ezenfelül rendes levelezés folyik a csendőrök és az őrsparancsnok, az őrsparancsnokok és a maréchal de logisk, a maréchal de logisk és a hadnagyok, a hadnagyok és a századosok és végül az utóbbiak és az ezredes között.

51. A kérelmeket, amelyeket szolgálati uton kell a különböző tisztekhez felterjeszteni, 24 óra alatt el kell intézni. Ha az intézkedésre hivatott tiszt nem tud dönteni, köteles ugyancsak 24 óra alatt előjáró parancsnokától utasítást kérni.

Az őrsök naponkénti szolgálata és az ezzel kapcsolatos levelezés.

52. Minden őrsnek naponta egy 2 főből álló járőre leportyázza az országutakat és a mellékutakat, a fanyakat és az őrskörlet egyéb helyeit; a maréchal de logisk és az őrsparancsnokok a csendőrökkel megállapodnak a portyázásra, valamint a szolgálat céljaira nézve, legyen az akár rendes, akár rendkívüli; hogy a járőrök szolgálatba indulásának sorrendje ne legyen változtathatóknak kitéve, az őrsparancsnok a szolgálatot a legidősebb és a legfiatalabb csendőrrel felváltva teljesíti s e sorrendtől csak betegség vagy más elháríthatatlan akadályok esetében lehet eltérni.

53. A csendőrök szolgálataik alkalmával megtekinthetik az utasok útlevelét s mind fölük, mind más egyenektől érdeklődnek az iránt, hogy azokon a helyeken, ahonnan jönnek, nem fordult-e elő büntetés vagy vétség s azoknak tetteseiről, a bűnjeléről nincs-e tudomásuk; ugyanígy felvilágosítást kérnek minden olyan helyen, ahol megjelennek s ezenfelül tájékozódnak afelől is, hogy nem fordultak-e meg koldusok, esavargók s egyéb gyanús egyének. Evégből a polgári hatóságoknál is megjelennek s ott együttesen szolgálati naplójukat is láttatják.

(Folytatjuk.)

Mi a tenger felszínén úszik, az szigetképzésnek alapja nem lehet, s így azon tulajdonok, melyek által pillanatnyi sikerhez s azok, melyek által állandó hatáshoz juthatunk, nem csak különbözők, de sok tekintetben valósággal ellenkezők.

Eötvös.

SPORT

Az 1927. évi országos csendőrségi úszóverseny eredménye. Az 1927. évi országos úszóversenyünk július 9. és 10-én Debrecenben, a nagyerdei 50 m-es városi uszodában, a debreceni kerületi parancsnokság rendezésében folyt le. A fürdőidény miatt az uszodát 10-én csak félnapra lehetett biztosítani, így az előversenyek már 9-én délután voltak, azoknak 4-4 első helyezette jutott a döntőbe. Az idő kevésbé kedvező voltának és a verseny kényszerű, koradélelőtti kezdetének tudható be, hogy aránylag kevés, de előkelő nézőközönség jelent meg. Ott voltak a honvédség, vámórség, folyamórség és rendőrség, a bíróság és a város képviselői, a versenyzők családtagjai és hozzátartozói s körülbelül 100 polgári érdeklődő. A döntő hűvös, szeles időben, jó vízben, 10-én 8 órától 12-ig tartott, utána 13-ig — **Gidófalvy Elemér** ezredes kerületi parancsnok a sportot méltató beszéde után — eredmény kihirdetés és díjkiosztás volt. A döntő programját honvédek, leventék és főiskolások úszószámái, vízbőlmentés, tányérkeresés, bemutató ugrások és önként jelentkező polgári egyének részére rendezett kacsafogás tették tarkává. A verseny szép sportot nyújtott, amit kellően igazol az, hogy összes rekordjaink megdőltek s egyedül csak a legénységi 100 m-es mellúszás eredménye gyengébb

Az életmentő tanfolyam résztvevői a Dunán. Középen Falb Endre folyamőr főhajónagy, aki az evezést oktatta.

4 másodperccel a múlt évinél. A tisztek — a vízbőlmentés kivételével, melyben nem vettek részt — az összes bajnokságokat elnyerték. A részletes eredményeket és a kerületek helyezését alább közöljük. A szegedi kerület ez évben is kiemelkedő fölényrel nyerte meg a pontversenyt s az összes vándordíjakat is egymásután másodszor. Kiváló teljesítménye szervezett munkáról tesz tanuságot. Szép a miskolci kerület előnyomulása a II. helyre: ezt tisztán legénységi, míg a szombathelyi kerület III. helyezését tisztai eredményeinek köszönheti. A legnagyobb haladás a debreceni kerületnél látszik, mely tavalyi utolsó helyéről az V-re küzdötte fel magát. **Mieskey Kálmán** százados a 200 és 100 m-es gyorsúszás, **Bárdi Mihály** főhadnagy az 50 m-es gyors és **Baitz Ferenc** főhadnagy az 50 m-es hátúszás bajnoki plakettjét végleg megnyerte.

A verseny kifogástalan megrendezéséért és sport-szerű lebonyolításáért a debreceni kerületi parancsnokságnak a m. kir. csendőrség felügyelője elismerését és köszönetét fejezte ki.

Kerületek helyezése: 1. Szeged 146 ponttal, 2. Miskolc 42 ponttal, 3. Szombathely 42 ponttal, 4. Pécs 39 ponttal, 5. Debrecen 32 ponttal, 6. Székesfehérvár 15 ponttal, 7. Budapest 13 ponttal. 1. Mint a legtöbb pontot elérő ker. nyerte a 1. vándordíjat, 2. Mint a legtöbb tiszt pontot szerzett ker. nyerte Csongrád vm. v. díját, 3. Mint a legtöbb legénységi pontot szerzett ker. nyerte a szentesi csendőrosztály v. díját, 4. Mint a tiszt staféta győztese nyerte Szentes város v. díját, 5. Mint a legénységi staféta győztese nyerte Csongrád város v. díját. Egyenlő pontszám esetén legénységnél a vízbőlmentés eredménye vételett döntőül.

Tiszti egyéni helyezések: 1. Micskey Kálmán százados, nyert 2 bajnoki plakettet, 1 tiszteletdíjat, 2 arany- és 1 ezüstérmét, 2. Rieger Mihály g. főhadnagy, nyert 2 bajnoki plakettet, 1 tiszteletdíjat, 3 aranyérmét, 3. Bárdió Mihály főhadnagy, nyert 1 bajnoki plakettet, 1 tiszteletdíjat, 1 arany- és 3 ezüstérmét, 4. Csürös Gyula százados, nyert 1 arany-, 1 ezüst- és 1 bronzérmét, 5. Baitz Ferenc főhadnagy, nyert 1 bajnoki plakettet, 1 tiszteletdíjat, 1 arany- és 1 bronzérmét, 6. Miedler Rezső főhadnagy, nyert 1 tiszteletdíjat, 2 ezüstérmét.

Versenyszámonkénti eredmények: 50 m. gyorsúszás: tiszték: 1. Bárdió Mihály főhadnagy, 2. Micskey Kálmán százados, 3. Baitz Ferenc főhadnagy, 4. Lenkei Imre g. főhadnagy; legénység: 1. Madarász Kálmán csendőr, 2. Füzési Sándor csendőr, 3. Tolnai Antal pr. csendőr, 4. Nagy Imre pr. csendőr. **50 m. mellúszás:** tiszték: 1. Rieger Mihály g. főhadnagy, 2. Miedler Rezső főhadnagy, 3. Csürös Gyula százados, 4. Háger Richárd alezredes; legénység: 1. Gerencsér Lajos csendőr, 2. Vincze Aladár pr. csendőr, 3. Ludány Endre pr. csendőr, 4. Czuczai Béla csendőr. **50 m. hátúszás:** tiszték: 1. Baitz Ferenc főhadnagy, 2. Bárdió Mihály főhadnagy, 3. Camerle Raymond százados, 4. Garlathy Szilárd százados; legénység: 1. Szóráth Mátyás őrmester, 2. Musztács Ferenc pr. csendőr, 3. Nagy József II. őrmester, 4. Czuczai Béla csendőr. **100 m. gyorsúszás:** tiszték: 1. Micskey Kálmán százados, 2. Bárdió Mihály főhadnagy, 3. v. Lenkei Imre g. főhadnagy, 4. Morell Gyula százados; legénység: 1. Musztács Ferenc pr. csendőr, 2. Madarász Kálmán csendőr, 3. Renyé Győző csendőr, 4. Szóráth Mátyás csendőr. **100 m. mellúszás:** tiszték: 1. Rieger Mihály g. főhadnagy, 2. Miedler Rezső főhadnagy, 3. Csürös Gyula százados, 4. Háger Richárd alezredes; legénység: 1. Gerencsér Lajos csendőr, 2. Vincze Aladár pr. csendőr, 3. Farkas József csendőr, 4. Ludány Endre pr. csendőr. **200 m. gyorsúszás:** tiszték: 1. Micskey Kálmán százados, 2. Rieger Mihály g. főhadnagy, 3. Bárdió Mihály főhadnagy, 4. Csürös Gyula százados; legénység: 1. Musztács Ferenc pr. csendőr, 2. Szóráth Mátyás őrmester, 3. Renyé Győző csendőr, 4. Gereci Sándor pr. csendőr.

Sportünnepély Szombathelyt. A szombathelyi csendőrkerület sportünnepélyét és atlétikai versenyét augusztus hó 14-én tartották meg Zalaegerszegen a MOVE-sportpályán. Az ünnepélyen megjelent Schill Ferenc ezredes kerületi parancsnok és vezetése alatt számos kerületbeli tiszt és sokan a legénységből. Ott voltak az egyházak kiküldöttei, Zala vármegye és Zalaegerszeg r. t. város hivatalfőnökei és a város közönségének színe-javá. Az ünnepély kedvező időben folyt le, az elért eredmények erkölcsileg és anyagilag igen jók. A sportünnepély befejeztével Schill Ferenc ezredes, kerületi parancsnok buzdító beszédet intézett a megjelent tisztékhez és legénységhez, majd a vármegye, a város és az egyesek áldozatkészségét köszönte meg. Ezután a díjkiosztás következett. Tiszteletdíjakat Zala vármegye, Zalaegerszeg r. t. város, dr. Brandt Sándor vármegyei főjegyző, dr. Csák Károly országgyűlési képviselő, dr. Fürst Béla csendőrorvos, dr. Fülöp Jenő, dr. Kecskeméthy Albert és dr. Szász Gerő ügyvédek ajánlottak fel; 5 tiszti és 23 legénységi versenyző kapott tiszteletdíjat. Ezenkívül a helyezést elérték és tiszteletdíjban nem részesültek érmet nyertek. A díjkiosztás befejeztével a zalaegerszegi csendőriskola díszmenetben vonult el a kerületi parancsnok előtt.

Két neme van a bőkezűségnek: jótétemény nyújtásában áll az egyik, viszonzásában a másik. Nyujtsunk-e, nem-e, jótéteményt, az hatalmunkban van; de nyujtottat nem viszonzni, az tilos a derék ember előtt, feltéve, hogy jogtalanság nélkül viszonzhatja.

Cicero.

HIREK

Tisztavatás a Ludovika Akadémián.

Szent István napján 79 végzett ludovikust avatott *Kormányzó Úr Öfőméltósága* főhadnaggyá. A tisztavatás színhelye természetesen a Ludovika Akadémia volt, ahonnan az évek hosszú során át oly sok kiválóan képzett, fizikailag, erkölcsileg és szellemileg nagyszerűen nevelt honvédtiszt indult azelőtt is nehéz, de a mai magyar viszonyok között különösen göröngyös és verejtékes életútjára, hogy a megcsontított magyar nemzet egyedüli reményét, az igazság elnyomott hangja mellett egyetlen ütőerejét: kis hadseregünket igyekezzék a legtökéletesebbnél is tökéletesebb értékre nevelni. Ezer belső és külső, anyagi és erkölcsi ellenséget, akadályt kell a fanatikusok hitével s lépésről-lépésre haladó szívós munkával legyőznie azoknak, akik erre a hivatásra vállalkoztak s akiknek erre a hivatásra a Ludovika Akadémián uralkodó szellem és nevelési módszer a legteljesebb testi, lelki és szellemi felkészültséget tudja adni évről-évre. *Öfőméltóságának* alább közölt szavai, amelyeket az újonnan felavatott fiatal tisztékhez intézett, a legsúlyosabb történelmi idők reámutató komoly intelem volt a fiatal tisztékhez, hogy felavatásuk nem parádé, a tiszti kardbojt nem a beérkezett szimbóluma, hanem egy utolsó lehelletig, utolsó vércseppig való eljegyzés külső jele a magyar sorssal, annak minden mostani keservével, nyomorúságával, de eljegyzés nemzetünk minden jövőbeli nagy küzdelmével a gondtalan fiatalság s ha ideje jön, az élet feláldozása árán is. Hisszük, hogy fiatal bajtársaink eddigi nevelésük hatása alatt bele tudtak érni abba a komoly, egész férfiakat követelő munkakörbe, ami reájuk vár s a magyar történelem minden eddigi korszakának fiatalságánál is teljesebben tudják alárendelni a maguk egyéni életét a magyar jövő céljainak. Ezzel és csakis ezzel a gondolattal, reménnyel üdvözljük fiatal bajtársainkat hivatásuk kezdetén, amelyet maguk választottak és éppen ezért kétszeresen is felelniök kell azért, hogy méltó katonái lesznek azoknak az őrhelyeknek, ahova ma — sajnos — olyan kevés és igazán csak válogatott magyar fiút állíthatunk.

Az avatási ünnepség közönsége, amelynek soraiban ott láttuk József és Albrecht kir. hercegeket s a katonai és polgári körök számos előkelőségét, 11 órakor kúrtszóra lett figyelmes, amely a *Kormányzó Úr Öfőméltósága* érkezését jelezte. A felavatandókhoz a Ludovika Akadémia katolikus és protestáns lelkészei, majd Siposs Árpád tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka intéztek beszédet, figyelmeztetve az új tisztéket kötelességeikre. Az új tiszték csoportja ezután *Öfőméltósága* elé lépett s a rangelső Siegler Endre főhadnagy rövid beszéde után letették az esküt. Az eskütétel után *Öfőméltósága* a következő szavakkal bocsátotta útjaikra az új tisztéket:

— Ma lépitek át a fiatalság legszebb idejének küszöbét. Telve vagytok a jövő mérhetetlen perspektívájának hitével, a komoly fiatalság öntudatával és a fejlődő élet őseréjével. Mától fogva a magyar hadsereg tisztjei vagytok, akikben eszményivé tisztulva kell lobogni minden nagy és örökkévaló erénynek. Hassa át lelketeket a *dicsőséges mult nagy emléke és elődeitek ragyogó példája*. kik a világháborúban a bátorság és a férfiaság mintaképei voltak. De nemcsak a haretéren álltuk meg helyünket, hanem a világ arénájában mindenütt, ahol magyar véreink veszik fel a küzdelmet, legyen az vívőverseny, úszóverseny, dalosverseny vagy bármely sport — sőt elzárva tengertől — cserkészünk a dániai vízi mérkőzésen is győztesként kerülnek ki.

— És győztek itthon adófizető polgáraink, egy szinte kilátástalan küzdelemben katasztrófális pénzügyi helyzetünk szanálása körül. De még mindig elég nehéz a helyzet és így az állam még azoknak sem tud teljesen gondtalan megélhetést biztosítani, kiknek biztonságát és nyugalmaát köszönheti. Azért komoly beosztással, szerény igényekkel kezdjétek az életet, mert semmi sem tudja a lelkiegyensúlyt annyira megzavarni, mint az anyagi gondok. A fiatalságnak joga van szórakozásra és kemény munka után szükség is van arra, de kerüljétek a költséges, testet-lelket megrontó

multságokat és nemcsak a hősiességben, de ebben is legyetek mintaképei a magyar ifjúságnak.

— Most, mikor még agyatok fogékony a tanulásra, használjátok fel szabad időtök egy részét tudástok kibővítésére, tanuljatok *idegen nyelveket*, mert a nyelvismeret a műveltség egy bizonyos fokmérője és *nekiünk, a csonkaország fiainak különös szükségünk van arra, hogy megértessük igazunkat a világgal*, hiszen „néma gyerekeknek még az anyja sem érti a szavát”. Az állam gondoskodik arról, hogy akik saját szorgalmuk folytán eredményeket tudnak felmutatni, azok ismereteiknek tökéletesítése vegett korlátolt számban külföldre küldessenek.

— *Gondolkodjatok komolyan*. Maradjon jellemetek sziklaszilárd, mert a *jövő azoké a népeké, kiknek el-sorban a jelleme erősebb*. Foglaljátok el nemes lelkesedéssel, férfias önérettel és dacos, makacs kitartással kijelölt helyeiteket a haza jobb jövőjéért és boldogságáért folyó küzdelem első arcvonalában. Isten áldása kísérjen utaitokon! —

Az ünnepséget a Ludovika Akadémia zászlóaljának díszmenete zárta be.

Fegyverhasználat. Oláh Ferenc, Oláh János és Oláh Lajos endrefalvai és karancssági cigányok augusztus 21-én 5 órakor Karancsság községben *Arvai József* és *Illyés Ferenc* karancssági őrsbeli csendőrökből állott járőrt lefegyverzési szándékkal megtámadták és a járőrvezetőt könnyebben megsebesítették. *Illyés Ferenc* csendőr *Oláh Ferenc* ellen löfegyvert használt. *Dr. Tompos István* körorvos első segélyben részesítette a fegyverhasználat folytán súlyosan megsebesült *Oláh Ferencet*, majd a balassagyarmati kórházba szállították, ahol még aznap belehalt a sérülésébe. A fegyverhasználat ügyében a kivizsgálás folyik.

Levizgáltak az életmentő tanfolyam résztvevői. A budapesti csendőr kerületi parancsnokság 24 fővel rendezett életmentő tanfolyamának résztvevői augusztus 23-án a budapesti Rudas fürdő medencéjében tettek róla bizonyosságot, hogy lelkiismeretes szorgalommal, komoly munkával és szép eredménnyel használták fel ezt a három hetet, amely e célból rendelkezésükre állott. A tanfolyam anyaga az első segélynyújtás, vízbőlmentés és evezés volt. A vizsga programjában örvényúzás, szaltók, alagút úzás, tendem úzás, életmentési fogások, szabadító fogások, transzportúzás, tányérkeresés, búvárúzás, életmentés ruhában, stafétaúzás, egyszóval mindaz szerepelt, amit olyan úszónak tudnia kell, akitől fuldokló embertársa segítséget remélhet. A megadott feladatokat kivétel nélkül imponáló biztossággal oldották meg sorra a tanfolyam összes résztvevői, akik a rendelkezésre állott rövid idő alatt — különösen azt tekintve, hogy legnagyobb részük a tanfolyam előtt az úzásnak csak legprimitívebb formáját, az úgynevezett kutyaúzást ismerte — valóban elismerésre méltó eredményt értek el és kicsiszolódott, biztos úszómozdulataikon a szakértő szem megállapíthatja, hogy ebben

a tanfolyamban az átlag kötelességteljesítésen felül messze túlmenőleg a lelkes odaadás és nemes törekvés vitte a főszerepet, ami a szakszerű eredmény látásánál is igazabb öröme szolgált a nézőknek. A Budapesti állomásozó csendőr tiszti kar számos tagja, élén *Fischer József* és *Arady István* ezredekkel, nézte végig a vizgát. A bemutató végén *Arady István* ezredes, a budapesti csendőrkerület parancsnoka, elismerését fejezte ki a tanfolyam parancsnokának: *Szirtes Ferenc* századosnak, köszönetet mondott önzetlen működésükért *dr. Hunyady Baláznak*, a Mentőegyesület orvosának és *dr. Histek Józsefnek*, a Budapesti Önkéntes Mentőegyesület orvosának, akik az első segélynyújtásban képezték ki a tanfolyam résztvevőit, akik szorgalmukért kerületi parancsnokuktól a vizsga után elismerő szavakat kaptak s közülök is megkülönböztetetten *Farkas Mátyás* tiszthelyettes (tápiószelvi őrs), *Baposa Mátyás* törzsörmeister (jászfényszaru őrs) és *Bátor József* törzsörmeister (szajoli őrs), akik 45, 45, illetve 41 éves koruk ellenére is buzgón és eredménnyel végezték kötelességüket. A tanfolyam legkiválóbbjai *Horráth István* csendőr (drégalypalánki őrs), *Huszárik János* csendőr (tőszegi őrs) és *Spisák Nándor* őrmester (csillaghegyi őrs), akik egy esetleges újabb tanfolyamban segédoktatóknak kiszemelve.

Ítélet Gábor Márton volt segedi őrsbeli őrmester bűnügyében. A pécsi honvéd törvényszék augusztus 31-én három évi és két havi, kéthavonként egyszer kenyér és víz, valamint keményfekhellyel szigorított és minden év hatodik és tizedik hónapjában két napi magánzárkával súlyosított börtönre ítélte *Gábor Márton* volt segedi őrsbeli őrmestert emberölés büntetése miatt, amit 1926 október 30-án Segesden *Balog József* cigányvajda és annak felesége ellen követett el. A bíróság a kilenc havi vizsgálati fogságból hat hónapot kitöltöttnek vett és egyéb vádak alól a vádlottat felmentette.

Kihágások és a rendőri büntető bíraskodás rövid ismertetése címmel a m. kir. állami rendőrség országos szaktanfolyamainak kiadásában most jelent meg *Dr. Csuhay Sándor* m. kir. államrendőrségi főtanácsos „Kihágások és a rendőri bíraskodás rövid ismertetése” című tankönyve. A könyv nem a kihágási paragrafusok egyszerű gyűjteménye, hanem megismerteti olvasóját a szabályozott közigazgatási berendezéseinkkel, intézményeinkkel, amelyeknek alapos ismerete a kihágási események megértése szempontjából szükségesek. Amellett a rendőri büntető bíraskodás alapismeretét is nyújtja. A könyv megrendelhető a m. kir. áll. rendőrség országos szaktanfolyamainak parancsnokságánál (Budapest, IX., Üllői-út 49., Mária Terézia laktanya, III. emelet), ára 4 pengő. A csomagolás és a posta költségeit külön kell fizetni.

Vályi Nagy Géza századost megoperálták. Vályi Nagy Géza századost, a kiváló katonaköltőt, rendkívül súlyos vakbélbántalmak lepték meg, úgy, hogy rajta sürgős operációt kellett végrehajtani. Miután állapotáról aggasztó hírek terjedtek el, utánajárva megállapítottuk, hogy az operáció kitünően sikerült és bajtársunk már túl van minden veszélyen, amit olvasóink is bizonyára örömmel vesznek tudomásul.

HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Arjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyár
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

KEMÉNYFA HÁLÓSZOBA

Tartós kivitelben. Jótállással kapható.
Csendőröknek kedvező részletfizetési feltételek.
Lányi bútorkereskedő, VII., Akácfa utca 7. sz.

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

„CORVIN” BÚTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

Elöléptek: Törzsörmesterré: a II. számú esendőr kerületben: *Farkas Ferenc, Fejes Sándor, Dózsa János, Szűcs János, Kitta Pál, Sarang Lajos*; a III. számú esendőr kerületben: *vitész Némethi Pál, Müller Mihály, Major Lajos, Szabados Rudolf, Nagy Pál*; a VII. számú esendőr kerületben: *Kovács József és Sánta Péter* örmesterek. **Örmesterré:** a II. számú esendőr kerületben: *Krabác Antal, Süle Károly, Szabó Lajos I., Rakó Sándor, Szűcs Lajos, Bakai József, Goldfinger Imre, Józsa Lajos, Vasi János, Répási János, Lencse Sándor, Vejezi Ferenc*; a III. számú esendőr kerületben: *Szakály Imre, Csihar József*; a VII. számú esendőr kerületben: *Jakab Mátyás, Nógrádi János, Tóth Sándor I., Pásztor István, Kurucz Mihály, Juhász Sándor és Szegedkő Ferenc* esendőrök.

Házasságot kötöttek: *Szirányi János* százados *Simák Anna* úrnővel Miskolcon; *vitész Péterffy Jenő* főhadnagy *Schmitz Pipi* úrnővel Budapesten. A III. számú esendőr kerületben: *Marisnyák András* örmester *Korn Mária*val Felsőszőlőn, *Horváth József I.* tiszthelyettes *özv. Török Péterné* szül. *Petrovits Mária*val Pinkamindszenten; az V. számú esendőr kerületben: *vitész Kürthy Mihály* tiszthelyettes *Mosonyi Mária*val Csongrádon, *vitész Papp Imre* örmester *Tekes Honóra*val Ókésken, *Kaló József* tiszthelyettes *Geiger Mária*val Madarason, *Péterfi József* tiszthelyettes *Hencz Rozália*val Hódmezővásárhelyen, *Jankó Imre* örmester *Sulóczi Julianna*val Gádoroson; a VI. számú esendőr kerületben: *Turesányi János* törzsörmester *Szabó Amália*val Mátészalkán és a VII. számú esendőr kerületben: *Zóni János* törzsörmester *Kovács Margittal* Tiszakesziben.

Kérelmek: Egy előfizetőnk venne egy pár 42-43. számú előírást tiszti sárga, esetleg fekete bőrszínnal, lehetőleg kaptafával. Alku nélküli utolsó árát kéri lapunk szerkesztőségével közölni; *Balázs András* gönci (Abaúj m.) örsbeli esendőr eladná vadonatúj A. E. G. Mignon írógépét egyszerre lefizetendő 100 pengőért, négy havi részletre pedig 120 pengőért. Csomagolási és postaszállítási költséget nem számít.

Kölesönös áthelyezésüket óhajtják: *Dorcsi Zsigmona* fertőszentmiklósi örsbeli (soproni osztály) örmester a székesfehérvári, szegedi, pécsi vagy a debreceni kerület területére; *Németh Lajos* III. jáki örsbeli (szombathelyi osztály) örmester a budapesti vagy székesfehérvári kerület területére; *Kupai István* berkesdi örsbeli (pécsi osztály) esendőr a székesfehérvári vagy veszprémi osztály területére; *Schádl Adám* nagy szakácsii örsbeli (csurgói osztály) esendőr a kaposvári vagy szekszárdi osztály területére és *Kádár Sándor* köröstarcsai örsbeli (gyulai osztály) esendőr a szentesi vagy makói osztály területére. Kérlek kölesönös áthelyezésüket óhajtó bajtársaikat, hogy címüket velük közöljék.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jellegül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jellegéből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A Csendőrségi Lapok részére szánt pénzküldeményeket ne a szerkesztőségnek, hanem a Nemzeti Hitelintézet Budapest-Krisztinavárosi fiókjának tessék beküldeni (Postatakarékpénztári chequeszámla: 1672.). A szelvényen mindig jelezni kell, hogy az összeg a Csendőrségi Lapok folyószámlájára lett befizetve. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének Budapest, I. ker., Vár, Országház-utca 30. szám.”

Nemesség. Nemesség, előnév és címerigazolásokat elvállal, valamint nemesi ügyekben felvilágosítást ad *Királydaróczy Daróczy Zoltán*, a Magyar Heraldikai és Geneológiai Társaság igazgatósági választmányi tagja, a Nemesi Évkönyv szerkesztője és a Vitézi Rend geneológusa. Címe: Budapest, Márvány-utca 12.

Temesrékás. Az illető keresztnéve *József*, tudomásunk szerint temesrékási születésű s jelenleg Nyiregyházán főhadnagyi rendfokozatban teljesít szolgálatot.

„FOTÓ” fényképezési szaküzlet BUDAPEST VII., Rákóczi-út 80.

Tiszteknek és véglegesített
csendőröknek **6 havi hitel**

Fotó osztály:

Nagy választék minden árban elsőrangú gyártmányú gépekben, felszerelésekben és anyagokban.

Rádió osztály:

Kész készülékek, alkatrészek, vázlatok, accumulatorok stb. stb.

Optikai osztály:

Mindennemű látésővekben nagy készlet; szemüvegek, javítások orvosi vényre. Pontos és gyors kiszolgálás.

Gramofon osztály:

A mai kor legtökéletesebb angol beszélőgépei a legyszerűbb kivitelűtől a legdrágább kivitelűig. Lemezek nagy választékban.

Mechanikai gyermekjáték osztály:

Vasutak (gőz-, villany- és óraszerkezettel), vasuti felszerelések, gőzgépek, gyerekkinők stb. stb.

Láb- és kézizzadását legbiztosabban megszünteti a

FORMIN

crém és hintőpor ára együtt P 1.30. Postai megrendeléseket azonnal továbbít főraktár:

SZÉKELY ADORJÁN

„Isteni Gondviselés” gyógytára

DEBRECEN.

Kerékpár

közvetlen gyári lerakat eredeti német és francia uti és versenykerékpárok kényelmes részletfizetésre is.

Alkatrészek és pneumatik gyári árban kaphatók.

Varrógép

közvetlen gyári lerakat. Eredeti német himző, stoppoló, ajourózó új rendszerű Central-Bobbin varrógépek kényelmes részletfizetésre is kaphatók.

„GÉNIUS” GÉPSZAKÜZLETBEN

Károly-körút 3.

Érdeklődő. Forduljon a legközelebbi kir. törvényszék elnökéhez és szegénységi bizonyítvány felmutatása mellett kérje a szegénységi jogon való perlést és pártfogó ügyvéd kirendelését, ami aztán az ügyvédi kamara útján megtörténik. A per törvényszéki illetékesség alá tartozván, ügyvédet mellőznie amúgy sem lehetne. Esetleg ügygondnok útján eredményre jut, különben az ügyvédje majd megadja a kellő felvilágosításokat. Holttá nyilvánítás útján is lehet itélethez jutni, ha annak a feltételei megvannak, amit az ügy részletes ismerete nélkül nem tudunk megmondani.

P. J. Névtelen levélre nem válaszolunk.

Árvaság. Az árvaszéken elhelyezett összegek mai értéke a névértékkel egyenlő, az Ön 90 koronája tehát mai 90 papirkoronát ér. Hogy milyen arányban s mikor történik valorizáció, azt nem lehet tudni.

R. S. Hajduböszörmény. Válasz a Csendőr Lexikonban.

Alsójózsa. 1. Köteles, mert járőrtársának az életét kell megvédenie. 2. a középső. 3. a lexikon rovatban feleltünk. 4. mind a kettő helyes. Az a fontos, hogy az illetőt a támaszra minél gyorsabban tegye képtelenné.

Árvácska. Forduljon bizalommal a katolikus lelkeshez, aki majd útbaigazítja.

Térdre. 1., 2. Olvassa el a Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat 1. füzet 6. §-ához csillag alatt fűzött megjegyzést, ebben a kérdésben egyedül az tekinthető irányadónak az egyébként számos, de önkényes szokással szemben. (Az említett füzet a) mellékletében is talál erre vonatkozó tájékoztatást. 3. Válasz a Csendőr Lexikonban.

Tóth János csendőr, Gyöngy. Csak osztály vagy kerület területére vonatkozó áthelyezési kérelmet közlünk.

Somló. Ha akar, semmi akadálya annak, hogy életbiztosítást kössön. Biztosító cég sok van, de ajánlani közülük nehéz, mert mi nem ismerhetjük őket. A mai nagy konkurrencia mellett alig lehet különbség az egyes biztosító cégek feltételei között.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	15·20 P
Ugyanaz «Extra-Loden» minőségben	16·80 «
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju	18·— «
Ugyanaz extra finomban	25·60 «
Férfi ing, fehér vagy khaki színben, kitűnő molinból, szolgálatban zubbony alá a legcélszerűbb, legjobb és legolcsóbb	5·20 «
Alsónadrág, ugyanezen minőségben, rövid	2·50 «
Ugyanaz egész hosszú, fűzős	4·40 «
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron	8·80 «

a 38 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R
egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6,

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

BŐRÖND ÉS DÍSZMŰ KÉSZÍTŐ
SIMON GYULA
a közlg. tisztviselők szerződéses szállítója
Budapest, VIII., Baross-utca 1. szám.
A csendőrség tagjainak árengedmény.

Kenyér. Ha igazolni tudja, hogy 1915 október 15-től 1918 november 28-ig egyfolytában katonai szolgálatot teljesített, akkor kötelezőjébe 3 évi katonai szolgálat beszámítását kérheti. Nyugdíja szempontjából azonban a beszámítás már nehezebb s csak nyugdíjaztatása után kegyelmi úton kérheti, mert megszakítása van. Ha annak idején igazolni tudja, hogy közvetlen átlépését a harctéren szerzett betegsége és a levélben írt egyéb rendkívüli körülmények okozták s hogy felgyógyulása után azonnal jelentkezett csendőrségi szolgálatra, esetleg remélheti, hogy a beszámítást engedélyezik.

Sz. Olvassa el lapunk 1924. évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi” jellegre küldött üzenetünket.

Nyilt. 1. Felülvizsgálatása alkalmával az 1912. évi LXV. t.-c. 42. §-ának 1. bekezdése alapján adja elő a felülvizsgáló bizottságnál a kedvezményes nyugdíj folyósítása iránti kérelmét. 2. A közzéadásokra fennálló szabályokon az nem változtat, hogy élelmezési adagválság helyett most étkezési pénzt kapnak. 3. Az előjáró az alárendelt kérelmét halogatás nélkül köteles az intézkedésre hivatott előjáróhoz továbbterjeszteni. 4. A magasabb vezénylési pótdíj az előléptetés napjától s nem az előléptetést tárgyaló parancsnak az őrre érkezésétől illeti meg. 5. A Mona Lisa Leonardo da Vinci olasz művész festménye. A képet Mona Lisáról, Francesco del Gioconda firenzei kereskedő nejről festette 1506-ban. A kép eredetijét 1911-ben a párisi Louvreből ellopták, de 1913-ban megkerült s most ugyanott van. Reprodukciót Könyves Kálmán műkiadó r.-t.-nál (Budapest, Nagymező-u. 37/39.) kaphat. A reprodukció 37×55 cm. nagyságú s ára 35 pengő. Csak ez az egy példány van belőle, értesülésünk szerint reprodukciót egyébként csak Párisban lehet kapni a képről. A két másik kép témáját többen is megfestették, nem tudhatjuk, kinek a művét keresi. E tekintetben forduljon az említett műkiadóhoz. 6. A detektivállományba kizárólag érettségivel bíró egyéneket vesznek fel s felvétel most különben sincs. 7. Kókay Lajos könyvkereskedésében, Budapest, IV., Kammermayer-utca 3. sz. 8. Írja meg a könyv szerzőjét, mert hasonló című munka sok van.

A világhírű **MERKUR**
CSENDŐRSÉGI KERÉKPÁROK
legolcsóbban részletre is

DÉRY GÉPÁRUHÁZÁBAN, SZEGED
Árjegyzék ingyen Gummik, alkatrészek

Csendőrség részére 30%-kal olcsóbban

fogorvoslási és fogtechnikai
műveletek

Idb. Fenyvessi Vince Menyhért
intézetében

Budapest, IX., Ráday-u. 5. (Kálvin-tér mellett)

Rendelés: reggel 9-től este 6-ig.

Rövid kezelési idő!

REMINGTON PORTABLE

a legmodernebb és legtartósabb utazó és irodagép.

ELŐNYEI:

Kis helyen elfér, könnyű súlyánál fogva könnyen hordozható. Mivel a legtekélyesebb amerikai gyártmány 100%-os üzembiztonságú. Nagy áttörőképesség, könnyű kezelés, betöltsétsége a nagy gépekével teljesen egyenlő. Mindezeket összevéve ára oly olcsó, hogy a kedvező fizetési feltételekkel minden parancsnokság vagy magános könnyen beszerezheti. — Érdeklődésre részletes ajánlattal szolgál!

NÉMETH LÁSZLÓ Irógépbehozatali vállalata

Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 12. szám.

A legjobb csendőrségi referenciák!

Bácskai. A levelében leírt vagyoni helyzet rendezésének a magyar jog értelmében, amely tudomásunk szerint az elszakított területeken is érvényes, nincs elvi akadálya. Különösen pedig második házasságából született gyermekének a köteles részre vonatkozó igényét a törvény a leírt esetben is elismeri. A baj csak az, hogy idegen állam bírósága előtt kell esetleg pert indítania. Az első tennivaló az, hogy apósával lépjen békés érintkezésbe, ha ez nem vezet célra, vegye igénybe egy, az elszakított területen működő ügyvéd tanácsát. Az esethez részleteiben pedig csak akkor szólhatnánk hozzá, ha ismernők annak az okiratnak szövegét, amelyben a szóbanforgó kötelezettségeket elvállalta. Kár volna pereskedni, mert rámegegy a vitás néhány hold jórésze.

Kiss th. Kaba. A volt kassai pótszárny parancsnokság irattárát a miskolci kerületi parancsnokság őrzi, de tudomásunk szerint az irattár nagyon hiányos, nagy része oda-veszett.

Alföldi város. Csak a kinevezett őrsparancsnokokat illeti meg.

Cserépfalu, érdeklődő. 1. Százados és a Ludovika Akadémia segédtisztje. A másikat nem találtuk. 2. Még nem, de meglesz. 3. Természetes.

Saturnus. A Szut. 521. pontja felsorolja azokat a hatóságokat, amelyek felhívásadásra jogosultak. Ezek között a polgármester nem foglal helyet s így felhívási joga nincs. A polgármester és a rendőrkapitányság vezetőjének működése, hatásköre annyira eltér egymástól, hogy párhuzamba nem is állítható. Az előbbi közigazgatási tisztviselő, aki a főszolgabíró kikapcsolásával közvetlenül az alispánnak van alárendelve, de működése tisztán közigazgatási jellegű és a nagyközségek főjegyzőinek működésétől csak nagyobb arányainál fogva különbözik. A rendőrkapitányság pedig rendőrhatalóság s vezetője természetszerű felhívási joggal bír a működése területén lévő csendőrörsökkel szemben s azon a területen teljesítendő szolgálatokra, amelyen a közbiztonsági szolgálatot a csendőrség látja el. A polgármester az örsökkel megkeresésekben levelez, ami azonban nem jelenti egyiküknek a levélben foglalt ama nézetének a helyességét, hogy a polgármesternek kicsi a hatásköre. Nem kicsi az, csak nem olyan természetű, hogy a csendőrséggel szemben felhívási jogra legyen szüksége, amint pl. az államvasutak vezérigazgatójának igen nagy a hatásköre és még sines meg a testületünkkel kapcsolatos felhívási joga.

Kr. e. 525. Olvassa el mai számunkban „Nyílt” jellegére küldött üzenetünk 6. pontját.

Kopáncs, I. Két büntetlen előéletű ember borozás közben összeverekszik s az egyik a másikat a verekedés hevében hasbaszúrja úgy, hogy az összeesik és meghal. A járőr a nyomozást lefolytatja, a tettest elfogja, aki azonban kísérés közben megszökik. A járőr üldözőbe veszi, de nincs rá kilátás, hogy el bírja fogni s a megszökött tettes a fegyverhasználatlaltal fenyegető rákiáltásra sem áll meg, kérdés, fegyvert használhat-e a járőr. A Szut. 334. pontjának 5. alpontja értelmében a csendőr fegyverét használni köteles, ha az elfogott vagy elfogandó *veszélyes gonosztevő* menekül, a fegyverhasználatlaltal fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll és feltartóztatására más mód nincs. A Szut. 339. pontja értelmében „veszélyes gonosztevő” az, aki a törvény szerint halállal, életfogytig tartó fegyházzal vagy öt évnél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel büntetendő cselekményt követett el vagy kísérelt meg, ilyen bűncselekménnyel alaposan gyanúsítható vagy amiatt elítéltetvén, valamely letartóztatási helyről megszökött s végül az, akit a hatóság kifejezetten mint veszélyes gonosztevőt jelölt meg. A cselekmény, amit a szóban forgó tettes elkövetett, a Btk. 281. §-ába ütköző szándékos emberölés büntetékének látszik (a részleteket nem ismerjük s így pontosan nem minősíthetünk), aminek a büntetése tíz évig terjedhető fegyház, a tettes tehát a fegyverhasználat szempontjából veszélyes gonosztevőnek tekintendő s így ellene fegyvert kell használni, ha feltartóztatására más mód nincs. Fennforoghat még az a lehetőség, hogy a tettes csak a Btk. 281. § 2. bekezdése szerint minősülő szándékos emberölés elkövetésében bűnös, aminek a büntetése öt évig terjedhető börtön s így nem tekinthető veszélyes gonosztevőnek, tehát fegyver sem használható ellene. Ebből a példából is látható, hogy mennyire fontos a bűncselekmények pontos és gyors minősítésének s a büntetési tételeknek ismerete, ami nélkül esetleg jogtalan fegyverhasználatot is elkövethet a csendőr. 2. A lopás büntetékének büntetése öt évig terjedhető börtön, az előző pontban foglaltak szerint tehát azt, aki éjszaka egy kereskedő ablakán át egy batyúval kiugrik, nem feltétlenül lehet veszélyes gonosztevőnek tekinteni s így a járőr csupán ezért nem használhat ellene fegyvert.

Hungária-kórutai kórház. A korlátlan kimaradás kérdését a mai naptól kezdődőleg a Szut. 178. pontja szabályozza. Egyébként olvassák el lapunk 1925. évi 11. számában Levente jellegre küldött üzenetünket és a Szolgálati Szabályzat 174. pontját, mint a múltban és jelenben egyaránt tulajdonképeni alapját és szabályozóját a kimaradás kérdésének. Levélküldőhöz csatolt 18 f. bélyeget lapunk javára bevételeztük, magánlevélben csak igazán fontos és halaszthatatlanul sürgős ügyekben — igen ritkán — válaszolunk.

A Csendőrségi Lapok részére **HIRDETÉSEKET**

kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**

V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: T. 157—83.

Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

Több mint 31 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárokat

3 évi jótállással havi 20 P részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagyban gyári árban, külső gummik 6-80 pengőtől, belsők 2-10 pengőtől, Motóbécane francia motorkerékpárokat 840 pengőért szállítunk.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és gumminagykereskedők

Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen. Budapest, VIII. József-körút 41.

BÚTOR részletre **Ó** Budapest **3.**
olcsón VI., **Ó**-utca

Postások és rendőrség szállítója.

Kerékpárok

Kerékpárgummi

Világhírű „Styria”
gépek.

Alkatrészek. Mindent legjobb minőségben olcsón, részletfizetésre is szállítunk.

Deményi és Fia

Budapest, VI., Teréz-körút 4. sz.

Alapítva 1894. évben. Kérjen árjegyzéket.

12 havi részletre kaphat háló-, ebédlő-,
üriszoba és konyha-
bútort a legolcsóbbtól a leg-
drágább kivitelig.
BLEIER Rákóczi-út 30. félemelet.

Órás, ékszerész

GÁBOR LAJOS Budapest, Lipót-körút 30.

Leszállított árak, kizárólag
a csendőrség részére.

la Omega . . . P 40—
la Doxa . . . „ 27—

Részletfizetés bevezetve.
Kéjren ingyen árjegyzéket.

K. S. 1. Az örsfőző a közigazgatásnak, mint a kincstártól független magángazdálkodásnak, alkalmazottja, aki kereseti adót fizetni köteles. Ha azonban — amint Ön írja, de ami teljességgel hihetetlen — a jegyző az örs legénységét az illetékei után kereseti adóval akarná sújtani, azt ne fizessék meg, mert a csendőrség tagjai adót illetékeik után nem fizetnek. 2. Magántulajdonban levő szolgálati ebek, amennyiben hivatalosan vizsgáztattak és szolgálatban való alkalmazásra minősítették, ebadó szempontjából a kincstár tulajdonában levő ebekkel egy elbírálás, tehát ebadómentesség alá esnek.

R. A. 1890. Olvassa el lapunk 1926. évi 1. számában „K. J. B.” jellegre küldött üzenetünket. Révészre lehet.

Szeged. Ha valaki 4 heti szabadságának 3. hetében ágyban fekvő beteg lett és betegségét, amely szabadságán is túl terjedt, szabályszerű orvosi bizonyítvány csatolásával előjáró parancsnokságának bejelentette azzal, hogy szabadsága leteltével bevonulni nem tud, véleményünk szerint a bejelentett megbetegedésének kezdetétől nem szabadságon levőnek, hanem betegállományban levőnek tekintendő. Ilyen esetben legfeljebb betegség címén engedélyezett szabadságról lehet szó, ami azonban tudvalevőleg az évi rendes szabadságba be nem számítható. Más eset az, ha valaki a szabadsága alatt megbetegszik s akár az egész szabadságát betegágyban tölti is, de ezt be nem jelenti, mert e nélkül betegállományban levőnek nem tekinthető, a szabadságon töltött ideje tehát ily esetben szabadságnak számít.

Egyházasközp. 6. A munka nem szégyen, bármilyen legyen is az, ha valaki tisztességesen keresi vele a kenyerét. Elvileg nem látunk benne kivételt, hogy a leány, ha körülményei arra kényszerítik, egy úri családnál háztartási munkát vállaljon. Ha új környezet, ottani viselkedése és általában az egyénisége, magatartása a követelményeknek megfelel, tisztán csak azzal a ténnyel, hogy a fenntartásáról önmagáért kell gondoskodnia, nem válik méltatlanná arra, hogy feleségül vegye.

Veresegyház. 1. Nyugdíjaztatásának tárgyalása után kegyelmi úton kérje katonai szolgálatának a beszámítását. Kérvényéhez csatolja a levelében küldött jegyzőkönyveket, amelyeket postán címére visszajuttatunk. 2. Szolgálati úton adja be erre vonatkozó kérelmét a kerületi parancsnoksághoz. A tiszthelyettesek I. csoportjába csak örsparancsnokká való kinevezése napjával lesz előléptethető. 3. Ügyvédet fogadnia fölösleges volt, ezért nem ítélte meg a bíróság ügyvédje költségeit a vádlott terhére. Ügyvédjét tehát Önnek kell kifizetnie. Hogy egy tárgyalás után mennyi ügyvédi

költséget lehet felszámítani, azt így nem lehet megmondani, mert ahány ügy és ahány tárgyalás, annyiféle s amellet az ügyvédnek a tárgyaláson kívül is bizonyosan van követelni valója, mert hiszen a tárgyalás előtt is foglalkozott az ügyvel. Egyezzen meg az ügyvéddel. 4. Lehet, csak azt nem lehet tudni, mikor. Levelének csak 3 drb. melléklete volt.

F. Gy. Hatvan. Angol nyelvtudását könyvek olvasása útján is tökéletesítheti, ez azonban elég költséges a könyvek magas ára miatt. De legalább ennyire költséges az is, ha nagyobb városba kerülve nyelvtanfolyamokat hallgatna, amire különben az angol nyelvben iskolázott és abban felnőtt embernek nincs is szüksége. A csendőrségnél olyan beosztás, amelyben az angol nyelvtudását értékesíthetné, nincs. Talán a legolcsóbb s egyben legszórakoztatóbb megoldás lenne nyelvtudása megőrzésére az, ha valamelyik angol lapot megrendelné, nem hisszük, hogy az sokba kerülne.

Ürbő. 1. Olyan esetekben, amikor a nyomozás érdekében áll, hogy a gyanúsítottak kikérdezése a várható ellentmondások azonnali tisztázhatása és az összebeszélés meggátolása érdekében egy helyen és egy időpontban történjék, a járőr megteheti azt, hogy a gyanúsítottak lakásait sorra járva, felszólítja azokat, hogy a kikérdezések céljára kiszemelt helyre a járőrrel együtt menjenek. Nem más ez, mint a gyanúsítottak és esetleg tanuk meghívása a kikérdezés helyére, csak hogy éppen a járőrrel együtt kell az illetőknek mennie. Igaz, hogy ez már a személyes szabadságnak bizonyos fokú korlátozása, de el nem kerülhető. Semmi esetre sem tekinthető ez oly fokú személyes szabadság korlátozásnak, hogy az „elfogás” vagy „elővezetés” fogalmát kimerítené. Más eset az, ha valamelyik gyanúsított megjelenni vonakodik, ellenszegül s amikor csak „elővezetés”-sel bírja a járőr engedelmességre kényszeríteni. Ezzel azonban csinján kell bánni, mert, ha a gyanúsított vagy tanu kijelenti, hogy a járőr hívására megjelenik, de a járőrrel együtt nem akar menni, ezzel még nem szegült ellen, tehát elővezetésére, őrizet alatt tartására csak akkor kerülhet sor, ha arra külön ok forog fenn, pl. összebeszéléstől, a bűnjelek megsemmisítésétől stb. kell tartani. A meghívásnak fentebb tárgyalt formáját is azonban olyanokkal szemben, akiknél nem kell attól tartani, hogy összebeszélnek vagy a bűnvádi eljárás eredményét más módon akarják meggyújtani, el kell kerülni, mert a lakosság csak azt látja, hogy valaki a járőrrel együtt megy s arra már senki sem kíváncsi, hogy ez az illető szabad akarattal, vagy kényszer hatása alatt történik-e. 2. Tényvázlatot csak akkor kell szerkeszteni, ha az elfogottat az illetékes hatóságnak az örs átadja. Ha ez nem történik meg, akkor csak feljelentést kell tenni. 3. Az unokát sújtani a nagypapa bűnös

ASSZONYOM!

Kísérelje meg és mosson

Persil

önműködő mosószerrel.

Szappan, kefe és dörzsölés nélkül,
tüzelő és munka megtakarításával
havonta tetemes összeget
takarít meg.

életmódjáért semmiképpen sem lehet, sajnos azonban, hogy a társadalom erre nagyon is hajlamos, amiért azután esetleg Ön is az emberek nyelvére kerülhetne s az nem használna a testületnek sem. A mi véleményünk szerint elvileg a szóban forgó körülmény a házasság akadálya nem lehet, de a gyakorlatban csak akkor lehet róla szó, ha az ügy teljesen feledésbe ment s ha a leány családjával együtt őszintén és minden háttér nélkül befogadott tagja a maga társadalmi körének. Ehhez pedig már csak a helyzetet ismerő kivizsgáló előjáró szólhatna hozzá, mi nem. 4. Szolgálati úton tegyen erről jelentést és kérje az elszámolás felülvizsgálását.

Sz. P. őrmester, Nyírbéltek. 1. A nyakra-főre tegeződésnek nem vagyunk barátai, csak azok között látjuk helyénvalónak ezt a viszonyt, akik egyenlő, vagy egymás mellett álló rendfokozatban és körülbelül hasonló korban vannak. Ön a 15 éves katonai multjával és tapasztalataival méltán tiltakozhatik az ellen, hogy egészen fiatal bajtársai ezzel a bizalmas megszólítással illessék, mert az egy asztalnál való étkezés még nem jelenti azt, hogy az együtt étkezők fiatalabbjai az idősebbekben a kort, rendfokozatot s az azokkal járó tapasztalatokat az érintkezési formák betartásával respektálni kötelesek ne lennének. Az egy asztalnál étkezők között az igazi bajtársias érzésnek nem az általános tegeződés, hanem a kölcsönös megbecsülés és udvariasság a biztosítéka s csak természetes, hogy ennek az érintkezés külső formáiban fehér asztal mellett is meg kell nyilvánulnia. Aki az általános tegeződésben véli megtalálni az igazi bajtársiasságot, az alaposan téved s az e miatt méltán sértett önérték révén sokaknál éppen az ellenkező eredményt éri el. 2. Ha az ugyanabban a rendfokozatban állók között nagy a korkülönbség, a fiatalabbik akkor is becsülje meg azzal az idősebbet, hogy rendfokozatán és úr szóval szólítsa meg. Jellegét nem használhattuk.

Pinkavölgyi határ. 1. Magánlábbelijét a bőröndös kamarában levő állványon a kincstári lábbelije között tarthatja s általában a magánruhadarabjainak a kincstári ruhadarabjai mellett helye van, együtt tarthatja azokat. 2. Szolgálati úton adja be kérvényét az illetékes rendőrkerületi főkapitány-

sághoz, ahol előjegyzik. Felvételére természetesen csak csendőrségi szolgálati kötelezettségének a letelte után kerülhet sor, arról azonban senki sem biztosíthatja, hogy a létszámviszonyok megszakítás nélküli belépését az államrendőrséghez lehetővé teszik-e. A megszakítás kockázatát mindenestere vállalnia kell. 3. A fogházőrséghez értesülésünk szerint legalább 2 évig nem lesz felvétel.

Pótlóidomító Kiskúnhalas. 1. Kérelmét adja elő őrskihallgatáson. 2. Ha a félfinom anyagból készített ruhája az előírásoknak megfelel, viselheti. 3. A Szut. 204. pontja értelmében a nappali helyi szolgálatot és vasútügyi szolgálatot a pisztollyal ellátottak pisztollyal felszerelve is teljesíthetik. Ez nem jelenti azt, hogy okvetlenül úgy is kell azt teljesíteniök, ha tehát az őrsparancsnok valami okból szükségesnek látja, elrendelheti, hogy az említett szolgálatokat is puskával teljesítse a járőr. 4. A Szut. 278. pontja értelmében a lovas csendőr gyalog teljesített szolgálatban pisztolyt nem visz magával, puskáját gyalogcsendőr részére előírt módon viseli. Az öltözetre nézve szabály az, hogy a járőr tagjai egyöntetűen legyenek öltözve, tehát egyformán lovas vagy gyalogos öltözetben. 5. Olvassa el mai számunkban „Pinkavölgyi határ“ jellegre küldött üzenetünk 2. pontját. Hogy a lovas állományba bejuthat-e és hogy abba a városba kerül, ahová kívánkozik, azt előre senki sem mondhatná meg Önnek. 6. Oda nincs kilátása a felvételre, sok érettségivel rendelkező ember sem tud bejutni. 7. Az államrendőrségnél a legénység nősülését éppen olyan kivizsgálás előzi meg, mint nálunk. 8. Személyesen kell a belügyminisztériumban utánajárni, ha sürgős.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: T. 205-67, 205-68, 205-69.)
Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek

és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzáron

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- szöveteket, bélésárukat, vásznot, sifont, zefireket, és egyéb vászonárukat, női s férfifehéreműeket készen és rendelésre,	törülközőket, abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát, kesztyűt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függő- göny és függönykelméket,
---	--

uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1927 október hó 1-ével kezdődnek.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

Budapest, VI., Andrássy-út 83-85 sz.

Telefon 980-22.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33

(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

Modern BUTORSZALON

ÜLLŐI-UT 14. BAROSS-UTCA 11.

Olesó szolid kiszolgálás! Cégtul.: **Gáspár Nándor.**

Pontos és legjobb órák:

Doxa . . 350.000 K

Omega . 550.000 „

== 5 évi írásbeli jótállással ==

POLGÁR KÁLMÁN FIA műórás és ékszerész

Budapest, VII., Teréz-körút 5. I. em.

Arany- és ezüstórák, ékszer és ajándék tárgyak.

Részletfizetés bevezetve! * 30 éves cég